

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΠΙΕΡΙΑΣ**

ΕΚΠΟΝΗΣΗ: ΣΠΑΝΟΥ ΕΛΕΝΗ Α.Μ. : 05603

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 23/4/2010

Αφιερώνεται στην οικογένεια μου
και σε όλους τους σπουδαστές του τμήματος
Αγροτικής Ανάπτυξης &
Διοίκησης Αγροτικών Επιχειρήσεων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε από πληθώρα άλλων θεμάτων για δύο βασικούς λόγους. Ο πρώτος ήταν η συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή και ο δεύτερος το προσωπικό ενδιαφέρον, αφού ένα κομμάτι της οικογένειάς μου ζει στο νομό Πιερίας και αποτελείται εξ' ολοκλήρου από αγρότες. Θα πρέπει να προστεθεί, ακόμη, ως κίνητρο και η δεδομένη δέσμευσή μας η οποία απορρέει από το πρόγραμμα σπουδών του τμήματος όπου φοιτούμε, σύμφωνα με το οποίο κάθε φοιτητής υποχρεούται να συγγράψει την πτυχιακή εργασία.

Η αγροτική πίστη είναι το κυριότερο όργανο εφαρμογής της αγροτικής πολιτικής, που προβληματίζει και όσους την ασκούν και όσους επωφελούνται από αυτή γιατί αποτελεί βασικό παράγοντα της προόδου και της αναπτύξεως της αγροτικής οικονομίας. Η ιδιαιτερότητα του αγροτικού τομέα είναι αυτή που έχει χρήσει αναγκαία την άσκησή της, σε μία περίοδο όπου κυριαρχεί η οικονομική κρίση και τα μέτρα για την οικονομία της χώρας παραμένουν ασταθή. Το κράτος λοιπόν οφείλει να υποστηρίξει τον λίθο του πρωτογενή τομέα του, τους αγρότες.

Η εργασία αυτή αποτελεί μία πρώτη προσπάθεια αποτίμησης της άσκησης της αγροτικής πίστης στο νομό Πιερίας. Τα αποτελέσματα της θεωρούνται καίριας σημασίας και για αυτούς που ασκούν την αγροτική πίστη και για αυτούς που επωφελούνται από αυτήν.

Κατά τη διερεύνηση αυτή του βαθμού ικανοποίησης των αγρωτών από την αγροτική πίστη στο νομό Πιερίας, πέραν του προφανούς εξετάζεται και η σχέση των παραγωγών με τους φορείς άσκησης της αγροτικής πίστης αλλά και οι αλλαγές που προτείνουν οι ίδιοι για να βελτιωθεί η μεταξύ τους σχέση/συνεργασία.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους όσους με στήριξαν στην προσπάθεια μου αυτή.

Το πρώτο ευχαριστώ δίδεται στον κ. Σταμάτη Αγγελόπουλο, ο οποίος με την επίβλεψη και με την καθοδήγησή του υπήρξε από τους πρώτους υποστηρικτές της μελέτης αυτής.

Εν συνεχεία ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους τους αγρότες του Νομού Πιερίας που με την εμπιστοσύνη τους και εκούσια θέλησή τους απάντησαν στα ερωτηματολόγια και πρόσφεραν κατά αυτό τον τρόπο έναν πολύ μεγάλο λίθο στο κτίσιμο της εργασίας αυτής.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους υπαλλήλους των τραπεζών και των βιβλιοθηκών που χάριν στην προσφορά και στη θέληση τους αποτέλεσαν πηγή πολύτιμων πληροφοριών και στοιχείων.

Τέλος δεν ξεχνώ να αποδώσω τις ευχαριστίες μου στις οικογένειες Ι. Βαϊνά και Ε. Εφραιμίδη που με την φιλοξενία τους και την βοήθειά τους πραγματοποιήθηκαν το ερευνητικό και το βιβλιογραφικό μέρος της εργασίας αυτής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>Πρόλογος</u>	σελ. 4
<u>Εισαγωγή</u>	σελ. 11
<u>Θεωρητικό μέρος</u>	σελ. 13
<u>Κεφάλαιο 1. Αγροτική πίστη</u>	σελ. 14
1.1. Ιστορικά στοιχεία αναφορικά με την εξέλιξη της αγροτικής πίστης στην Ελλάδα	σελ. 15
1.2. Μορφές αγροτικής πίστης	σελ. 20
1.3. Η αναγκαιότητα του χρηματοδοτικού κεφαλαίου για την γεωργία και την ανάπτυξη της	σελ. 23
1.3.1. Σκοπιμότητα χρηματοδότησης γεωργικών εκμεταλλεύσεων.....	σελ. 23
1.3.2. Η αναγκαιότητα της χρηματοδότησης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.....	σελ. 23
1.3.3. Ιδιαιτερότητες αγροτικού τομέα που χρίζουν αναγκαία την χρηματοδότησή του	σελ. 25
1.4. Φορείς χρηματοδότησης αγροτικού τομέα	σελ. 25
1.5. Η Χρηματοδότηση της Ελληνικής Γεωργίας από τις Τράπεζες	σελ. 26
Εισαγωγικά	σελ. 26
1.5.1. Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος	σελ. 26
1.5.2. Η Τράπεζα Πειραιώς	σελ. 30
1.5.3. Η Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας	σελ. 31
1.5.4. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	σελ. 33
<u>Κεφάλαιο 2. Χαρακτηριστικά νομού Πιερίας</u>	σελ. 35
2.1. Γεωγραφική Εξέταση	σελ. 35
2.2. Διοικητική Διαίρεση	σελ. 35
2.2.1. Δήμος Κατερίνης	σελ. 36
2.2.2. Δήμος Αιγινίου	σελ. 37
2.2.3. Δήμος Ανατολικού Ολύμπου	σελ. 38
2.2.4. Δήμος Δίου	σελ. 39

2.2.5. Δήμος Ελαφίνας	σελ. 40
2.2.6. Δήμος Κολινδρού	σελ. 41
2.2.7. Δήμος Κορινού	σελ. 42
2.2.8. Δήμος Λιτόχωρου	σελ. 42
2.2.9. Δήμος Μεθώνης	σελ. 43
2.2.10. Δήμος Παραλίας	σελ. 43
2.2.11. Δήμος Πέτρας	σελ. 44
2.2.12. Δήμος Πύδνας	σελ. 45
2.2.13. Δήμος Πιερίων	σελ. 45
2.3. Πληθυσμός	σελ. 46
2.4. Η Οικονομία του νομού	σελ. 47
2.4.1. Γεωργία-Κτηνοτροφία	σελ. 48
2.4.2. Αλιεία	σελ. 48
2.4.3. Τουρισμός	σελ. 49
2.4.4. Βιοτεχνία	σελ. 49
2.4.5. Μεταφορές και Εμπόριο	σελ. 49

<u>Ερευνητικό μέρος</u>	σελ. 50
--------------------------------------	---------

<u>Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία</u>	σελ. 51
3.1. Εισαγωγικά	σελ. 51
3.2. Σκοπός και στόχοι της έρευνας	σελ. 51
3.3. Ερευνητική στρατηγική	σελ. 52
3.4. Μέσο συλλογής δεδομένων	σελ. 53
3.5. Δείγμα	σελ. 54
3.5.1. Περιγραφή δείγματος	σελ. 54
3.5.2. Πίνακες δημογραφικών στοιχείων δείγματος	σελ. 57
3.6. Διαδικασία και συνθήκες χορήγησης μέσου συλλογής δεδομένων ...	σελ. 61
3.7. Ανάλυση δεδομένων	σελ. 63

<u>Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα</u>	σελ. 65
4.1. Πρώτος ερευνητικός στόχος	σελ. 65
4.2. Δεύτερος ερευνητικός στόχος	σελ. 71
4.3. Τρίτος ερευνητικός στόχος	σελ. 73

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση .....σελ. 84

Επίλογος: Γενικά Συμπεράσματα .....σελ. 87

Βιβλιογραφία .....σελ. 89

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α: ερωτηματολόγιο .....σελ. 95

Παράρτημα Β: πίνακες δευτερογενούς ανάλυσης .....σελ. 96

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Κεφάλαιο 2

Πίνακας 2.1. Πληθυσμός και Έκταση Δήμων Νομού Πιερίας .....σελ. 46

Πίνακας 2.2. Αγροτικός πληθυσμός, νομού Πιερίας, ανά δήμο .....σελ. 47

Κεφάλαιο 3

Πίνακας 3.1. Ποσοστό συμμετοχής ανά δήμο .....σελ. 57

Πίνακας 3.2. Φύλο δείγματος .....σελ. 57

Πίνακας 3.3. Ηλικιακή σύνθεση δείγματος .....σελ. 58

Πίνακας 3.4. Οικογενειακή κατάσταση δείγματος .....σελ. 58

Πίνακας 3.5. Μορφωτικό επίπεδο δείγματος .....σελ. 58

Πίνακας 3.6. Επαγγελματική κατάσταση δείγματος .....σελ. 59

Πίνακας 3.7. Αριθμός μελών οικογένειας .....σελ. 59

Πίνακας 3.8. Αριθμός μελών οικογένειας απασχολούμενα στη γεωργική εκμετάλλευση .....σελ. 59

Πίνακας 3.9. Συνολικό ακαθάριστο ετήσιο γεωργικό εισόδημα .....σελ. 60

Πίνακας 3.10. Συνολικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα .....σελ. 60

Πίνακας 3.11. Μέγεθος ιδιόκτητης και ενοικιαζόμενης γης .....σελ. 60

Πίνακας 3.12. Συνολικός αριθμός εκτρεφόμενων ζώων .....σελ. 60

Κεφάλαιο 4

Πίνακας 4.1. Συναλλασσόμενα τραπεζικά ιδρύματα .....σελ. 67

Πίνακας 4.2. Συχνότητα συναλλαγής με τραπεζικά ιδρύματα .....σελ. 70

Πίνακας 4.3. Ποσοστό χορήγησης ανά είδος δανείου .....σελ. 71

Πίνακας 4.4. Επίπεδο Υπηρεσιών .....σελ. 75

Πίνακας 4.5. Ευελιξία Ως Προς Τις Ανάγκες των Πελατών	σελ. 77
Πίνακας 4.6. κόστος/απόδοση συναλλαγών	σελ. 78
Πίνακας 4.7. προσωπικό	σελ. 80
Πίνακας 4.8. περιβάλλον	σελ. 82
Πίνακας 4.9. Προσβασιμότητα Τραπεζών	σελ. 83

Παράρτημα Β

Πίνακας Β.1. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το φύλο των ερωτηθέντων	
Πίνακας Β.2. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων	
Πίνακας Β.3. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων	
Πίνακας Β.4. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το επάγγελμα των ερωτηθέντων	
Πίνακας Β.5. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ηλικία των ερωτηθέντων	

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2.1. Η Διοικητική Διάρθρωση του Νομού Πιερίας	σελ. 36
--	---------

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Κεφάλαιο 2

Γράφημα 2.1. Συμμετοχή Νομού Πιερίας στον Πληθυσμό της Ελλάδος ...	σελ. 47
--	---------

Κεφάλαιο 4

Γράφημα 4.1. Γνωστές τραπεζικές υπηρεσίες	σελ. 66
Γράφημα 4.2. χρησιμοποιούμενες τραπεζικές υπηρεσίες	σελ. 66
Γράφημα 4.3. επιθυμητός τρόπος ενημέρωσης	σελ. 67
Γράφημα 4.4. Κύρια συναλλασσόμενη τράπεζα	σελ. 68
Γράφημα 4.5. Λόγοι συναλλαγής με Eurobank	σελ. 68
Γράφημα 4.6. Λόγοι συναλλαγής με Εθνική	σελ. 69
Γράφημα 4.7. Λόγοι συναλλαγής με Γενική	σελ. 69
Γράφημα 4.8. Λόγοι συναλλαγής με Α.Τ.Ε.	σελ. 69
Γράφημα 4.9. Συμμετοχή σε πρόγραμμα της Ε.Ε.	σελ. 70
Γράφημα 4.10. Βασικός ρόλος τραπεζών	σελ. 71

Γράφημα 4.11. Γενική άποψη για τα τραπεζικά ιδρύματα	σελ. 72
Γράφημα 4.12. Επιθυμητά χαρακτηριστικά τραπεζών	σελ. 72
Γράφημα 4.13. Προτεινόμενες αλλαγές	σελ. 73

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να διερευνήσει το κατά πόσο, σε τι βαθμό, οι αγρότες του νομού Πιερίας είναι ικανοποιημένοι από την αγροτική πίστη και την άσκησή της στο νομό τους και κατ' επέκταση στους ίδιους και στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις τους. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού αλλά και για την καλύτερη απόδοσή του στους αναγνώστες της, η μελέτη αυτή έχει χωριστεί σε ένα θεωρητικό και σε ένα ερευνητικό μέρος.

Στο θεωρητικό μέρος ο αναγνώστης έρχεται σε επαφή με την έννοια του όρου «αγροτική πίστη». Εν αρχή (κεφάλαιο 1^ο) αποδίδονται ορισμοί προκειμένου να ερμηνευτεί ο όρος όσον τον δυνατόν καλύτερα και ολόπλευρα. Εν συνεχεία γίνεται μία ιστορική αναδρομή με αφετηρία τις πρώτες προσπάθειες για άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ελλάδα. Ακόμα γίνεται αναφορά στις μορφές, στους φορείς και στην αναγκαιότητά της καθώς επίσης και στη σημερινή επικρατούσα κατάσταση στον τομέα αυτό.

Το δεύτερο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους αφιερώνεται στα χαρακτηριστικά του νομού Πιερίας. Εδώ παρουσιάζονται στοιχεία για την γεωγραφία, την οικονομία και τον πληθυσμό του νομού.

Στο ερευνητικό μέρος της μελέτης αυτής παρουσιάζονται η έρευνα και οι μεθοδολογικές της προσεγγίσεις. Πιο συγκεκριμένα το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στη μεθοδολογία της έρευνας και περιέχει την πρωτοτυπία, επικαιρότητα και σημαντικότητα της έρευνας, τους σκοπούς και στόχους της, την ερευνητική στρατηγική, το μέσο συλλογής δεδομένων, την περιγραφή του δείγματος, τη διαδικασία και τις συνθήκες χορήγησης του μέσου συλλογής δεδομένων, καθώς και τη μέθοδο στατιστικής ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας κατά ερευνητικούς στόχους με τη βοήθεια πινάκων και γραφημάτων. Ακολουθεί το κεφάλαιο της συζήτησης όπου ερμηνεύονται τα αποτελέσματα και επιχειρείται η σύνδεσή τους με το θεωρητικό υπόβαθρο της μελέτης.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με την παράθεση των γενικών συμπερασμάτων και της βιβλιογραφίας.

Στο τέλος της εργασίας παρατίθενται δύο παραρτήματα. Στο πρώτο δίδεται το μέσο συλλογής των δεδομένων -ερωτηματολόγιο- όπως αυτό δόθηκε κατά τη διεξαγωγή της έρευνας στους αγρότες του νομού Πιερίας. Στο δεύτερο παράρτημα παρουσιάζεται η δευτερογενής ανάλυση των δεδομένων με τη βοήθεια πινάκων.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ

Πίστη είναι η προσωρινή και με όρους μεταβίβαση αντικαταστατών πραγμάτων από ένα πρόσωπο σε άλλο. Κυριότερα χαρακτηριστικά της είναι η εμπιστοσύνη μεταξύ των προσώπων που κάνουν μία συναλλαγή και το αίσθημα της ασφάλειας για την έγκαιρη επιστροφή των δανειζόμενων πραγμάτων και την τήρηση των όρων συμφωνίας. Η πίστη απευθύνεται σε όλους τους κλάδους της οικονομίας και αποσκοπεί στην ανάπτυξή τους (Δήμου, 1984).

Κατά καιρούς έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί για την αγροτική πίστη από διάφορους συγγραφείς. Μία ερμηνεία του όρου που υπογραμμίζει την ιδιαιτερότητα της οργάνωσής της είναι: «Με τον όρο αγροτική πίστη εννοούμε μία ειδικευμένη πιστωτική αγορά που ασχολείται με το δανεισμό κεφαλαίων στους αγρότες παραγωγούς...»(Δ. Καράγιωργας, Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, στο Θ. Καλαφάτης, 1990). Επίσης: «Ο όρος αγροτική πίστη σημαίνει τον βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο δανεισμό χρηματικών κεφαλαίων στους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων...»(Δ. Καράγιωργας, Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, στο Θ. Καλαφάτης, 1990), ερμηνεία που δίνει έμφαση στο αντικείμενό της. Τις περισσότερες φορές, βέβαια, ο όρος αγροτική πίστη έχει ερμηνευτεί με τρόπο που δίνει έμφαση στους συγκεκριμένους σκοπούς στους οποίους αποβλέπει η άσκησή της (Καλαφάτης, 1990).

Κατά τον συγγραφέα Α. Boyaroglou αγροτική πίστη, με την ευρεία έννοια, είναι «η πίστη, που στόχο έχει να χορηγήσει με κάθε δυνατή μορφή στην αγροτική οικονομία, τα κεφάλαια που χρειάζεται για τη λειτουργία της». Ο ίδιος πάλι σημειώνει πως η αγροτική πίστη, με τη στενή έννοια του όρου, αναφέρεται μόνο στην πίστη που ενισχύει την αγροτική εκμετάλλευση (Χατζηαντωνίου, 1990).

Για την ερμηνεία του όρου στην παρούσα εργασία θα δανειστούμε τον ορισμό που χρησιμοποιεί ο Θ. Καλαφάτης στο έργο του Αγροτική Πίστη και Παραγωγή (1990). Ο ίδιος λοιπόν ορίζει: «ως αγροτική πίστη, με ευρεία έννοια, εννοούμε την πίστη η οποία πρέπει να εξυπηρετεί με οποιαδήποτε μορφή τους γεωργικούς σκοπούς-απόκτηση γης, εκτέλεση εδαφικών βελτιώσεων, συνήθη

γεωργική καλλιέργεια· ενώ με τη στενή έννοια, την πίστη που παρέχεται για άμεσες καλλιεργητικές ανάγκες.

1.1.Ιστορικά στοιχεία αναφορικά με την εξέλιξη της αγροτικής πίστης στην Ελλάδα

Οι προσπάθειες αλλά και η ανάγκη της εξασφάλισης κεφαλαίων για τον γεωργικό τομέα είχαν αρχίσει να εκδηλώνονται κατά τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του ελληνικού κράτους μετά την Επανάσταση του 1821. Η περίοδος αυτή όμως περισσότερο δυσμενής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί για την ωρίμανση της ιδέας της αγροτικής πίστης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως η δανειοδότηση των αγροτών γινόταν από μεγαλοκτηματίες που δρούσαν τοκογλυφικά (Σταματούκος & Σπαθής, 1991).

Στις 2 Φεβρουαρίου του 1828 ιδρύεται, στην Αίγινα, η Εθνική Χρηματική Τράπεζα. Τα κεφάλαια για την ίδρυσή της συγκεντρώθηκαν από την τότε Κυβέρνηση του Ιωάννη Καποδίστρια, από τον βασιλιά της Βαυαρίας, από τον Ι. Έναρ Ορλάνδο και από τον Κουντουριώτη. Η τράπεζα αυτή όμως σχεδόν μετά από δύο χρόνια λειτουργίας της στερήθηκε των κεφαλαίων της (διατέθηκαν προς δανεισμό του κράτους) με αποτέλεσμα την αδρανοποίησή της (Κλήμης, 1954· Παπαγεωργίου & Σπαθής, 2000).

Ως άλλη προσπάθεια χρηματοδότησης της γεωργίας μπορεί να θεωρηθεί η έκδοση του νόμου περί συστάσεως της Τράπεζας Κτηματικής Πίστης το έτος 1834. Η προσπάθεια αυτή όμως, παρέμεινε άκαρπη γιατί ο νόμος αυτός δεν εφαρμόστηκε ποτέ (Κλήμης, 1954).

Εφτά χρόνια αργότερα, στις 30 Μαρτίου του 1841, ιδρύεται η Εθνική Τράπεζα. Αφετηρία των εργασιών της ορίστηκε η 1/1/1842 όπου θα μπορούσε να θεωρηθεί και η αφετηρία άσκησης της αγροτικής πίστης στον ελλαδικό αγροτικό χώρο, αφού το διάταγμα ιδρύσεώς της ανέφερε μεταξύ των σκοπών της και τη δανειοδότηση προς τους αγρότες.

Κατά την περίοδο αυτή οι κύριες οικονομικές δραστηριότητες ήταν το εμπόριο και η γεωργία. Η δανειοδότηση της γεωργίας όμως μειονεκτούσε σε σχέση με αυτή του εμπορίου σε αρκετά και σπουδαία σημεία. Τα σημεία αυτά είναι τα εξής:

- Τα παρεχόμενα κεφάλαια δεσμεύονταν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα ο αριθμός των αγροτών που εξυπηρετούνταν να παραμένει μικρός.
- Οι περισσότεροι αγρότες δεν διέθεταν τους τίτλους ιδιοκτησίας των περιουσιακών τους στοιχείων.
- Δεν είχαν θεσπιστεί νομικοί κανόνες για την ασφάλεια των δανειστών.
- Οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις ήταν μικρές και απομακρυσμένες από τις έδρες των τραπεζών με αποτέλεσμα να καθιστούν υψηλό το κόστος δανειοδότησης και δύσκολο τον έλεγχο της πιστοληπτικής τους ικανότητας.
- Οι συνθήκες δεν ήταν κατάλληλες για την κατανόηση της έννοιας της αγροτικής πίστης, καθώς και της ορθολογικής ανάπτυξής της. Έτσι για τους αγρότες αποτελούσε μία διαρκή πάλη για την κάλυψη όσων περισσότερων αναγκών και για τους δανειστές μια κατάλληλη κατάσταση προς εκμετάλλευση με σκοπό το κέρδος.

Η ύπαρξη όλων αυτών των προβλημάτων οδήγησε σε μία περιορισμένη δανειοδότηση του αγροτικού τομέα από την Εθνική Τράπεζα. Χαρακτηριστικό παραμένει το γεγονός πως σε αντίθεση με το διάταγμα ιδρύσεως της Εθνικής Τράπεζας, στο καταστατικό της δεν υπήρχαν σχετικές, με τη δανειοδότηση προς τους αγρότες, διατάξεις (Σταματούκος & Σπαθής, 1991).

Στις 16 Δεκεμβρίου του 1861 με το νόμο ΨΙ' προστίθεται μεταξύ των κλάδων πίστης της Εθνικής Τραπέζης εκείνος της αγροτικής πίστης. Ο κλάδος αυτός θα έπαιε να λειτουργεί μετά τη σύσταση γεωργικής τράπεζας, στα αρχικά κεφάλαια της οποίας όφειλε να συμμετάσχει (Καλαφάτης, 1990). Η χρηματοδότηση των αγροτών γινόταν με γνώμονα το μέγεθος των καλλιεργούμενων εκτάσεων με αποτέλεσμα τα περισσότερα κεφάλαια να διοχετεύονται στους μεγαλοκτηματίες, παράλληλα διοχέτευε κεφάλαια και στους εμπόρους, που μαζί με τους προηγούμενους δρούσαν τοκογλυφικά σε πολλές των περιπτώσεων (Χατζηαντωνίου, 1990· Σταματούκος & Σπαθής, 1991).

Από το 1863, στις τουρκοκρατούμενες περιοχές της Βαλκανικής, άρχισαν να ιδρύονται τοπικές γεωργικές τράπεζες, τα λεγόμενα «τοπικά ταμεία» τα οποία μετονομάστηκαν (1883) σε «κοινωφελή ταμεία». Καθώς το ελληνικό κράτος επεκτεινόταν άρχισαν να λειτουργούν στις νέες περιοχές τοπικές

γεωργικές τράπεζες, Μακεδονίας, Θράκης, Ηπείρου, Αιγαίου και Κρήτης. Επιδιώχθηκε, για τις τράπεζες αυτές, η αναδιοργάνωσή τους έτσι ώστε η λειτουργία τους να γίνεται παράλληλα με αυτή της Εθνικής Τράπεζας (Σταματούκος & Σπαθής, 1991· Παπαγεωργίου & Σπαθής, 2000).

Η περίοδος που ακολούθησε αποτέλεσε την αρχή της ωρίμανσης της ιδέας για την ίδρυση ειδικής γεωργικής τράπεζας. Η σκέψη αυτή τονίστηκε ιδιαίτερα κατά το πρώτο γεωργικό συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Ναύπλιο το 1901, το οποίο κατέληξε σε σχετική πρόταση. Στο Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Γεωργίας, Βιομηχανίας και Εμπορίου, το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το 1909, μεταξύ των άλλων διατυπώθηκε πρόταση για σύσταση Κεντρικής Συνεταιριστικής Τράπεζας. Σχετικές ευχές για την ίδρυση Γεωργικής Τράπεζας και Γεωργικών Συνεταιρισμών διέτύπωσε και το Α΄ Παμμεσηνιακό Γεωργικό Συνέδριο (Κλήμης, 1954· Σταματούκος & Σπαθής, 1991).

Η ίδρυση Γεωργικών Συνεταιρισμών που θα διενεργούσαν πιστωτικές εργασίες παρουσίαζε τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

- Η μικρή περιφέρεια δράσης εξασφάλιζε την καλή γνώση των οικονομικών δυνατοτήτων και της πιστοληπτικής ικανότητας κάθε παραγωγού.
- Η συλλογική ευθύνη των μελών του συνεταιρισμού εξασφάλιζε την απαραίτητη οικονομική επιφάνεια, η οποία αποτελούσε την εγγύηση των δανείων.
- Η λειτουργία κάθε συνεταιρισμού ως τοπικού τραπεζικού υποκαταστήματος μείωνε το κόστος δανειοδότησης των αγροτών.

Ο συνδυασμός των πλεονεκτημάτων των Πιστωτικών Συνεταιρισμών με τα συνεχή προβλήματα δανειοδότησης της γεωργίας οδήγησαν στη θέσπιση του νόμου 602/1914 «περί συνεταιρισμών». Ο νόμος αυτός έδωσε ώθηση στη συνεργασία των συνεταιρισμών με την Εθνική Τράπεζα. Έως το 1920 διοχετεύθηκε σημαντικός αριθμός δανείων στον αγροτικό τομέα, χάρη στην αλληλέγγυο ευθύνη των συνεταιρισμών.

Η συνεχής αύξηση του αριθμού των συνεταιρισμών προκάλεσε την αδυναμία ελέγχου την πιστοληπτικής τους ικανότητας και της συναλλακτικής τους τάξης από την Εθνική Τράπεζα. Αποτέλεσμα ήταν, μετά από πρότασή της, το κράτος να προβεί σε θέσπιση πρόσθετων εμπράγματων διασφαλίσεων από κάθε μέλος του συνεταιρισμού, έτσι ώστε να αποφευχθεί κατάχρηση της

αλληλεγγύου ευθύνης από τυχών μη συνεπή μέλη. Παράλληλα όμως η θέσπιση αυτή αποδυνάμωνε τους συνεταιρισμούς που λειτουργούσαν βάση της αλληλέγγυας ευθύνης των μελών τους.

Η γρήγορη αυτή ανάπτυξη των συνεταιρισμών σε συνδυασμό με τα διατηρούμενα προβλήματα δανειοδότησης του αγροτικού τομέα αναζωογόνησαν την ιδέα-πρόταση για την ίδρυση γεωργικής ή συνεταιριστικής τράπεζας. Το 1916 ο γεωπόνος Σπ. Χασιώτης κατάρτισε σχέδιο οργανισμού Γεωργικής Τράπεζας. Σύμφωνα με αυτό τα κεφάλαια της τράπεζας θα προέρχονταν από παρακράτηση του 2% της αξίας παραγωγής, έτσι ώστε μετά 21 έτη το συνολικό ποσό της παρακράτησης αυτής μαζί με τους τόκους, θα αποτελούσε τις μετοχές των ίδιων των παραγωγών, στους οποίους θα άνηκε και η τράπεζα.

Το 1927, κατόπιν ενεργειών του τότε Υπουργού Γεωργίας Αλ. Παπαναστασίου, η Οικουμενική Κυβέρνηση δεσμεύτηκε για την ίδρυση γεωργικής τράπεζας. Η δέσμευση αυτή υλοποιήθηκε δύο χρόνια αργότερα, επί κυβερνήσεως Ελ. Βενιζέλου, με το νόμο 4332/1929 βάση του οποίου ιδρύθηκε η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (Α.Τ.Ε.).

Το κεφάλαιο για την ίδρυση της Α.Τ.Ε. προήλθε από κεφάλαια του Δημοσίου, της Εθνικής Τράπεζας και των περιφερειακών γεωργικών τραπεζών, οι οποίες συγχωνεύτηκαν με την Α.Τ.Ε.. Επίσης η Εθνική Τράπεζα ανέλαβε την υποχρέωση της χορήγησης δανείων με ευνοϊκούς όρους στην Α.Τ.Ε.

Το προσωπικό της Α.Τ.Ε. προήλθε από υπαλλήλους της Εθνικής Τράπεζας, ειδικούς σε θέματα αγροτικής πίστης. Επίσης για τη λειτουργία της χρησιμοποιήθηκαν τα υποκαταστήματα της Εθνικής Τραπεζής. Παράλληλα με την επέκταση και τη συστηματοποίηση της αγροτικής πίστης, με το ειδικευμένο γεωτεχνικό προσωπικό που απέκτησε, η Α.Τ.Ε. παρείχε πολύτιμη τεχνική συμπαράσταση στους αγρότες. Επίσης, μέσω στελεχών της, ανέλαβε την εποπτεία των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Εκτός από την άσκηση της αγροτικής πίστης, η Α.Τ.Ε. ανέλαβε και τον εφοδιασμό των παραγωγών με τα αναγκαία εφόδια, τα οποία και διέθετε σε ελεγχόμενες τιμές. Με τον τρόπο αυτό συνέβαλε στη βελτίωση της αγροτικής παραγωγής αφού αυτή γινόταν με γεωργικά εφόδια καλής ποιότητας και χαμηλού κόστους.

Κατά το έτος 1952, στα πλαίσια της αξιοποίησης των δυνατοτήτων και των πλεονεκτημάτων των πιστωτικών συνεταιρισμών, ανατέθηκε σε ορισμένους από αυτούς η άσκηση βραχυπρόθεσμης πίστης. Συγκεκριμένα επιλέχθηκε από κάθε κατάσταση ένας συνεταιρισμός, στον οποίο δόθηκε δοκιμαστικά το δικαίωμα αυτοτελούς άσκησης της αγροτικής πίστης. Τα αποτελέσματα της δοκιμής αυτής ήταν γόνιμα και έτσι το 1984 αποφασίστηκε η ανάθεση χορήγησης και μεσομακροπρόθεσμων δανείων στους ήδη ασκούντες βραχυπρόθεσμη πίστη συνεταιρισμούς.

Οι συνεταιρισμοί αυτοί τηρούν τις εφαρμοζόμενες από την Α.Τ.Ε. διαδικασίες και δανείζουν στα μέλη τους βάση των ίδιων κριτηρίων, από κεφάλαια που δανείζεται το νομικό πρόσωπο του συνεταιρισμού από την Α.Τ.Ε.. Η πιστή εφαρμογή των γενικών οδηγιών της τράπεζας προς τους συνεταιρισμούς πραγματοποιείται με ετήσιες επιθεωρήσεις.

Όσον αφορά τους υπόλοιπους πιστωτικούς συνεταιρισμούς, αυτοί λειτουργούν με έναν διαμεσολαβητικό ρόλο μεταξύ παραγωγών και τραπεζής. Ο πρόεδρος ή ο γραμματέας του συνεταιρισμού μεταβαίνει στο κατάστημα της τράπεζας, συνάπτει τα δάνεια και παραλαμβάνει τα αντίστοιχα ποσά για το σύνολο των ενδιαφερόμενων μελών (Σταματούκος & Σπαθής, 1991· Παπαγεωργίου & Σπαθής, 2000).

Από τη μία η μετατόπιση της εποπτείας των συνεταιρισμών στην Α.Τ.Ε., όπως αναφέρει ο Μ. Κ. Γερακάρης στο βιβλίο του «*Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί της Ελλάδος και η εποπτεία της Αγροτικής Τράπεζας*» (1935): «Μεταβίβαση της εποπτείας των γεωργικών συνεταιρισμών στην Α.Τ.Ε. με βασικό επιχείρημα πως η άσκηση της αγροτικής πίστης είναι ως εκ της φύσεώς της, αναπόσπαστα συνδεδεμένη με τη στενή παρακολούθηση και τον έλεγχο των γεωργικών συνεταιρισμών, η μεθ' ων μάλιστα συνεργασία, πρέπει να είναι οσημέραι πλέον αύξουσα και να τείνει να γίνει, κάποτε αποκλειστική. Το ότι η εποπτεία ασκείται από το όργανο που ασκεί την αγροτική πίστη το έργο των συνεταιρισμών θα επηρεαστεί είτε με ευμενή τρόπο είτε με δυσμενή». Πολλοί υποστηρίζουν πως η ίδια η Α.Τ.Ε. ήταν αυτή που «σαμποτάρισε» την περαιτέρω αύξηση των πιστωτικών συνεταιρισμών, διότι τους έβλεπε σαν μέλλοντες ανταγωνιστές της (Μαριάδης, 2000). Και από την άλλη μεριά τα γεγονότα που ακολούθησαν επηρέασαν αρνητικά την διεύρυνση του αριθμού των συνεταιρισμών, η οποία ακολούθησε με βραδύ ρυθμό.

Στο τέλος της δεκαετίας του 1970 επανήλθαν στο προσκήνιο οι συζητήσεις της συμμετοχής των συνεταιρισμών στην άσκηση της αγροτικής πίστης. Κατά τις συζητήσεις αυτές προτάθηκαν δύο διαφορετικοί προσανατολισμοί για τη μεταβολή του συστήματος αγροτικής πίστης.

Ο πρώτος αφορούσε στη μετατροπή της Α.Τ.Ε. σε ανώνυμη εταιρία, οι μετοχές της οποίας θα άνηκαν στο Δημόσιο και στις συνεταιριστικές οργανώσεις.

Ο δεύτερος προσανατολισμός αφορούσε στο ρόλο των συνεταιρισμών στην άσκηση της αγροτικής πίστης. Σύμφωνα με αυτόν οι συνεταιριστικές οργανώσεις θα αποτελούσαν τους ουσιαστικούς φορείς άσκησης της αγροτικής πίστης που σταδιακά θα αντικαθιστούσαν τα υποκαταστήματα της Α.Τ.Ε..

Τίποτα όμως από αυτά δεν έγινε πράξη. Αντιθέτως η Α.Τ.Ε. ξεκίνησε διαδικασία μετατροπή της σε ανώνυμη εταιρία με μόνο μέτοχο το Δημόσιο. Παράλληλα έστρεψε το ενδιαφέρον της σε ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων και στην προσέλευση πελατών και από άλλους οικονομικούς τομείς. Εν έτη 2000 η Α.Τ.Ε. αποφάσισε την έκδοση προμετόχων, ανταλλάξιμων με μετοχές, υπό ευνοϊκούς όρους για τις συνεταιριστικές οργανώσεις και τους αγρότες, έτσι ώστε να λυθεί το θέμα συμμετοχής τους στο μετοχικό της κεφάλαιο (Παπαγεωργίου & Σπαθής, 2000).

Στη σημερινή εποχή εκτός από την Α.Τ.Ε. και άλλες εμπορικές τράπεζες έχουν αρχίσει να «εισβάλουν» στο χώρο της άσκησης της αγροτικής πίστης. Επίσης ραγδαία εξέλιξη εμφανίζουν οι συνεταιριστικές τράπεζες οι οποίες προέρχονται από μετεξέλιξη αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών.

1.2.ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

Ανάλογα με την παρεχόμενη ασφάλεια, με τον σκοπό και με τη διάρκεια της, η αγροτική πίστη μπορεί να διακριθεί στις ακόλουθες κατηγορίες:

Ανάλογα με τη διασφάλιση η αγροτική πίστη διακρίνεται σε προσωπική και σε εμπράγματα. Προσωπική είναι όταν στηρίζεται σε εγγυητή προσώπων και εμπράγματα όταν διασφαλίζεται με περιουσιακά στοιχεία.

Η προσωπική πίστη στηρίζεται στην αξιοπιστία του δανειζόμενου από τον οποίο υπογράφεται η δανειστική σύμβαση. Κατά κανόνα αναφέρεται σε περιορισμένο ύψος δανείου. Το ύψος του προσωπικού δανείου μπορεί να είναι

αυξημένο, όταν τη δανειστική σύμβαση συνυπογράφει και άλλο πρόσωπο ως εγγυητής.

Στην προσωπική πίστη υπάγεται και η συνεταιριστική πίστη, κατά την οποία την επιστροφή του δανείου εγγυάται και ο συνεταιρισμός, στον οποίο ανήκει ο δανειζόμενος.

Η εμπράγματη πίστη συνδέεται με την παροχή εμπράγματος ασφάλειας. Ο δανειστής, στην περίπτωση αυτή, διασφαλίζει την επιστροφή του δανείου του με περιουσιακά στοιχεία του δανειζομένου, τα οποία μπορεί να είναι κινητά ή ακίνητα. Στην περίπτωση κινητών περιουσιακών στοιχείων γίνεται λόγος για πίστη με ενέχυρο, ενώ στην περίπτωση ακίνητων περιουσιακών στοιχείων γίνεται λόγος για πίστη με υποθήκη. Στην περίπτωση του ενέχυρου κινητών πραγμάτων, τα κινητά κανονικά παραδίδονται στο δανειστή (π.χ. δοχεία με τυρί εντός ψυγείου). Είναι όμως δυνατή και η δανειοδότηση με ενέχυρο κινητά μεν περιουσιακά στοιχεία, τα οποία όμως απαιτούν ειδική μέριμνα, όπως στη γεωργία τα ζώα ή η αναμενόμενη εσοδεία.

Τότε γίνεται λόγος για γεωργικό ενεχυρόγραφο, δηλαδή έγγραφο με το οποίο δεν γίνεται παράδοση του κινητού πράγματος στον δανειστή, αλλά δεσμεύεται ο δανειζόμενος να εξοφλήσει το δανειστή από το προϊόν πώλησης του ενεχύρου (ή από άλλες πηγές) κατ' αποκλειστική προτεραιότητα έναντι των άλλων υποχρεώσεών του, σαν το ενέχυρο να ανήκει στο δανειστή. Αυτό μπορεί να διασφαλίζεται και με την πώληση των προϊόντων του με δίγραμμες επιταγές εξοφλούμενες μέσω της τράπεζας που χορήγησε το δάνειο, ώστε να παρακρατούνται οι οφειλές προς αυτήν.

Ειδικά στην περίπτωση του καπνού, για τον οποίο απαιτείτο άδεια καλλιέργειας είχε χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν και το πλασματικό ενέχυρο καπνού, κατά το οποίο ο δανειζόμενος παρέδιδε στην Α.Τ.Ε. την άδεια καλλιέργειας ως ενέχυρο για τη λήψη δανείου.

Ο δανεισμός με υποθήκη ακινήτου συνεπάγεται τη σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου περιουσιακού στοιχείου, με σκοπό την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από την εκποίηση του ακινήτου στην περίπτωση που δεν επιστραφεί το δάνειο. Η υποθήκη επί του ακινήτου έχει τη μορφή εγγραφής στο βιβλίο υποθηκών της περιφέρειας του ακινήτου και παρακολουθεί το ακίνητο και όταν αυτό εν τω μεταξύ μεταβιβαστεί σε άλλο πρόσωπο. Η εγγραφή υποθήκης διέπεται από τις αρχές της δημοσιότητας και

της προτεραιότητας, εφόσον υπάρξουν περισσότερες της μία υποθηκεύσεις. Για την πληρέστερη διασφάλιση του δανειστή, τα υποθηκευόμενα ακίνητα ασφαλίζονται έναντι κινδύνων καταστροφής με δαπάνες του δανειζόμενου.

1. Ανάλογα με το σκοπό, η αγροτική πίστη διακρίνεται:

α) Έγγειο πίστη, για την αγορά γης.

β) Πίστη για εκτέλεση βελτιώσεων (αρδευτικά έργα, ανέγερσης κτηρίων, εγκατάσταση φυτειών, κλπ).

γ) Πίστη για την αντιμετώπιση των ετήσιων δαπανών παραγωγής (καλλιεργητικά δάνεια).

2. Ανάλογα με τη διάρκεια των δανείων, η αγροτική πίστη διακρίνεται σε:

α) Βραχυπρόθεσμη πίστη, δηλ. διάρκειας ίσης ή μικρότερης από ένα έτος, με σκοπό την αντιμετώπιση των αναγκών σε κυκλοφοριακό κεφάλαιο (σπόροι, λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές κ.λπ.). Η λήξη των βραχυπρόθεσμων δανείων τοποθετείται στο χρόνο κατά τον οποίο ο δανειζόμενος πραγματοποιεί εισπράξεις από την πώληση της παραγωγής του.

β) Μεσοπρόθεσμη πίστη, διάρκειας μέχρι 8 ετών για την αντιμετώπιση αναγκών σε μηχανήματα ή άλλα παραγωγικά μέσα (π.χ. αρδευτικά δίκτυα), τα οποία έχουν διάρκεια παραγωγικής ζωής μεγαλύτερη από ένα έτος. Τα δάνεια της κατηγορίας αυτής, όπως και της επόμενης, εξοφλούνται σε τοκοχρεολυτικές δόσεις.

γ) Μακροπρόθεσμη πίστη, διάρκειας μεγαλύτερης των 8 ετών, για την απόκτηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων (γης, κτηρίων κλπ).

Κατά κανόνα τα βραχυπρόθεσμα δάνεια χορηγούνται με προσωπική ή συνεταιριστική εγγύηση, ενώ τα μεσοπρόθεσμα και τα μακροπρόθεσμα με εμπράγματα διασφαλίσεις, οι οποίες συχνά αναφέρονται στα αποκτώμενα περιουσιακά στοιχεία. Για τη χορήγηση των καλλιεργητικών δανείων, συνήθως λαμβάνεται υπόψη το είδος παραγωγής και οι απαιτήσεις του σε κυκλοφοριακό κεφάλαιο, ενώ για τα μεσομακροπρόθεσμα γίνεται εκτίμηση της αποδοτικότητάς τους, ώστε να είναι σε θέση να τα εξοφλήσει ο παραγωγός από το προϊόν των αποκτώμενων μέσων παραγωγής. Σε περιπτώσεις εκτάκτων συμβάντων, συνέπεια των οποίων δυσχεραίνεται η εξόφληση των δανείων, είναι δυνατή η παροχή περιορισμένων διευκολύνσεων (Δαμιανός & Παπαγεωργίου & Σπαθής, 2005).

1.3.Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ

1.3.1.Σκοπιμότητα χρηματοδότησης γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Βάση της αναγκαιότητας της χρηματοδότησης του αγροτικού τομέα που συνεπάγεται τη χρηματοδότηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, βασικός σκοπός αυτής ορίζεται η εξασφάλιση των απαιτούμενων κεφαλαίων σε κάθε γεωργό. Τα κεφάλαια αυτά θα βοηθήσουν στη δημιουργία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού μηχανισμού παραγωγής καθώς και στη κάλυψη των τρεχουσών λειτουργικών δαπανών της κάθε γεωργικής εκμετάλλευσης (Κουτογλίδης, 2005).

1.3.2.Η αναγκαιότητα της χρηματοδότησης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Στη σημερινή εποχή ο συντελεστής παραγωγής κεφάλαιο έγινε πιο σημαντικός. Η σημαντικότητά του αυτή πηγάζει από τις εξελίξεις που πραγματοποιούνται στον τομέα της γεωργικής τεχνολογίας και στις σύγχρονες μορφές της οι οποίες καθιστούν τη βελτίωση της τεχνικής και οικονομικής αποτελεσματικότητας κάθε γεωργικής εκμετάλλευσης, δυνατή και πραγματοποιήσιμη.

Η δυνατότητα βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των σημερινών γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε συνδυασμό με το γεγονός πως οι ανάγκες σε κεφάλαια ολοένα και αυξάνονται καθώς και η μεγάλου βαθμού ανταγωνιστικότητα που επικρατεί στην αγορά, χρίζουν αναγκαία έως υποχρεωτική την χρηματοδότηση του αγροτικού τομέα (Κουτογλίδης, 2005).

Ακόμα το χρηματοδοτικό κεφάλαιο παρέχει στον κάτοχό του τη δύναμη να ασκεί εξουσία στα μέσα παραγωγής τα οποία είναι απαραίτητα για τη δημιουργία νέων παραγωγικών συνδυασμών (Κουτσουμάρης, 1987).

Η χρηματοδότηση του αγροτικού τομέα αποτελείται από τις οικονομικές ενισχύσεις και από την δανειοδότηση.

Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις συχνά δεν διαθέτουν τους αναγκαίους χρηματικούς πόρους κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας. Αυτό συμβαίνει διότι δεν υπάρχει χρονικός συντονισμός μεταξύ εισπράξεων και

δαπανών. Η δανειοδότηση δίνει λύση στο πρόβλημα της κάλυψης των χρηματικών αναγκών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μέσω της χρονικής μετατόπισης των, διαθέσιμων προς δανεισμό, οικονομικών πόρων.

Εκτός όμως από την κάλυψη αναγκών της παραγωγικής διαδικασίας μέσω των βραχυπρόθεσμων δανείων, η δανειοδότηση δίνει λύσεις και σε άλλα προβλήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Στην ανάγκη κάλυψης εξόδων α) προς αύξηση του μεγέθους της, β) μόνιμων βελτιώσεων, γ) ανανέωσης ζωικού κεφαλαίου, μέσω μακροπρόθεσμου δανεισμού.
- Στην ανάγκη κάλυψης εξόδων προερχόμενα από την τεχνολογική πρόοδο, μέσω και βραχυπρόθεσμου δανεισμού (π.χ. για την αγορά νέων ποικιλιών σπόρων) αλλά και μακροπρόθεσμου (π.χ. για την αγορά σύγχρονου μηχανολογικού εξοπλισμού).
- Στην ανάγκη κάλυψης έκτακτων εξόδων που προέρχονται είτε από ζημιές που προκλήθηκαν στην παραγωγή, είτε από απώλεια/μείωση εισοδήματος (Σταματούκος & Σπαθής, 1991).

Η αγροτική πίστη είναι βασικό στοιχείο για τον εκσυγχρονισμό των παραγωγικών, εμπορικών και μεταποιητικών δομών του τομέα, καθώς και για την απρόσκοπτη άσκηση των αγροτικών δραστηριοτήτων σε έναν τομέα που διακρίνεται από ένα μοναδικό συνδυασμό ιδιαιτεροτήτων σε περιβάλλον κινδύνων και αβεβαιότητας. Με την παροχή πίστης δεν αίρεται μόνο ο οικονομικός περιορισμός που αντιμετωπίζουν οι εκμεταλλεύσεις αλλά και ενισχύεται η υιοθέτηση νέας τεχνολογίας υπό την προϋπόθεση ότι το αναμενόμενο οικονομικό όφελος δικαιολογεί την υιοθέτησή της. Η προσπάθεια αυτή διευκολύνεται από τη συνεχή ροή μεγάλων ποσών κοινοτικών πόρων και την ελεύθερη είσοδο αγροτικών προϊόντων, νωπών και μεταποιημένων, στους κλάδους που παρουσιάζουν ανταγωνιστικό κόστος, στη μεγάλη και υψηλού εισοδηματικού επιπέδου αγορά της κοινότητας (Δρούγκας & Μηλιάκος, 1986).

1.3.3.Ιδιαιτερότητες αγροτικού τομέα που χρίζουν αναγκαία την χρηματοδότησή του.

Ο αγροτικός τομέας, στη χώρα μας, χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μικρού μεγέθους εκμεταλλεύσεων. Συνέπειες του εν λόγω χαρακτηριστικού είναι οι εξής:

- Περιορισμένα διαθέσιμα κεφάλαια.
- Έλλειψη δυνατότητας απασχόλησης ειδικευμένου προσωπικού.
- Μικρή διαπραγματευτική δύναμη.
- Υψηλό κόστος εξυπηρέτησης από πλευράς τραπεζικής δανειοδότησης.

Η παραγωγική διαδικασία έχει μεγαλύτερη διάρκεια στον αγροτικό τομέα. Αυτό συνεπάγεται α)σημαντική αύξηση χρηματοοικονομικών δαπανών ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος και β)αύξηση χρονικών περιόδων μεταξύ χορηγήσεων βραχυπρόθεσμης δανειοδότησης, που με τη σειρά του αποτελεί λόγο μείωσης των συνολικών χορηγήσεων καθώς και μέρους των κερδών του φορέα δανειοδότησης.

Τέλος η παραγωγική διαδικασία εξαρτάται και από μη ελέγξιμους παράγοντες, όπως είναι οι ασθένειες φυτών και ζώων και οι καιρικές συνθήκες. Οι παράγοντες αυτοί προκαλούν ζημιές στην αγροτική παραγωγή και έχουν ως συνέπεια: α)τη μείωση της ταμιακής ρευστότητας, με αποτέλεσμα τη μη ανταπόκριση της γεωργικής εκμετάλλευσης στις υποχρεώσεις της και β) την αύξηση του κινδύνου και από πλευράς δανειζόμενου (αγρότης) και από πλευράς δανειστή (τράπεζα) (Σταματούκος & Σπαθής, 1991).

1.4.ΦΟΡΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Υπάρχουν δύο είδη η αυτοχρηματοδότηση, αυτή που προέρχεται απευθείας από τον γεωργό και η δανειοδότηση που προέρχεται από άλλους φορείς. Οι φορείς αυτοί μπορεί να είναι τράπεζες, συνεταιρισμοί ακόμα και ιδιώτες.

Δεδομένου του μικρού οικονομικού μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, της μικρής έως μηδαμινής δυνατότητας αποταμίευσης των γεωργών και του μικρού γεωργικού εισοδήματος, το οποίο δεν είναι αρκετό για

την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης της γεωργικής οικογένειας, το είδος της αυτοχρηματοδότησης είναι περιορισμένο στην Ελλάδα.

Από την άλλη μεριά η δανειοδότηση αποτελεί το διαδεδομένο είδος χρηματοδότησης στο μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Κύριος φορέας της δανειοδότησης είναι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (Α.Τ.Ε.) και ως δευτερεύοντες φορείς έχουν οριστεί ορισμένες από τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, ιδιώτες και Εταιρίες πώλησης μέσω γεωργικής παραγωγής (Κουτογλίδης, 2005).

Στη σημερινή εποχή βέβαια στον τομέα της χρηματοδότησης έχουν εισαχθεί και εμπορικές τράπεζες όπως η Τράπεζα Πειραιώς και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

1.5. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Εισαγωγικά

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο φορείς δανειοδότησης και κατ' επέκταση φορείς άσκησης της αγροτικής πίστης είναι και οι τράπεζες. Στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται κάποια στοιχεία για τις τράπεζες που ασκούν αγροτική πίστη στη Ελλάδα καθώς και τα σχετικά με αυτή προϊόντα τους. Στο σημείο αυτό καλό θα ήταν να αναφερθεί πως τα στοιχεία που εμπεριέχονται στις ενότητες που αφορούν τα τραπεζικά προϊόντα της εκάστοτε τράπεζας προέρχονται από σχετικά φυλλάδια, από τις σελίδες των τραπεζών στο διαδίκτυο καθώς και από άμεση επικοινωνία με το προσωπικό τους. Όσον αφορά τα στεγαστικά δάνεια που προσφέρονται στους αγρότες γίνεται απλώς μία αναφορά διότι προσφέρονται στον ίδιο ως ιδιώτη με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και όχι με την ιδιότητα του αγρότη.

1.5.1. Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος

Η Α.Τ.Ε. ανήκει στις ειδικές τράπεζες, σε αυτές δηλαδή που βασικό τους αντικείμενο είναι να πιστοδοτούν τους ειδικούς κλάδους της οικονομίας (Κούρκουλος, 2003).

Η Α.Τ.Ε. είναι ένα τραπεζικό ίδρυμα το οποίο εποπτεύεται από το Κράτος και συγκεντρώνει τα μέσα εκείνα που απαιτούνται για την χορήγηση πιστώσεων προερχόμενες από κρατικές προικοδοτήσεις και ιδιωτικές καταθέσεις.

Μεσολαβητής μεταξύ υπουργείου και αγρότη. Προσφέρει και η ίδια επιχορηγήσεις σε νέες ή εξελιγμένες επιχειρήσεις του αγροτικού τομέα ως επιβράβευση για την καλή αναπτυξιακή τους πορεία που ακολουθούν (όσες), επιχορηγήσεις που έχουν μειωθεί τον τελευταίο καιρό αλλά που υπάρχει αισιοδοξία πως θα αυξηθούν τα επόμενα χρόνια.

Τα δάνεια που χορηγεί η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με το κριτήριο ταξινόμησής τους.

Βάση το χρονικό διάστημα εξόφλησής τους διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμα και μεσο-μακροπρόθεσμα.

Βραχυπρόθεσμα ονομάζονται αυτά των οποίων η εξόφληση πραγματοποιείται σε διάστημα ίσο ή μικρότερο του ενός έτους. Η χορήγηση των δανείων αυτών καλύπτει τις τρέχουσες ανάγκες της γεωργικής εκμετάλλευσης όπως είναι η αγορά σπόρων, λιπασμάτων, φαρμάκων, δηλαδή αναλώσιμων υλικών καθώς και τις πληρωμές ημερομισθίων εποχιακού εργατικού δυναμικού της εκμετάλλευσης.

Μεσο-μακροπρόθεσμα ονομάζονται εκείνα των οποίων η εξόφληση πραγματοποιείται σε διάστημα των δύο (2) έως και των δεκαπέντε (15) ετών συνήθως. Τα δάνεια αυτά με τη χορήγησή τους δίνουν τη δυνατότητα πραγματοποίησης επενδύσεων σταθερού κεφαλαίου, όπως εγγείων βελτιώσεων, αγοράς μηχανημάτων, αγοράς ζώων παραγωγής, γεωργικών κατασκευών, εγκατάσταση πολυετών καλλιεργειών.

Βάση του σκοπού χορήγησης διακρίνονται σε καλλιεργητικά, κτηνοτροφικά, επισκευαστικά και αλιευτικά.

Τα καλλιεργητικά χορηγούνται για την κάλυψη των ετήσιων καλλιεργητικών δαπανών της εκμετάλλευσης. Στις δαπάνες αυτές συγκαταλέγονται η αγοράς αναλώσιμων υλικών, όπως σπόρων, λιπασμάτων, καυσίμων καθώς και η πληρωμή των ημερομισθίων του εποχιακού εργατικού δυναμικού.

Κτηνοτροφικά είναι τα δάνεια που καλύπτουν τις τρέχουσες ανάγκες των κτηνοτροφικών κλάδων μιας εκμετάλλευσης. Τέτοιες ανάγκες είναι η αγορά ζωοτροφών και η αγορά φαρμάκων για τα ζώα.

Τα επισκευαστικά είναι τα δάνεια εκείνα με τα οποία καλύπτονται οι ανάγκες επισκευών και συντήρησης των γεωργικών μηχανημάτων (γεωργικών ελκυστήρων, θεριζοαλωνιστικών μηχανών).

Τέλος τα δάνεια που καλύπτουν επισκευαστικές ανάγκες αλιευτικών σκαφών είναι αυτά που ονομάζουμε αλιευτικά.

Τραπεζικά προϊόντα:

Μεσοπρόθεσμα δάνεια γεωργικού τομέα, τα οποία αφορούν:

- την αγορά μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού
- την αγορά, ανέγερση ή επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων
- την αγορά ζωικού κεφαλαίου
- την αγορά αγροκτημάτων
- εξόφληση χρέους για όλους τους παραπάνω σκοπούς

Τα δάνεια αυτά απευθύνονται σε αγροτικές και γεωργικές επιχειρήσεις καθώς και σε συνεταιριστικές οργανώσεις. Καλύπτουν συνήθως το 70% του συνολικού κόστους επένδυσης και προσφέρουν σταθερό και (χωρίς προσαυξήσεις) κυμαινόμενο επιτόκιο και ετήσιες τοκοχρεολυτικές δόσεις.

Βραχυπρόθεσμα καλλιεργητικά – κτηνοτροφικά. Απευθύνεται: σε όλους τους παραγωγούς φυτικών ή ζωικών προϊόντων (γεωργούς, κτηνοτρόφους σε οικογενειακές ή επιχειρηματικές εκμεταλλεύσεις) και περιλαμβάνει:

- Εύκολη και έγκαιρη δανειοδότηση
- Ύψος δανείου όσο και η δικαιούμενη ενίσχυση
- Καλύτερο επιτόκιο για τους ενήμερους αγρότες

Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα δάνεια για αλιευτικά σκάφη, τα οποία αφορούν τους επαγγελματίες αλιείς που έχουν επαγγελματική άδεια αλιείας. Τα βραχυπρόθεσμα προσφέρουν το κεφάλαιο κίνησης, ενώ τα μεσοπρόθεσμα προσφέρονται για τη συγκρότηση και των εξοπλισμό των σκαφών.

Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα δάνεια για υδατοκαλλιέργειες. Τα βραχυπρόθεσμα προσφέρονται για την αντιμετώπιση των εξόδων για την

λειτουργία των μονάδων και την αγορά τροφών και γόνου. Τα μεσοπρόθεσμα προσφέρονται για τις πάγιες εγκαταστάσεις.

Ταμειυτήριο αγροτών, ένα καταθετικό προϊόν το οποίο παρέχει υψηλότερο επιτόκιο καταθέσεων.

Επιδοτούμενα στεγαστικά δάνεια αγροτών και Στεγαστικά δάνεια αγροτών τα οποία αφορούν στην αγορά πρώτης και δευτερεύουσας-κύριας-εξοχικής κατοικίας του αγρότη αντίστοιχα.

Υπάρχουν και προϊόντα τα οποία δεν αφορούν αποκλειστικά τους αγρότες παρόλα αυτά αξίζει να σημειωθούν γιατί δίνονται σε αυτούς ιδιαίτερες παροχές όπως χαμηλότερο επιτόκιο σε προϊόντα δανειοδότησης ή μεγαλύτερο επιτόκιο σε καταθετικά προϊόντα. Τα προϊόντα αυτά ονομαστικά είναι:

- SMART καταναλωτικό
- Αθηνά προνομιακός φοιτητικός λογαριασμός
- Δήμητρα προνομιακός λογαριασμός
- Ταμειυτήριο
- Λογαριασμός όψεως φυσικών προσώπων
- Καταθέσεις προθεσμίας
- Βασικό πρόγραμμα προσωπικών δανείων
- Δήμητρα ευρωπαϊκός
- Καταθέσεις σε συνάλλαγμα κατοίκων Ελλάδος
- Κεφάλαιο κίνησης σταθερό
- Ανοιχτά επιχειρηματικά δάνεια
- Μ/Μ δάνειο επαγγελματικής στέγης
- Μ/Μ επενδυτικά δάνεια επιχειρήσεων
- Εστία τρεχούμενος λογαριασμός
- Μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια
- Κεφάλαιο κίνησης χρηματοδότησης απαιτήσεων άτοκων δόσεων μέσω πιστωτικών καρτών
- Χρηματοδότηση μέσω ΕΤΕπ¹
- Δάνειο εξοπλισμού

---

¹ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

1.5.2. Η Τράπεζα Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς είναι μία από τις κυριότερες ελληνικές εμπορικές τράπεζες (Κούρκουλος, 2003).

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική Τράπεζα και το 1975 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από την ιδιωτικοποίησή της και μετά (Δεκέμβριος 1991) παρουσιάζει συνεχή και ταχεία ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων.

Σήμερα, η Τράπεζα Πειραιώς ηγείται ενός Ομίλου επιχειρήσεων που καλύπτουν το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα. Διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στην καταναλωτική – στεγαστική πίστη και στα άλλα προϊόντα τραπεζικής ιδιωτών, στο χώρο των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής, στην αναπτυσσόμενη αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης και, τέλος, στον τομέα της ναυτιλίας.

Βέβαια, η παρουσία της τράπεζας εκτείνεται και στο εξωτερικό, κυρίως σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, ενώ ισχυρή είναι η παρουσία της και στα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα της Νέας Υόρκης και του Λονδίνου. Το δίκτυο καταστημάτων της τράπεζας ξεπερνά τα 500 σε Ελλάδα και εξωτερικό.

Η τράπεζα έχει συγκαταλέξει στις υπηρεσίες αυτή της άσκησης αγροτικής πίστης την τελευταία 4ετία.

Τραπεζικά προϊόντα:

-Δάνειο αγροτικής ενίσχυσης:

Είναι ένα δάνειο άμεσα συνυφασμένο με την ετήσια επιδότηση των αγροτών. Θα μπορούσε κανείς να το θεωρήσει και ως «πρόωρη επιδότηση» αφού ουσιαστικά το δάνειο αυτό προσφέρει, χωρίς έξοδα, άμεσα και σε διαθέσιμα μετρητά ένα ποσό που αντιστοιχεί μέχρι και το 90% του συνολικού ποσού της επιδότησης με προνομιακό κυμαινόμενο επιτόκιο. Ένα άλλο χαρακτηριστικό του δανείου αυτού είναι πως δεν εξοφλείται σε δόσεις αλλά αυτόματα με την καταβολή της επιδότησης.

Καθώς το ποσό της επιδότησης δίδεται μέσω του Αγροτικού Λογαριασμού Ενίσχυσης της τράπεζας, άμεσα αντιληπτό γίνεται πως πρέπει να

είναι και δηλωμένος, στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., ως μοναδικός λογαριασμός καταβολής επιδοτήσεων.

-Γη και εξοπλισμός:

Το δάνειο αυτό αφορά όσους θέλουν να βελτιώσουν την αγροτική τους εκμετάλλευση ως προς τον εξοπλισμό της και την στρεμματική της έκταση, όπως την αγορά νέων μηχανημάτων και την αγορά γης. Τα χαρακτηριστικά του δανείου αυτού είναι:

- ανταγωνιστικό κυμαινόμενο επιτόκιο
- διάρκεια αποπληρωμής έως 15 έτη
- δυνατότητα περιόδου χάριτος μέχρι 12 μήνες, με καταβολή μόνο των τόκων
- δυνατότητα πρόωρης ολικής ή μερικής αποπληρωμής χωρίς έξοδα
- δυνατότητα χρηματοδότησης από 10.000€
- επιλογή συχνότητας πληρωμής δόσης

-Αγροτικές αποδόσεις:

Το προϊόν αυτό είναι ένας προθεσμιακός λογαριασμός. Έχει μηνιαία διάρκεια και οι αποδόσεις σε κεφάλαια συνδέονται με την πορεία του ευρωπαϊκού επιτοκίου Euribor.

-Αγροτικός λογαριασμός ενίσχυση:

Είναι ένας λογαριασμός με υψηλό επιτόκιο, το ύψος του οποίου φτάνει το 2,15%. Είναι ένα μέσο προείσπραξης της ετήσιας επιδότησης.

-Στεγαστικό δάνειο:

Η τράπεζα παρέχει στεγαστικό δάνειο το οποίο επιδοτείται από το Ελληνικό Δημόσιο.

1.5.3. Η Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας

Η Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας ιδρύθηκε το 1995 ως Πιστωτικός Συνεταιρισμός του Νομού βάσει του 1667/86. Το Νοέμβριο του 1998 μετεξελίχθηκε σε Τράπεζα, με την αρ. 716/31-07-1998 απόφαση Ε.Τ.Π.Ο. Τράπεζας της Ελλάδος (ΦΕΚ 222/29-09-1998). Όλες οι συνεταιριστικές τράπεζες λειτουργούν κάτω από την «ομπρέλα» της Πανελλήνιας Τράπεζας η οποία ιδρύθηκε για να ηγείται του Ομίλου των Συνεταιριστικών Τραπεζών.

Ο βασικός στόχος της ίδρυσής της, ο οποίος παραμένει μέχρι σήμερα, η παροχή υψηλής ποιότητας τραπεζικών εργασιών στα μέλη της με χαμηλό κόστος, η ενίσχυση με διάφορους τρόπους των μελών της, και η προώθηση και ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, δηλαδή της ευρύτερης περιοχής του Νομού Πιερίας.

Με αφετηρία τον παραπάνω σκοπό λειτουργίας της, η Τράπεζα αναπτύσσεται διαρκώς και κάθε μέρα προσελκύει όλο και περισσότερους συνεταίρους. Στις 31/12/2006 ο αριθμός των μελών της Τράπεζας ανέρχονταν στα 2.937 μέλη.

Η Τράπεζα εποπτεύεται από :

- την Τράπεζα της Ελλάδος
- την Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος
- το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και
- την Εθνική Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Συνέταιροι (μέλη) στην Τράπεζα μπορούν να γίνουν ενήλικες που κατάγονται ή διαμένουν στο Νομό Πιερίας. Επίσης Δήμοι, Ο.Τ.Α, Συνεταιρισμοί, Σωματεία, Σύλλογοι ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. με έδρα ή υποκαταστήματα στο Νομό Πιερίας.

Στα μέλη της Τράπεζας, εκτός από τις ωφέλειες που έχουν ως πελάτες (δηλαδή σωστή και γρήγορη εξυπηρέτηση, απλοποίηση διαδικασιών, συμβουλευτικές υπηρεσίες, μετακυλιόμενο κέρδος, κ.λ.π.), διανέμεται κάθε έτος, μέρισμα ανά μερίδα, ενώ ανάλογα με την κερδοφορία κάθε χρήσης αυξάνεται και η υπεραξία της μερίδας.

Τραπεζικά Προϊόντα:

-Καταθέσεις κάθε μορφής, όπως :

- ταμειυτηρίου
- προθεσμιακές (απλές) διάρκειας 1,3,6 και 12 μηνών
- προθεσμιακές (ειδικές) διάρκειας 12 μηνών
- όψεως
- προθεσμιακή (ειδική) για αγορά μερίδων της Τράπεζας για χρονική διάρκεια 2 έως 4 έτη.

Τα επιτόκια των παραπάνω κατηγοριών, είναι ανταγωνιστικά και υψηλότερα από τις άλλες Τράπεζες. Επίσης εκδίδει τραπεζικές επιταγές χωρίς

έξοδα, το κόστος χορήγησης μπλοκ επιταγών είναι χαμηλό, ο τόκος λογίζεται από το πρώτο ευρώ της κατάθεσης, τα επιτόκια ισχύουν ανεξαρτήτως του ποσού της κατάθεσης (για το ταμιευτήριο), δε χρεώνονται οι λογαριασμοί με διάφορες προμήθειες, έξοδα, κ.λπ.

-Δάνεια:

- Προσωπικά και Καταναλωτικά δάνεια μέχρι ποσού 30.000 € με περίοδο αποπληρωμής από 12 έως 60 μήνες.
- Επιχειρηματικά/ Επαγγελματικά δάνεια κάθε μορφής και σύμφωνα με τις ανάγκες της επιχείρησης, διάρκειας αποπληρωμής ανάλογης της μορφής του δανείου.

Τα επιτόκια των δανείων παραμένουν σταθερά την τελευταία 3ετία.

Επίσης η Τράπεζα προσφέρει :

- σύντομη έγκριση – εκταμίευση δανείου
- ευνοϊκοί όροι αποπληρωμής
- ανταγωνιστικά κυμαινόμενα επιτόκια
- αυτόματη πληρωμή δόσεων, χωρίς την παρουσία του πελάτη
- συμβουλευτική υποστήριξη των επιχειρήσεων και τα διάρκεια του δανείου

1.5.4. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. ιδρύθηκε το 1841 και εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών το 1880. Με 160 πλέον χρόνια επιτυχούς και αδιάλειπτης λειτουργίας στον οικονομικό βίο της χώρας, η Τράπεζα έχει εξελιχθεί σε ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο όμιλο εταιρειών παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καλύπτοντας έτσι τις συνεχώς διευρυνόμενες ανάγκες των πελατών της. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα ίδρυσε το 1891 την Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλίσεων «Η Εθνική» και το 1927 την Εθνική Κτηματική Τράπεζα.

Μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928, η Τράπεζα είχε το εκδοτικό προνόμιο στην Ελλάδα και ήταν υπεύθυνη για την έκδοση του νομίσματος. Το 1953, η Τράπεζα συγχωνεύτηκε με την «Τράπεζα Αθηνών», που είχε ιδρυθεί το 1893. Μέσα στο 1998, η Τράπεζα προέβη στη συγχώνευση δι' απορροφήσεως της θυγατρικής της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της

Ελλάδος Α.Ε.», η οποία είχε προέλθει από τη συγχώνευση δύο πρώην θυγατρικών της εταιρειών, της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» και της «Εθνική Στεγαστική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», με σκοπό την αρτιότερη εξυπηρέτηση των πελατών της στον τομέα της στεγαστικής και κτηματικής πίστης.

Από τον Οκτώβριο 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Στα τέλη του 2002, η Εθνική Τράπεζα προχώρησε στη συγχώνευση δι' απορροφήσεως της θυγατρικής της "Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως ΑΕ". Στο πλαίσιο του στρατηγικού της προσανατολισμού στην αγορά της ΝΑ Ευρώπης, η ΕΤΕ εξαγόρασε, εντός του 2006, τη Finansbank στην Τουρκία και τη Vojvodjanska Banka στη Σερβία.

Τραπεζικά προϊόντα:

Την τελευταία Ζετία η Εθνική τράπεζα δημιούργησε ένα προϊόν που απευθύνεται στους αγρότες. Το προϊόν αυτό παρουσιάστηκε το 2008 στην 22^η Διεθνή Έκθεση AGROTICA και ονομάζεται Αγροτικός Plus.

Ο «Αγροτικός Plus» είναι ένα ολοκληρωμένο πακέτο προϊόντων και υπηρεσιών. Αποτελεί έναν προνομιακό λογαριασμό γιατί συνδυάζει:

- Προνομιακό επιτόκιο.
- Απεριόριστο αριθμό συναλλαγών στο ταμείο χωρίς επιβάρυνση λειτουργικού κόστους ανεξαρτήτως υπολοίπου του λογαριασμού.
- Έκπτωση στα έξοδα βασικών καταναλωτικών δανείων.
- Ευνοϊκό περιθώριο επιτοκίου στα μη επιδοτούμενα στεγαστικά δάνεια.
- Προσφορά πιστωτικών καρτών με ευνοϊκό επιτόκιο και δωρεάν συνδρομή για όλη τη διάρκεια του λογαριασμού.

Στις παροχές του προϊόντος αυτού συγκαταλέγονται και οι εξής:

- Δάνεια Επαγγελματικής μορφής σε φυσικά πρόσωπα - αγρότες προσφέρεται το προϊόν «Ανοικτό Επαγγελματικό Πλάνο για αγρότες» με ευνοϊκούς όρους, όπως προνομιακό επιτόκιο και έκπτωση στα έξοδα του δανείου.
- Δυνατότητα πίστωσης των ενισχύσεων που λαμβάνουν οι δικαιούχοι από τον ΟΠΕΚΕΠΕ/Υ.Α.Α.Τ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΝΟΜΟΥ ΠΙΕΡΙΑΣ

Στο σημείο αυτό παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του νομού Πιερίας σε μία προσπάθεια γνωριμίας του αναγνώστη με τον γενικό πληθυσμό του μέρους όπου πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Εξετάζονται τμηματικά η γεωγραφία, η διοικητική διαίρεση, ο πληθυσμός, καθώς και η οικονομία του νομού.

2.1.ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Ο νομός ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας και βρίσκεται στο νότιο τμήμα της. Συνορεύει με το νομό Λάρισας, Κοζάνης και Ημαθίας. Στα ανατολικά ορίζεται από τον Θερμαϊκό Κόλπο, στα δυτικά από τον Όλυμπο και τα Πιέρια όρη, ενώ στα νότια και στα βόρεια ορίζεται από τους ποταμούς Πηνειό και Αλιάκμονα αντίστοιχα.

Η έκταση του νομού αντιστοιχεί σε 1516 τετραγωνικά χιλιόμετρα (αποτελεί μόλις το 1,2% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας) και παρουσιάζει πλούσιο εδαφικό διαμελισμό. Μεγαλύτερα βουνά είναι ο Όλυμπος και τα Πιέρια όρη τα οποία και καλύπτουν το 34% της συνολικής έκτασης του νομού. Αντιθέτως το παραλιακό κομμάτι του νομού είναι μία εκτεταμένη και πλούσια πεδιάδα που καλύπτει το 40% του εδάφους του νομού. Σε γενικές γραμμές μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τον νομό ως πεδινό.

Το έδαφος του νομού είναι σχετικά φτωχό σε ορυκτό πλούτο με εξαίρεση τις αλυκές που βρίσκονται στο Κίτρος.

Τα όρη στα όρια του νομού είναι κατάφυτα από δάση με κυριότερα δασικά δέντρα τις οξιές, τις βελανιδιές, τα πεύκα και τα έλατα.

Το κλίμα είναι ηπειρωτικό με θερμά καλοκαίρια και ψυχρούς χειμώνες. Στα παράλια βέβαια του νομού οι κλιματολογικές συνθήκες είναι πιο ήπιες λόγω της επίδρασης της θάλασσας η οποία και τις μετριάζει.

2.2.ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΑΣΗ

Ο νομός υπάγεται στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Παλαιότερα ο νομός διαιρούνταν σε 4 δήμους και 50 κοινότητες. Σήμερα απαρτίζεται από 13 καποδιστριακούς δήμους. Μεγάλα κέντρα είναι το

Λιτόχωρο, το Αιγίνιο, ο Κολινδρός και η Κατερίνη η οποία είναι και η πρωτεύουσα του νομού.

- 1: Δ. Κατερίνης
- 2: Δ. Αιγινίου
- 3: Δ. Ανατολικού Ολύμπου
- 4: Δ. Δίου
- 5: Δ. Ελαφίνας
- 6: Δ. Κολινδρού
- 7: Δ. Κορινού
- 8: Δ. Λιτόχωρου
- 9: Δ. Μεθώνης
- 10: Δ. Παραλίας
- 11: Δ. Πέτρας
- 12: Δ. Πιερίων
- 13: Δ. Πύδνας

Εικόνα 2.1. Η Διοικητική Διάρθρωση του Νομού Πιερίας

Πηγή: http://el.wikipedia.org/wiki/Νομός_Πιερίας

2.2.1. Δήμος Κατερίνης

Η Κατερίνη είναι η πρωτεύουσα του νομού Πιερίας. Το ομώνυμο δημοτικό διαμέρισμα έχει, σύμφωνα με την απογραφή του 2001 52.709 κατοίκους. Βρίσκεται στο πιερικό ύψωμα, ανάμεσα στα Πιέρια Όρη και στον Θερμαϊκό κόλπο, σε υψόμετρο 14-45 μ. Απέχει 68 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη, κάτι το οποίο έχει αποδειχθεί ευεργετικό για την ανάπτυξη της Κατερίνης τα τελευταία χρόνια.

Μετά την απελευθέρωση (1912) η Κατερίνη έγινε Δήμος (μέχρι τις 28 Ιουνίου 1918) . Τη δεκαετία 1920-1930 η Κατερίνη αποτέλεσε Κοινότητα. Το πρώτο Δημοτικό Συμβούλιο έλαβε χώρα στις 4 Σεπτεμβρίου 1929. Το 1931 ανεγέρθηκε η Δημοτική Αγορά της Κατερίνης. Τη δεκαετία αυτή , με την έλευση των προσφύγων, διπλασιάστηκε ο πληθυσμός της πόλης. Πολλοί κάτοικοι κατάγονται από τη Θράκη, και συγκεκριμένα από τον Αρτεσκό. Το 1961, το πολεοδομικό συγκρότημα της Κατερίνης ήταν το τέταρτο αστικό κέντρο της Μακεδονίας, μετά τη Θεσσαλονίκη, την Καβάλα και τις Σέρρες και το δωδέκατο της Ελλάδας. Η πληθυσμιακή αυτή ανάπτυξη, την οποία φυσικά ακολούθησε

αντίστοιχη εξέλιξη της μορφής της πόλης, οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στην ανάπτυξη της καπνοκαλλιέργειας και στην αύξηση της παραγωγής καπνών ποικιλίας Κατερίνης, τα οποία μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν περιζήτητα στη διεθνή αγορά για σημαντικό χρονικό διάστημα. Είναι χαρακτηριστικό επίσης ότι η συμβολή του καπνού στη διαμόρφωση του υψηλού σχετικά εισοδήματος της περιοχής της Κατερίνης, και γενικότερα του νομού Πιερίας, είναι μεγαλύτερη από οποιαδήποτε σε κάθε άλλη περιοχή της Ελλάδας.

Στον δήμο περιλαμβάνονται ακόμα τα δημοτικά διαμερίσματα: Άνω Αγίου Ιωάννου με πληθυσμό 504 κατοίκους, Γανοχώρας με πληθυσμό 667 κατοίκους, Νεοκαισαρείας με πληθυσμό 379 κατοίκους και Σβορώνου με πληθυσμό 2.175 κατοίκους. Η ασχολία των κατοίκων είναι: η παροχή υπηρεσιών, το εμπόριο, οι μεταφορές, ο τουρισμός, η βιοτεχνία και οι αγροτικές δραστηριότητες.

2.2.2. Δήμος Αιγινίου

Ο Δήμος προϋπήρχε και πριν από τον Καποδίστρια. Η κωμόπολη του Αιγινίου είναι χτισμένη σε λοφώδες έκταση που αποτελεί μέρος των Πιερίων, και βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τον ποταμό Αλιάκμονα και μόλις 5 χλμ από τη θάλασσα.

Είναι ένας από τους συνολικά 13 Δήμους της Πιερίας. Ο πληθυσμός του είναι 5.264 , σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Η έδρα του Δήμου βρίσκεται στο Αιγίνιο. Στο δήμο περιλαμβάνονται τα δημοτικά διαμερίσματα Αιγινίου και Καταχά με 4.548 και 716 κατοίκους αντίστοιχα. Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, με το δευτερογενή τομέα και λιγότερο με τον τριτογενή.

Πολύ σημαντική ήταν η εποχή της βασιλείας του Αρχέλαου που θωράκισε στρατιωτικά την περιοχή, όπου έχτισε φρούρια, χάραξε δρόμους και ίδρυσε την Πέλλα, όπου μετέφερε τον 5^ο αιώνα π.Χ. την πρωτεύουσα του Μακεδονικού Κράτους. Το Αιγίνιο ισχυροποίησε τη θέση του, όντας επάνω στην αρχαία οδό που οδηγούσε από την Πέλλα και τη Θεσσαλονίκη στη νότια Ελλάδα, μέσω Μεθώνης-Πύδνας-Ηράκλειου(Πλαταμώνα). Η οδός αυτή εξελίχθηκε σε εμπορική αρτηρία, απ' όπου περνούσαν τα εμπορικά караβάνια και μετέτρεπε τις πόλεις από τις οποίες περνούσε σε μεγάλα εμπορικά κέντρα.

Τον πληθυσμό του σημερινού Αιγινίου συμπληρώνουν το 1925 οι πρόσφυγες από το Ακ-Μπουνάρ της Ανατολικής Ρωμυλίας και το 1926 οι Καβακλιώτες από το ομώνυμο κεφαλοχώρι της Ανατολικής Ρωμυλίας. Οι Θρακιώτες εγκαταστάθηκαν μέσα στον οικισμό των ντόπιων, Οι Ακμπουναριώτες στα βόρεια του οικισμού στην περιοχή του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού και οι Καβακλιώτες στα νότια του χωριού, δίπλα από τους ντόπιους.

Στον αγώνα των προσφύγων, σημαντική ήταν η βοήθεια της Επιτροπής Εποικισμού, παρέχοντάς τους σπίτια ή υλικά για το χτίσιμο των σπιτιών τους, καθώς και χαμηλότοκα δάνεια για την αγορά γεωργικών ειδών στους αγρότες.

Η άφιξη τόσο μεγάλου αριθμού προσφύγων, προκάλεσε όπως ήταν φυσικό, ανθρωπιστικό σοκ, το οποίο όμως ξεπεράστηκε γρήγορα και το χωριό κατάφερε να αναπτυχθεί ταχύτατα. Χαρακτηριστικό στοιχείο αυτής της πληθυσμιακής έκρηξης αποτελεί η απογραφεί των προσφύγων που το 1923 υπήρχαν 182, ενώ το 1928 έφτασαν τους 1810. Η μετονομασία του χωριού από Λιμπάνοβο σε Αιγίνιο, έγινε το 1926 με βάση την εισήγηση της επιτροπής μετονομασιών.

Σήμερα το Αιγίνιο αποτελεί περιφερειακό διοικητικό κέντρο με δημόσιες υπηρεσίες, Οργανισμούς, αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους αλλά και σχολεία όλων των βαθμίδων.

2.2.3.Δήμος Ανατολικού Ολύμπου

Ο Δήμος Ανατολικού Ολύμπου του Νομού Πιερίας με έδρα τη Λεπτοκαρυά που είναι το τρίτο σε πληθυσμό ημιαστικό κέντρο του Ν. Πιερίας, είναι ο νοτιότερος δήμος του νομού και αποτελεί το σύνορο μεταξύ των περιφερειών της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας. Συνορεύει βόρεια με τον Δήμο Λιτόχωρου, νότια με τον Νομό Λαρίσης, ενώ ανατολικά βρέχεται από τον Θερμαϊκό Κόλπο.

Ο νεοσύστατος δήμος δημιουργήθηκε μέσω του Σχεδίου «Καποδίστρια» ύστερα από τη συγχώνευση 5 κοινοτήτων: της Λεπτοκαρυάς, της Σκοτίνας, του Νέου Παντελεήμονος, του Πλαταμώνος και των Νέων Πόρων.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή απαριθμεί 9.374 από τους οποίους οι 4.225 προέρχονται από το δημοτικό διαμέρισμα της Λεπτοκαρυάς, οι 1,187

από το δημοτικό διαμέρισμα Παντελεήμονος, οι 2.197 από το δημοτικό διαμέρισμα Πλαταμώνος, οι 741 από το δημοτικό διαμέρισμα Πόρων και οι 1.024 από το δημοτικό διαμέρισμα Σκοτίνης.

Η περιοχή ορίζεται από 3 σημαντικούς φυσικούς τόπους, τους ορεινούς όγκους Ολύμπου και Κάτω Ολύμπου, τον Θερμαϊκό κόλπο και το Δέλτα του Πηνειού που σχηματίζεται αμέσως μετά την έξοδο του ποταμού από την κοιλάδα των Τεμπών.

Η γεωγραφική θέση της περιοχής είναι σημαντική και στις μέρες μας, καθώς βρίσκεται πάνω στον κύριο άξονα ανάπτυξης της χώρας που συμβολίζεται με δύο βασικά δίκτυα μεταφορών, τον αυτοκινητόδρομο Πάτρα - Αθήνα - Θεσσαλονίκη - Εύζωνοι (Π.Α.Θ.Ε.) και την αντίστοιχη Σιδηροδρομική Γραμμή. Οι αποστάσεις της έδρας του Δήμου από τα αστικά κέντρα του ευρύτερου χώρου είναι: Κατερίνη 25χλμ., Θεσσαλονίκη 90χλμ και Λάρισα 75χλμ. Οι αποστάσεις αυτές επιτρέπουν και ημερήσιες μετακινήσεις προς και από την περιοχή.

Ο φυσικός και ιστορικός πλούτος, σε συνδυασμό με την κεντρική θέση της περιοχής, αποτέλεσαν τους καθοριστικούς παράγοντες για την ανάπτυξη υπηρεσιών τουρισμού και υποδοχής επισκεπτών, παράλληλα με τη ζήτηση παραθεριστικής κατοικίας από αστικές και άλλες περιοχές. Οι κάτοικοι ασχολούνται με αγροτικές δραστηριότητες, την αλιεία και τον τουρισμό.

2.2.4. Δήμος Δίου

Ο Δήμος πήρε την ονομασία του από το Δίον, αρχαιότατη πόλη, που ήταν αφιερωμένη στο θεό Δία. Έδρα του Δήμου είναι η Κονταριώτισσα με 1.980 κατοίκους. Έχει ακόμα πέντε δημοτικά διαμερίσματα τα οποία είναι: το δημοτικό διαμέρισμα Αγίου Σπυρίδωνος με 1.558 κατοίκους, το δημοτικό διαμέρισμα Βροντούς με 2.081 κατοίκους, το δημοτικό διαμέρισμα Δίου με 1.554 κατοίκους, το δημοτικό διαμέρισμα Καρίτσης με 2.220 κατοίκους και το δημοτικό διαμέρισμα Νέας Εφέσου με 1.859 κατοίκους.

Ο Δήμος συνορεύει με τους Δήμους Κατερίνης, Λιτόχωρου και Πέτρας. Συνδέεται απευθείας με την εθνική οδό και η απόστασή του είναι μόλις 15 χιλιόμετρα από την πόλη της Κατερίνης. Ο ορεινός όγκος του Ολύμπου καταλαμβάνει μεγάλο τμήμα της συνολικής έκτασης του Δήμου

Δίου. Απέχει μόλις 5 χιλιόμετρα από τις Πιερικές ακτές του Αιγαίου πελάγους και συνδέεται άμεσα με το Εθνικό οδικό δίκτυο.

Είναι ο δεύτερος δήμος του Νομού Πιερίας σε έκταση και πληθυσμό. Συστάθηκε το 1999 με τη συνένωση του Ιστορικού Δήμου Δίου, των κοινοτήτων Αγίου Σπυριδώνα, Βροντούς, Καρίτσας, Κονταριώτισσας, Νέας Εφέσου και του συνοικισμού των Πλατανακίων. Οι διοικητικές υπηρεσίες του διευρυμένου Δήμου Δίου εδρεύουν στην Κονταριώτισσα, ενώ η Αντιδημαρχία Πολιτισμού στην ιστορική έδρα του Δίου.

Η οικονομική δραστηριότητα της περιοχής στηρίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα, την γεωργία και την κτηνοτροφία. Στα εύφορα εδάφη της παράγεται πλήθος αγροτικών προϊόντων. Κυριότερες καλλιέργειες είναι ο καπνός, τα σιτηρά, ο αραβόσιτος και το ακτινίδιο. Μικρό μέρος του πληθυσμού ασχολείται επίσης με το εμπόριο, τις μεταφορές και τον τουρισμό.

2.2.5. Δήμος Ελαφίνας

Είναι ένας νέος Δήμος με 5.213 κατοίκους. Έδρα του δήμου αποτελεί το Παλιό Κεραμίδι με 731 κατοίκους. Ο δήμος περιλαμβάνει επτά ακόμη δημοτικά διαμερίσματα τα οποία είναι: το δημοτικό διαμέρισμα Αρωνά με 388 κατοίκους, Ελάφου με 626 κατοίκους, Εξοχής με 746 κατοίκους, Καταλωνίων με 472 κατοίκους, Λαγορράχης με 821 κατοίκους, Μοσχοποτάμου με 809 κατοίκους και Τριλόφου με 620 κατοίκους.

Η κύρια πηγή απασχόλησης στον Δήμο Ελαφίνας είναι ο αγροτικός τομέας (πρωτογενής τομέας), σε ποσοστό το οποίο συνολικά ανέρχεται στο 95% του απασχολούμενου οικονομικά ενεργού πληθυσμού.

Εναλλακτικές πηγές απασχόλησης πλην της γεωργίας δεν υπάρχουν με εξαίρεση ορισμένες επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης.

Τέλος όσον αφορά τον τριτογενή τομέα αναλώνεται σε ποσοστό 70% περίπου, σε επιχειρήσεις σχετικές με χώρους εστίασεως και ειδών διατροφής ενώ το 30% μόλις αντιστοιχεί σε άλλα είδη επιχειρήσεων του τομέα.

Οι κυριότερες καλλιέργειες που αναπτύσσονται στις γεωργικές εκτάσεις της περιοχής είναι αυτές του καπνού και των σιτηρών. Από τις οποίες προκύπτει σε συντριπτικό ποσοστό το γεωργικό εισόδημα των κατοίκων.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η σταδιακή εισαγωγή στην περιοχή της καλλιέργειας των κηπευτικών και κύρια της ντομάτας, της πατάτας και χειμερινών κηπευτικών (λάχανα κλπ.).

Η καλλιέργεια των καπνών, κύριο γνώρισμα της οποίας αποτελούν οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις και απαιτούμενες εκτάσεις γης σε συνδυασμό με το υψηλό ποσοστό απόδοσης ανά μονάδα καλλιεργούμενης έκτασης. Από εφέτος λόγω της αλλαγής στο σύστημα της επιδότησης του καπνού παρατηρήθηκε σημαντική μείωση της καλλιεργούμενης με καπνό έκτασης.

Η καλλιέργεια των σιτηρών, οι οποίες κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό στο δήμο Ελαφίνας και οι οποίες εμφανίζουν σταθερές ετήσιες στρεμματικές αποδόσεις. Τα σιτηρά που καλλιεργούνται είναι κυρίως το μαλακό σιτάρι, το σκληρό σιτάρι και το κριθάρι.

Η δενδροκαλλιέργεια, αποτελεί ανερχόμενη οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή με κυρίαρχη την καλλιέργεια της ελιάς, και κατά δεύτερο λόγο τα ακτινίδια κλπ.

Σε ότι αφορά στην κτηνοτροφία, αυτή συμμετέχει σε ορισμένα Δημοτικά Διαμερίσματα σε σημαντικό ποσοστό στη διαμόρφωση του γεωργικού εισοδήματος. Το ζωικό κεφάλαιο της περιοχής, το συνθέτουν κατά κύριο λόγο τα κοπαδιάρικα πρόβατα και οι αίγες.

Από τα παραγόμενα κτηνοτροφικά προϊόντα (μαλλί, κρέας, γάλα) τα περισσότερα πωλούνται σε εμπόρους άλλων περιοχών και μόνο ελάχιστες ποσότητες γάλατος τυροκομείται από τους ίδιους με στόχο την ιδιοκατανάλωση.

2.2.6. Δήμος Κολινδρού

Ο Δήμος Κολινδρού έχει έδρα τον Κολινδρό και ακόμη τρία δημοτικά διαμερίσματα. Ο συνολικός πληθυσμός του δήμου αντιστοιχεί σε 5.223 κατοίκους. Το δημοτικό διαμέρισμα του Κολινδρού αριθμεί 3.895 κατοίκους, της Καστανέας 423 κατοίκους, του Λιβαδίου 307 κατοίκους και των Ρυακίων 598 κατοίκους.

Ο Κολινδρός ήταν δήμος και πριν το Νόμο Καποδίστρια. Ανασυστάθηκε επίσημα με το Νόμο Καποδίστρια, το 1998. Η ασχολία των κατοίκων είναι: οι αγροτικές δραστηριότητες, οι μεταφορές, το εμπόριο, η παροχή υπηρεσιών και η βιοτεχνία.

2.2.7. Δήμος Κορινού

Ο δήμος Κορινού έχει συνολικά 6.611 κατοίκους. Αποτελείται από πέντε δημοτικά διαμερίσματα τα οποία είναι: δημοτικό διαμέρισμα Κορινού με 4.097 κατοίκους, δημοτικό διαμέρισμα Κούκου με 523 κατοίκους, δημοτικό διαμέρισμα Κάτω Αγίου Ιωάννη με 702 κατοίκους, δημοτικό διαμέρισμα Σεβαστής με 736 κατοίκους και το δημοτικό διαμέρισμα Νέας Τραπεζούντας με 553 κατοίκους.

Το δημοτικό διαμέρισμα Κορινού αναγνωρίστηκε ως κοινότητα το έτος 1928, προερχόμενο από την κοινότητα Πύδνης.

Το έτος 1998 με το σχέδιο «Καποδίστριας», ο Κορινός έγινε Δήμος με τη συνένωση των κοινοτήτων Κάτω Αγίου Ιωάννη, Κούκου, Κορινού, Νέας Τραπεζούντας και Σεβαστής.

Βρίσκεται σε απόσταση 7 περίπου χιλιομέτρων από την πρωτεύουσα του Νομού Κατερίνη, και 60 περίπου χιλιομέτρων από το Μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης. Διασχίζεται από τον κεντρικό οδικό άξονα της χώρας (Π.Α.Θ.Ε.), ενώ η σιδηροδρομική γραμμή Αθηνών - Θεσσαλονίκης περνάει από το Δ.Δ. Κορινού.

Οι κάτοικοι του Δ.Δ. Κορινού ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία (κατά κύριο λόγο καλλιέργειες βάμβακος και καπνού), καθώς και με τις τουριστικές επιχειρήσεις. Στα υπόλοιπα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου η ενασχόληση των κατοίκων είναι κατά κύριο λόγο η γεωργία, ενώ τελευταία αναπτύσσονται μονάδες εναλλακτικού τουρισμού (οικοτουρισμού). Επίσης υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός βιοτεχνιών και βιομηχανικών μονάδων, ενώ καθώς η περιοχή προσφέρεται σχετικά, έχει ξεκινήσει έντονο ενδιαφέρον για επενδύσεις σε εναλλακτικές μονάδες παραγωγής ενέργειας.

2.2.8. Δήμος Λιτόχωρου

Έχει έδρα το Λιτόχωρο και ένα δημοτικό διαμέρισμα, με πέντε οικισμούς. Οι οικισμοί του Δημοτικού Διαμερίσματος Λιτόχωρου είναι οι: το Λιτόχωρο, τα Καλύβια Βαρικού, ο Λιμήν Λιτοχώρου, η Μονή Αγίου Διονυσίου και η Πλάκα. Ο Δήμος συστάθηκε επίσημα με το Νόμο Καποδίστρια, το 1998. Ο πληθυσμός του δήμου είναι 7.011 κάτοικοι.

Ο ακριβής χρόνος ίδρυσης του οικισμού του Λιτόχωρου δεν είναι γνωστός, οι ρίζες του όμως πρέπει να αναζητηθούν περίπου στο 14ο αιώνα,

καθώς μια παλαιά παράδοση αναφέρει ότι μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης μερικές επιφανείς οικογένειες εγκαταστάθηκαν στο Λιτόχωρο.

Η ασχολία των κατοίκων είναι οι αγροτικές δραστηριότητες, η ναυτιλία, ο τουρισμός, οι οικοδομικές δραστηριότητες (τεχνίτες πέτρας και ξύλου), το εμπόριο και η παροχή υπηρεσιών.

Το σημερινό Λιτόχωρο είναι μια πόλη με ανεπτυγμένο δίκτυο υπηρεσιών και εύκολη οδική και σιδηροδρομική πρόσβαση. Απέχει 92 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη και 65 από τη Λάρισα.

2.2.9. Δήμος Μεθώνης

Η Κοινότητα Μεθώνης είχε συσταθεί με το ΦΕΚ 152Α στις 09/07/1918, με έδρα τον οικισμό Μακρύγιαλο. Μέχρι το 1949 ανήκε στο Νομό Θεσσαλονίκης. Μετά το 1949 ανήκει στο Νομό Πιερίας. Στις 04/12/1997 καταργήθηκε η Κοινότητα Μεθώνης και συνενώθηκε στο Δήμο Μεθώνης. Ο Δήμος συστάθηκε το 1998 με το Νόμο Καποδίστρια.

Σήμερα ο δήμος περιλαμβάνει 4 Δημοτικά Διαμερίσματα και έχει 6 οικισμούς. Απαριθμεί συνολικά 3.946 κατοίκους από τους οποίους οι 1.872 ανήκουν στο δημοτικό διαμέρισμα Μακρύγιαλου όπου αποτελεί και την έδρα του δήμου, οι 1.022 στο δημοτικό διαμέρισμα Μεθώνης, οι 421 στο δημοτικό διαμέρισμα Νέας Αγαθουπόλεως και οι 631 στο δημοτικό διαμέρισμα Παλαιού Ελευθεροχωρίου.

Η ασχολία των κατοίκων είναι η Μυδοκαλλιέργεια, η αλιεία, ο τουρισμός και οι αγροτικές δραστηριότητες.

2.2.10. Δήμος Παραλίας

Ο Δήμος Παραλίας συστάθηκε με το Ν.2539/97 και αποτελείται από τις πρώην κοινότητες της, Περίστασης, Καλλιθέας, και της Παραλίας. Βρίσκεται στο κέντρο του Νομού Πιερίας, δίπλα στην πρωτεύουσα του την Κατερίνη, ο πληθυσμός του με βάση την απογραφή του 2001 ανέρχεται σε 6.449 κατοίκους.

Έδρα του Δήμου είναι η Καλλιθέα με 2.741 κατοίκους. Η Καλλιθέα μετά την απελευθέρωση της περιοχής μας από τους Τούρκους και συγκεκριμένα το 1918, αποτελούσε έναν οικισμό 390 κατοίκων, προσαρτημένο στην τότε κοινότητα της Κατερίνης. Πριν ακόμη η Κατερίνη γίνει Δήμος, ο συνοικισμός της

Καλλιθέας αποσπάστηκε και μαζί με τους προσφυγικούς συνοικισμούς της Παραλίας και της Περίστασης, αποτέλεσαν μια ξεχωριστή κοινότητα, την κοινότητα Περίστασης. (Δ .16-6-1926 ΦΕΚ Α217/1296) . Η Περίσταση αποσπάστηκε το 1931 ενώ η Παραλία το 1966 συστήνοντας ξεχωριστές Κοινότητες. Σήμερα τα δημοτικά διαμερίσματα Παραλίας και Περιστάσεως αριθμούν 1.476 και 2.232 κατοίκους αντίστοιχα.

Και τα τρία Δημοτικά Διαμερίσματα γνώρισαν τις τρεις τελευταίες δεκαετίες μεγάλη οικονομική και οικοδομική ανάπτυξη, αποτέλεσμα των μεγάλων σε σχέση με άλλα χωριά, συγκριτικών πλεονεκτημάτων της γεωγραφικής θέσης, της ευφορίας του εδάφους και της φυσικής ομορφιάς του τοπίου.

Εδώ και χρόνια η Παραλία έχοντας συγκεντρώσει μεγάλο αριθμό αξιόλογων επιχειρηματιών και εμπόρων από διάφορες περιοχές, παραμένει ένας πόλος εισροής χρημάτων και τουριστικού συναλλάγματος με θετικό αντίκτυπο στην οικονομία της ευρύτερης περιοχής γενικότερα.

Το εύφορο και γόνιμο έδαφος σε συνδυασμό με την εργατικότητα και το μεράκι των κατοίκων έδωσαν την δυνατότητα να αναπτυχθεί και η αγροτική οικονομία με μια ποικιλία παραγομένων προϊόντων και αγαθών. Οι κάτοικοι ασχολούνται με τη γεωργία και με τις τουριστικές επιχειρήσεις (σχεδόν αποκλειστικά στην Παραλία, η οποία διαθέτει και τις κατάλληλες υποδομές). Η Παραλία υπήρξε κοινότητα μέχρι το 1998, οπότε με το Νόμο Καποδίστρια έγινε Δήμος.

2.2.11.Δήμος Πέτρας

Ο Δήμος Πέτρας καταλαμβάνει το ΝΔ τμήμα του Ν. Πιερίας και η έκτασή του ανέρχεται σε 219.318 στρέμματα ημιορεινής και ορεινής γης, καθιστώντας αυτόν το μεγαλύτερο σε έκταση δήμο του Νομού.

Αρχίζει από το υπερθαλάσσιο ύψος των 200 μ. και φθάνει μέχρι την κορυφογραμμή των Πιερίων Ορέων (2192 μ.) που καθορίζει τα όρια των Νομών Κοζάνης και Λάρισας.

Κύριο φυσικό χαρακτηριστικό του Δήμου αποτελούν οι ορεινοί όγκοι των Πιερίων Ορέων, του όρους Τίταρος και οι απόκρημνες κακοτράχαλες πλαγιές του μυθικού Ολύμπου μέχρι την κορυφογραμμή Βουλγάρα. Γεωγραφικά το μεγαλύτερο ποσοστό της έκτασης των Πιερίων Ορέων στο Νομό Πιερίας ανήκει

στο Δήμο Πέτρας με κυριότερες κορυφές το Φλάμπουρο (2192 μ.), Θωμά Ράχη (2016 μ.), Σαμάρι (1904 μ.), Πέντε Πύργοι (1710 μ.) κλπ. Η ορεινή επιφάνεια καλύπτεται από υψηλά παραγωγικά φυσικά δάση οξυάς, δρυός, καστανιάς και κωνοφόρων φιλοξενώντας πλούσια πανίδα.

Έχει έδρα την Κάτω Μηλιά και 5 δημοτικά διαμερίσματα με 13 συνολικά οικισμούς. Έχει πληθυσμό 6.246 κατοίκους. Στον δήμο περιλαμβάνονται τα δημοτικά διαμερίσματα: Αγίου Δημητρίου με 907 κατοίκους, Λόφου με 2.249 κατοίκους, Μηλιάς με 1.752 κατοίκους, Μοσχοχωρίου με 500 κατοίκους και Φωτεινών με 838 κατοίκους. Η Πέτρα έγινε Δήμος με το Νόμο Καποδίστρια. Η ασχολία των κατοίκων είναι οι αγροτικές δραστηριότητες.

2.2.12. Δήμος Πύδνας

Έχει έδρα του το Κίτρος και πληθυσμό 4.012 κατοίκους, με βάση την απογραφή του 2001. Περιλαμβάνει τέσσερα δημοτικά διαμερίσματα: της Πύδνας με 1.556 κατοίκους, των Αλωνίων με 700 κατοίκους, της Παλαιόστανης με 589 κατοίκους και της Σφενδάμης με 1.167 κατοίκους. Ο Δήμος δημιουργήθηκε το 1998 με το σχέδιο Καποδίστριας. Η ασχολία των κατοίκων είναι οι αγροτικές δραστηριότητες, η αλιεία και οι αλυκές.

2.2.13. Δήμος Πιερίων

Ο Δήμος Πιερίων απλώνεται στο κέντρο του ορεινού όγκου των Πιερίων στη λεγόμενη κατά την παράδοση «κοιλιάδα του Παλατιού». Ανήκει διοικητικά στο Νομό Πιερίας και στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Συνορεύει ανατολικά με το Δήμο Ελαφίνας Ν. Πιερίας, νότια με το Δήμο Πέτρας Ν. Πιερίας, δυτικά με το Δήμο Βελβενδού Ν. Κοζάνης και βόρεια με το Δήμο Μακεδονίδος του Ν. Ημαθίας. Έχει πληθυσμό 2.811 κατοίκους. Είναι ο ορεινότερος Δήμος της Πιερίας, αφού το 87 % της έκτασής του βρίσκεται πάνω από το υψομετρικό όριο των ορεινών περιοχών (400μ.). Η ασχολία των κατοίκων είναι οι αγροτικές δραστηριότητες.

Οι τρεις οικισμοί που συγκροτούν το Δήμο είναι η Ρητίνη (έδρα του Δήμου) με 1.674 κατοίκους, το Ελατοχώρι με 715 κατοίκους και η Βρία με 422 κατοίκους. Με τις σημερινές οδικές συνδέσεις η Ρητίνη απέχει από την έδρα του Νομού Πιερίας (Κατερίνη) 23 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη 90 χλμ. από τη Βέροια 45 χλμ. από τη Λάρισα 100 χλμ. και 461 χλμ. από την Αθήνα.

2.3. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή (2001) ο πραγματικός πληθυσμός του νομού ανέρχεται σε 129.846 κατοίκους, από τους οποίους οι 126.412 αποτελούν τον μόνιμο πληθυσμό. Όπως φαίνεται και στο γράφημα 2.1. ο πληθυσμός του νομού αντιστοιχεί με το 1,2% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Ενώ στον πίνακα που ακολουθεί δίνεται η ανά δήμο πληθυσμιακή κατάσταση του νομού.

Πίνακας 2.1. Πληθυσμός και Έκταση Δήμων Νομού Πιερίας

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΔΗΜΟΙ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
			ΜΟΝΙΜΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ
ΑΙΓΙΝΙΟΥ	Δ. ΑΙΓΙΝΙΟΥ	75,541	5,007	5,264
ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	Κ. ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ	152,939	8,198	9,374
ΔΙΟΥ	Κ. ΚΟΝΤΑΡΙΩΤΙΣΣΗΣ	172,743	10,885	11,252
ΕΛΑΦΙΝΑΣ	Κ. ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ	160,69	5,039	5,213
ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	Δ. ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	93,459	57,098	56,434
ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	Δ. ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	124,639	4,879	5,223
ΚΟΡΙΝΟΥ	Κ. ΚΟΡΙΝΟΥ	71,109	6,657	6,611
ΛΙΤΟΧΩΡΙΟΥ	Δ. ΛΙΤΟΧΩΡΙΟΥ	169,632	6,789	7,011
ΜΕΘΩΝΗΣ	Κ. ΜΑΚΡΥΓΙΑΛΟΥ	34,286	3,537	3,946
ΠΑΡΑΛΙΑΣ	Κ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	24,344	6,150	6,449
ΠΕΤΡΑΣ	Κ. ΜΗΛΙΑΣ	219,318	5,896	6,246
ΠΙΕΡΙΩΝ	Κ. ΡΗΤΙΝΗΣ	112,943	2,547	2,811
ΠΥΔΝΑΣ	Κ. ΠΥΔΝΗΣ	105,059	3,730	4,012
	ΣΥΝΟΛΟ	1,516,702	126,412	129,846

Πηγή: <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/pieria/pr40st.pdf>

Ο αγροτικός πληθυσμός του νομού αντιστοιχεί στο 32,26% του συνολικού (πραγματικού) του ενώ ο υπόλοιπος πληθυσμός είναι αστικός. Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 2.2.) δίδεται ο αγροτικός πληθυσμός ανά δήμο καθώς και η ποσοστιαία συμμετοχή κάθε δήμου στον αγροτικό πληθυσμό του νομού.

Γράφημα 2.1. Συμμετοχή νομού Πιερίας στον Πληθυσμό της Ελλάδας

Πηγή: υπολογισμένα βάση στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 2.2. Αγροτικός πληθυσμός, νομού Πιερίας, ανά δήμο

ΔΗΜΟΙ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΠΛΥΘΗΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	3.725	8,89%
ΑΙΓΙΝΙΟΥ	716	1,71%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2.952	7,05%
ΔΙΟΥ	6.951	16,59%
ΕΛΑΦΙΝΑΣ	5.213	12,44%
ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	1.328	3,17%
ΚΟΡΙΝΟΥ	2.514	6,00%
ΜΕΘΩΝΗΣ	3.946	9,42%
ΠΑΡΑΛΙΑΣ	1.476	3,52%
ΠΕΤΡΑΣ	6.246	14,91%
ΠΙΕΡΙΩΝ	2.811	6,71%
ΛΙΤΟΧΩΡΙΟΥ	0	0,00%
ΠΥΔΝΑΣ	4.012	9,58%
ΣΥΝΟΛΟ	41.890	100,00%

Πηγή: υπολογισμένα βάση στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

2.4.Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ο πρωτογενής τομέας καταλαμβάνει το 16%, ο δευτερογενής τομέας το 8% και ο τριτογενής τομέας το 76% της οικονομικής δραστηριότητας. Είναι η

δεύτερη καπνοπαραγωγός περιοχή της χώρας, με 12% της συνολικής παραγωγής. Επίσης, με 1% είναι η Πέμπτη στην παραγωγή ροδάκινων. Τα τελευταία χρόνια οι επιχειρήσεις του νομού Πιερίας καταβάλλουν τεράστιες προσπάθειες να κερδίσουν το έδαφος που έχασαν τη δεκαετία του '90, εξαιτίας της κρίσης στα Βαλκάνια, του κλεισίματος του άξονα 10¹ και των μαζικών “λουκέτων” στις βιοτεχνίες της περιοχής. Κυριότερη ασχολία των κατοίκων είναι η γεωργία, με την οποία ασχολείται το 75% περίπου των κατοίκων. Μέρος του πληθυσμού ασχολείται με την κτηνοτροφία, το εμπόριο, τις μεταφορές. Αξιόλογη θέση κατέχει και ο τουρισμός με τον οποίο ασχολούνται πολλοί κάτοικοι, κύρια στις παράλιες περιοχές. Η οικονομία του νομού βασίζεται στον πρωτογενή τομέα και στον τουρισμό.

2.4.1 Γεωργία-Κτηνοτροφία

Ένα σημαντικό ποσοστό των κατοίκων του Νομού Πιερίας ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα. Σημαντικό ποσοστό καλλιεργήσιμης γης (38,1% της συνολικής έκτασης του Νομού) ευνοούν την καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων. Καλλιεργούνται σιτηρά (34% της συνολικής φυτικής παραγωγής του Νομού), καπνός, καλαμπόκι, ρύζι, πατάτες, τομάτα βιομηχανική, βαμβάκι, ζαχαρότευτλα, φράουλες, καρπούζια, πεπόνια, αμπέλια και ελιές. Ευδοκιμούν ακόμη πολλά οπωροφόρα δέντρα, όπως ακτινίδια, ροδακινιές, αχλαδιές, μηλιές, βερικοκιές, κερασιές, δαμασκηνιές, καθώς επίσης καστανιές, φουντουκιές, καρυδιές και αμυγδαλιές. Οι βοσκότοποι καλύπτουν το 17,5 % της συνολικής έκτασης του Νομού. Τα εκτρεφόμενα ζώα είναι αιγοπρόβατα, χοίροι, βοοειδή, κουνέλια, όρνιθες και άλλα είδη πουλερικών. Υπάρχουν επίσης ορισμένες σημαντικές μονάδες που εκτρέφουν αγριογούρουνα και στρουθοκαμήλους.

2.4.2 Αλιεία

Με την αλιεία ασχολείται, στο νομό, πληθυσμός 400 περίπου ατόμων. Στην περιοχή έχουν αναπτυχθεί δυναμικά οι υδατοκαλλιέργειες. Έχουν εγκατασταθεί δεκάδες μονάδες μυδοκαλλιέργειας σε έκταση πάνω από 600 στρέμματα. Η παραγωγή τους καλύπτει το 60% της ελληνικής παραγωγής, ενώ μεγάλο μέρος εξάγεται.

¹ Οδικός-μεταφορικός άξονας που συνδέει τη Θεσσαλονίκη με το Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας.

2.4.3 Τουρισμός

Η Πιερία συγκαταλέγεται στους πλέον τουριστικούς νομούς της Ελλάδας με μεγάλο αριθμό επισκεπτών καθώς και σημαντικούς τουριστικούς πόρους και υποδομές.

2.4.4 Βιοτεχνία

Οι σημαντικότεροι βιοτεχνικοί και βιομηχανικοί κλάδοι που αντιπροσωπεύουν τον δευτερογενή τομέα στην οικονομία της Πιερίας: είναι τα μάρμαρα, ο κλάδος των επισκευών μεταφορικών μέσων, των ειδών διατροφής, των βιομηχανιών ξύλου και φελλού, τελικών προϊόντων από μέταλλο, των ειδών υπόδησης, ενδυμασίας και διαφόρων ειδών από ύφασμα. Σημαντικό ρόλο επίσης παίζουν και οι κλάδοι των ποτών, των υφαντικών, των εκτυπώσεων, των εκδόσεων και συναφών δραστηριοτήτων, του δέρματος και γουναρικών, των προϊόντων από ελαστικό και πλαστική ύλη, προϊόντων χάρτου, συστημάτων ασφαλείας, ζωοτροφών.

2.4.5 Μεταφορές και Εμπόριο

Το εμπόριο και οι μεταφορές κατέχουν επίσης σημαντική θέση στην τοπική οικονομία. Ο νομός Πιερίας διαθέτει έναν από τους μεγαλύτερους στόλους φορτηγών οχημάτων στην Ελλάδα που διακινούν προϊόντα στο εσωτερικό της χώρας και τις χώρες της Ευρώπης.

Στο χώρο του χονδρικού εμπορίου αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις διακίνησης γεωργικών και δασικών πρώτων υλών, ζώντων ζώων, πρώτων υλών υφαντουργίας, κατεργασμένης ξυλείας και οικοδομικών υλικών, διατροφής, ποτών και προϊόντων καπνού, ειδών οικιακής χρήσης, μηχανημάτων, χαρτικών. Παράλληλα στο λιανικό εμπόριο αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις που διακινούν είδη διατροφής και ποτά, είδη ένδυσης και υπόδησης, βιβλία, χαρτικά, εφημερίδες, τσιγάρα, έπιπλα, ηλεκτρικές συσκευές οικιακής χρήσης, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, είδη αυτοκινήτων, αθλητικά είδη, καλλυντικά, κοσμήματα.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1. Πρωτοτυπία, αναγκαιότητα και σπουδαιότητα μελέτης

Η μελέτη αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως πρωτότυπη. Μέχρι τη στιγμή της ολοκλήρωσής της δεν έχει δημοσιευτεί κάποια αντίστοιχη έρευνα που να αφορά τον πληθυσμό αναφοράς της μελέτης αυτής, τουλάχιστον σε επίπεδο νομού και περιφέρειας.

Η σημαντικότητά της έγκειται στο γεγονός πως στη χώρας μας η άσκηση της αγροτικής πίστης έχει προβληματίσει τις κυβερνήσεις και τους παραγωγούς από τα πρώτα κιόλας χρόνια της δημιουργίας του ελληνικού κράτους, μετά την Επανάσταση του 1821. Στοιχεία για το σύστημα της αγροτικής πίστης¹ που ασκείται στη χώρα μας έχουν καταγραφεί κατά καιρούς, στοιχεία όμως για την αποτελεσματικότητά του δεν υπάρχουν. Κρίθηκε σκόπιμο λοιπόν να διεξαχθεί μία έρευνα που να αφορά την αποτελεσματικότητα του συστήματος αυτού. Μέσω των ίδιων των αγροτών λοιπόν, ερευνάται ο βαθμός ικανοποίησής τους από την αγροτική πίστη και από τους φορείς που αυτή ασκείται.

Όσον αφορά την επικαιρότητά της, παρόλο που η έρευνα διεξάχθηκε προ της οικονομικής κρίσης, η ολοκλήρωσή της συμπίπτει χρονικά και με την ενδεχόμενη παύση των αγροτικών χορηγήσεων, την επιβολή νέων μέτρων από την κυβέρνηση αλλά και με την κινητοποίηση των αγροτών προκειμένου να λάβουν απαντήσεις στα προβλήματά τους.

3.2. Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι να ερευνησει, καθώς και να αναλύσει, κατά πόσο οι αγρότες του νομού Πιερίας είναι ικανοποιημένοι από την αγροτική πίστη και από τους φορείς οι οποίοι την ασκούν. Για την πραγματοποίηση του σκοπού αυτού τέθηκαν επιμέρους ερευνητικοί στόχοι.

Συγκεκριμένα ο πρώτος στόχος εξετάζει τη σχέση των αγροτών με τις τράπεζες και τις παρεχόμενες από αυτές υπηρεσίες. Έτσι τίθενται προς απάντηση ερωτήματα που αφορούν στις συναλλαγές τους με τις τράπεζες (π.χ.

¹ Ως σύστημα αγροτικής πίστης, νοείται το σύνολο των υπηρεσιών και μηχανισμών, κρατικών, ιδιωτικών, συνεταιριστικών σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, που αποβλέπουν στις διαδικασίες οργάνωσης ή διευκόλυνσης για την εφαρμογή της αγροτικής πίστης (Α. Χατζηαντωνίου, *Συστήματα Αγροτικής Πίστης στο Διεθνή Χώρο*)

συχνότητα συναλλαγής, λόγοι συναλλαγής, συναλλασσόμενες τράπεζες, χρήση υπηρεσιών).

Ο δεύτερος ερευνητικός στόχος αφορά την άποψη των αγροτών για τις τράπεζες και τις αλλαγές που επιθυμούν να γίνουν σε αυτές. Τα ερωτήματα που αντιστοιχούν σε αυτόν τον στόχο πραγματεύονται την άποψη που έχουν σχηματίσει οι ερωτώμενοι για τα τραπεζικά ιδρύματα, το πώς θεωρούν οι ίδιοι πως θα έπρεπε να λειτουργούν τα ιδρύματα αυτά και ποιες αλλαγές προτείνουν προκειμένου να βελτιωθεί η μεταξύ τους σχέση.

Ο τρίτος ερευνητικός στόχος είναι και ο πιο συνυφασμένος με τον σκοπό της έρευνας διότι είναι αυτός που εξετάζει το βαθμό ικανοποίησης των αγροτών από τις τράπεζες όσον αφορά το προσωπικό τους, το επίπεδο των παρεχόμενων τραπεζικών υπηρεσιών, το περιβάλλον τους και την προσαρμοστικότητά τους στις ανάγκες των αγροτών.

3.3. Ερευνητική στρατηγική

«Η ερευνητική στρατηγική συνιστά ένα από τα ποικίλα κριτήρια με βάση τα οποία κατηγοριοποιούνται οι επιστημονικές έρευνες. Η απόπειρα ομαδοποίησης των ερευνών σε κατηγορίες, αντανάκλα ουσιαστικά την προσπάθεια ταξινόμησης των ερευνητικών δραστηριοτήτων πάνω σε θεμελιώδεις και κοινά αποδεκτούς μεθοδολογικούς άξονες αναφοράς, εκφράζοντας παράλληλα και την ανάγκη για απόδοση συγκεκριμένης ταυτότητας σε κάθε ερευνητική δραστηριότητα» (Ανδρεαδάκης & Βάμβουκας, 2005).

Τα χαρακτηριστικά αυτής της έρευνας είναι:

- ατομική
- η ανάληψή της έγινε με ανάθεση του θέματος από τον επόπτη καθηγητή
- επιτόπια, πραγματοποιήθηκε στο περιβάλλον των υποκειμένων
- στατική και συνεπώς συγχρονική, αρκείτε δηλαδή σε μία απλή διαπίστωση (Βάμβουκας, 2006)
- δειγματοληπτική
- χρησιμοποιεί το ερωτηματολόγιο ως μέσο συλλογής δεδομένων
- ποσοτική, μελετά το «τι»

- περιγραφική, περιγράφει συστηματικά χαρακτηριστικά ενός ορισμένου πληθυσμού (ο.π.).

3.4. Μέσο συλλογής δεδομένων

Το ερωτηματολόγιο, καθώς και η συνέντευξη, αποτελεί το πιο διαδεδομένο μέσο συλλογής ερευνητικού υλικού. Πρόκειται για μία σειρά ερωτήσεων οι οποίες έχουν επιλεγεί και καταγραφεί με τρόπο τέτοιο ώστε να καλύπτουν ένα συγκεκριμένο ερευνητικό θέμα.

Το ερωτηματολόγιο δεν είναι στο σύνολό του αυτοσχέδιο. Δόθηκε στον ερευνητή από τον επιβλέπων καθηγητή της εργασίας. Έπειτα επεξεργάστηκε, από τον ερευνητή, και αφού πραγματοποιήθηκαν κάποιες αλλαγές, επιστράφηκε στον επιβλέπων καθηγητή προς έγκριση των αλλαγών. Η τελική μορφή, μετά τις αλλαγές, αποτελούνταν από ερωτήσεις οι οποίες ακολουθούν μια συγκεκριμένη σειρά και έχουν κλειστή καθώς και ανοιχτή μορφή. Στόχος είναι οι διαφορές στις απαντήσεις να είναι συγκρίσιμες, κάτι το οποίο προϋποθέτει οι ερωτήσεις να ερμηνεύονται με τον ίδιο τρόπο από όλους τους ερωτώμενους.²

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα ερωτήματα του μέσου συλλογής σε σχέση με τους ερευνητικούς στόχους που τέθηκαν. Έτσι λοιπόν τα ερωτήματα 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 και 23 αντιστοιχούν στον πρώτο ερευνητικό στόχο, τη σχέση, δηλαδή, των αγροτών με τις τράπεζες και τις παρεχόμενες από αυτές υπηρεσίες. Οι ερωτήσεις 1, 3, 12 και 13 αντιστοιχούν στον δεύτερο ερευνητικό στόχο, που είναι η άποψη των αγροτών για τις τράπεζες και οι αλλαγές που επιθυμούν να γίνουν σε αυτές. Τέλος οι ερωτήσεις 2, 11 και 14 αντιστοιχούν στον τρίτο ερευνητικό στόχο, ο οποίος είναι η εύρεση του βαθμού ικανοποίησης των αγροτών από τις τράπεζες και τις παρεχόμενες τραπεζικές υπηρεσίες.

Πριν από την επίσημη χορήγηση στο δείγμα της έρευνας, πραγματοποιήθηκε δοκιμαστική χορήγηση του μέσου συλλογής δεδομένων σε άτομα κάθε ηλικίας, φύλου και μορφωτικού επιπέδου που έχουν σχέση με τη γεωργία. Η δοκιμή αυτή απέδωσε θετικά και χρήσιμα αποτελέσματα. Χρονομετρήθηκε η διάρκεια της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, είτε αυτή πραγματοποιείτε από τον συνεντευκτή, είτε από τα ίδια τα υποκείμενα, καθώς

² Στο παράρτημα Α΄ δίδεται αντίγραφο της τελικής μορφής του ερωτηματολογίου.

επίσης αποτέλεσε μεγάλη βοήθεια για τον ερευνητή που ήρθε σε μία πρώτη επαφή με την διαδικασία της έρευνας.

3.5. ΔΕΙΓΜΑ

Στο υποκεφάλαιο αυτό γίνεται η περιγραφή του δείγματος της έρευνας. Παρατίθενται στοιχεία για τον πληθυσμό της έρευνας και τεκμηριώνεται η διαδικασία επιλογής του δείγματος. Το υποκεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται με την παράθεση πινάκων αναφορικά με την κατανομή του δείγματος με βάση τα δημογραφικά του χαρακτηριστικά.

Στο σημείο αυτό σκόπιμη κρίνεται η αποσαφήνιση των όρων που χρησιμοποιούνται στο υποκεφάλαιο αυτό προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα από τους αναγνώστες.

«Πληθυσμός σημαίνει το σύνολο ατόμων, ζώων, αντικειμένων, γεγονότων, καταστάσεων, εννοιών και συμβόλων που χαρακτηρίζονται από τα ίδια βασικά γνωρίσματα» (Τσιπλητάρης & Μπαμπάλης, 2006). *Δείγμα* είναι το μέρος (υποσύνολο) εκείνο του πληθυσμού που εκλέγεται ώστε να γίνουν οι απαραίτητες ερευνητικές παρατηρήσεις, ενώ το σύνολο των ενεργειών στις οποίες προβαίνει ο ερευνητής για την εκλογή του δείγματος ονομάζεται *δειγματοληψία*. Τα στοιχεία που απαρτίζουν το δείγμα της έρευνας ονομάζονται *υποκείμενα* (ή περιπτώσεις) και ο συνολικός αριθμός των υποκειμένων αποτελεί το *μέγεθος του δείγματος*. Το *δειγματοληπτικό πλαίσιο* αφορά τον κατάλογο όλων των ατόμων του πληθυσμού από τον οποίο θα αποσπαστούν τα υποκείμενα της έρευνας (Βάμβουκας, 2006). *Αναλογικά στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία* είναι η μέθοδος αυτή κατά την οποία πρώτα κατηγοριοποιούμε τα μέλη του πληθυσμού με βάση ένα ή και περισσότερα χαρακτηριστικά σε αμοιβαίως αποκλειόμενες ομάδες και εν συνεχεία λαμβάνουμε τυχαία από κάθε ομάδα χωριστά τον αριθμό των υποκειμένων του δείγματος που αναλογούν (Παρασκευόπουλος, 1993).

3.5.1 Περιγραφή δείγματος

Η δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις και στατιστικές μεθόδους ανάλυσης είναι η πιο διαδεδομένη μορφή έρευνας. Η τυποποίηση των στοιχείων που συλλέγονται, η δυνατότητα προσέγγισης

μεγάλου μέρους του πληθυσμού, η επιδεκτικότητα των στοιχείων σε στατιστικές μεθόδους ανάλυσης για την ανάδειξη γενικών τάσεων καθιστούν την δειγματοληπτική έρευνα την πλέον καθιερωμένη μέθοδο.

Το πρώτο βήμα στην δειγματοληπτική διαδικασία είναι ο ορισμός του πληθυσμού στον οποίο θα γενικευτούν τα συμπεράσματα της έρευνας. Η συγκεκριμένη έρευνα απευθύνεται σε όλους όσους είναι μέρος του αγροτικού πληθυσμού του νομού Πιερίας και έχουν σαφώς κλείσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους.

Στην συνέχεια ορίστηκε και στην πράξη με την διαμόρφωση του δειγματοληπτικού πλαισίου. Από το δειγματοληπτικό πλαίσιο επιλέχθηκαν όλα εκείνα τα άτομα που κατοικούν μόνιμα στο νομό, προέρχονται από αγροτικά δημοτικά διαμερίσματα και κατ' επέκταση δήμους, έχουν ενηλικιωθεί και ασχολούνται με την γεωργία έστω και σαν δευτερεύων επάγγελμα.

Για την επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος από το δειγματοληπτικό πλαίσιο προσφέρονται διαφορετικές μέθοδοι αλλά με κοινό χαρακτηριστικό : όλες στηρίζονται στην θεωρία των πιθανοτήτων, κάθε άτομο έχει μια γνωστή μη μηδενική πιθανότητα να επιλεγεί στο δείγμα. Στην συγκεκριμένη έρευνα, χρησιμοποιήθηκε η αναλογικά στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία. Ο πληθυσμός των ατόμων που αποτελούν το δειγματοληπτικό πλαίσιο, χωρίστηκε σε υποπληθυσμούς, έτσι ώστε κάθε άτομο να ανήκει σε έναν μόνο υποπληθυσμό. Ο χωρισμός αυτός του πληθυσμού σε στρώματα έγινε με κριτήριο τους δήμους του νομού Πιερίας. Χαρακτηριστικό της μεθόδου αυτής είναι πως η αναλογία του δείγματος του πληθυσμού είναι ανάλογη με το μέγεθος κάθε στρώματος. Ο τρόπος επιλογής των ατόμων μέσα από τα στρώματα παραμένει τυχαίος.

Το πλήθος του δείγματος ορίστηκε εξ αρχής με 40 – 50 ερωτηματολόγια. Ο τελικός αριθμός των υποκειμένων έφτασε τους 41. Από τους 13 συνολικά δήμους του νομού, επιλέχθηκαν οι 12 διότι αυτοί πληρούσαν τις προϋποθέσεις του δειγματοληπτικού πλαισίου. Η ποσοστιαία συμμετοχή του κάθε δήμου στην έρευνα δίνεται από τον πίνακα 3.1., όπου και τα μεγαλύτερα ποσοστά παρατηρούνται στους δήμους Δίου, Πέτρας και Ελαφίνας, τα χαμηλότερα στους δήμους Αιγινίου, Κολινδρού και Παραλίας, ενώ στην έρευνα δεν συμμετείχε ο δήμος Λιτόχωρου γιατί δεν αποτελεί μέρος του αγροτικού πληθυσμού του νομού.

Το 61% περίπου του δείγματος αποτελείται από άντρες, ενώ το υπόλοιπο 39% από γυναίκες. Οι ηλικίες του δείγματος ποικίλουν. Μεγαλύτερη συμμετοχή παρατηρείται στις ηλικίες μεταξύ «26-35», ενώ μικρότερη συμμετοχή είχαν οι πολύ νεαρές ηλικίες «18-25» καθώς και οι ηλικίες που είναι «άνω των 65». (βλέπε Πίνακας 3.2. και Πίνακας 3.3.)

Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους οι συνεντευξιαζόμενοι είναι έγγαμοι, ακολουθούν οι άγαμοι και τα μικρότερα ποσοστά παρατηρούνται στους χήρους και στους διαζευγμένους. (βλέπε Πίνακας 3.4.)

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος (Πίνακας 3.5.): τα μεγαλύτερα ποσοστά αφορούν αυτούς που έχουν τίτλους πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το μικρότερο ποσοστό αφορά αυτούς που δεν έχουν τίτλο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ κανείς από τους ερωτηθέντες δεν έφερε τίτλο μεταπτυχιακών ή διδακτορικών σπουδών.

Το 63,41% του δείγματος, ασκεί το επάγγελμα του γεωργού, το 14,63% του κτηνοτρόφου, το 12,20% ασχολείται και με τη γεωργία και με την κτηνοτροφία, ενώ το υπόλοιπο 9,76% ασχολείται πρωτίστως στον εξωγεωργικό τομέα και έχει ως δευτερεύουσα απασχόληση αυτή του γεωργού (Πίνακας 3.6.).

Όπως φαίνεται και στους πίνακες 3.7. και 3.8. ο αριθμός των μελών των οικογενειών συνολικά είναι 122 και από αυτά τα 93 μέλη απασχολούνται και στην γεωργική εκμετάλλευση. Οι περισσότερες οικογένειες αποτελούνται από δύο ενήλικα μέλη. Επίσης μεγάλο ποσοστό των οικογενειών δεν απαρτίζεται από ανήλικα μέλη. Τα μέλη που απασχολούνται στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις ως επί το πλείστο είναι ενήλικα και όσες από αυτές απασχολούν ανήλικα, απασχολούν μόνο ένα.

Το συνολικό ακαθάριστο ετήσιο γεωργικό εισόδημα (Πίνακας 3.9.) των ερωτηθέντων ποικίλει από 10.000€ έως 50.000€. Ο μέσος όρος του είναι της τάξεως των 25.853,66€ και το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων βρίσκεται κάτω του μέσου όρου. Όσον αφορά το συνολικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα (Πίνακας 3.10.) το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (58,54%) έχει απολαβές από 501-1.000€, μόλις το 2,44% ξεπερνά τις 2.500€ μηνιαίως και ποσοστό 19,51% έχει απολαβές κάτω του βασικού μισθού, έως 500€ μηνιαίως.

Το μέγεθος της ιδιόκτητης γης ποικίλει από 8 έως 60 στρέμματα, ενώ της ενοικιαζόμενης από 5 έως 110 στρέμματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό και ιδιόκτητης αλλά και ενοικιαζόμενης γης είναι ποτιστική. Το 17,07% του

δείγματος δεν διαθέτει ιδιόκτητη γη, ενώ το 36,59% του δείγματος δεν προβαίνει σε ενοικίασή της.(βλέπε Πίνακας 3.11.)

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (73,17%) δεν εκτρέφει ζώα στην εκμετάλλευσή του. Ο ελάχιστος αριθμός ζώων ανά μονάδα είναι το 50, ενώ ο μέγιστος αριθμός ζώων ανά μονάδα είναι το 600. Με βάση τον μέσο όρο εκτρεφόμενων ζώων ανά μονάδα (417), το δείγμα ως επί το πλείστον εκτρέφει αριθμό ζώων κάτω αυτού (Πίνακας 3.12.).

3.5.2.Πίνακες δημογραφικών στοιχείων δείγματος

Πίνακας 3.1. Ποσοστό συμμετοχής ανά δήμο

ΔΗΜΟΙ	Ποσοστό συμμετοχής
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	7,32%
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΝΙΟΥ	2,44%
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7,32%
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ	17,07%
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΦΙΝΑΣ	14,63%
ΔΗΜΟΣ ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	2,44%
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΙΝΟΥ	4,88%
ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ	9,76%
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΑΣ	2,44%
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΑΣ	17,07%
ΔΗΜΟΣ ΠΙΕΡΙΩΝ	4,88%
ΔΗΜΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΙΟΥ	0,00%
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ	9,76%
ΣΥΝΟΛΟ	100,00%

Πίνακας 3.2. Φύλο δείγματος

φύλο	ποσοστό
άνδρες	60,98%
γυναίκες	39,02%

Πίνακας 3.3. Ηλικιακή σύνθεση δείγματος

ηλικία	ποσοστό
18-25	7,32%
26-35	29,27%
36-45	24,39%
46-55	9,76%
56-65	21,95%
άνω των 65	7,32%

Πίνακας 3.4. Οικογενειακή κατάσταση δείγματος

οικογενειακή κατάσταση	ποσοστό
άγαμος/η	24,39%
έγγαμος/η	68,29%
διαζευγμένος/η	2,44%
χήρος/α	4,88%

Πίνακας 3.5. Μορφωτικό επίπεδο δείγματος

μορφωτικό επίπεδο	ποσοστό
χωρίς απολυτήριο δημοτικού	2,44%
απολυτήριο δημοτικού	43,90%
απολυτήριο γυμνασίου	24,39%
απολυτήριο λυκείου	12,20%
απολυτήριο 6τάξιου γυμνασίου	4,88%
τεχνική εκπαίδευση/Ι.Ε.Κ.	4,88%
ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση	7,32%
μεταπτυχιακό/διδακτορικό	0,00%

Πίνακας 3.6. Επαγγελματική κατάσταση δείγματος

επάγγελμα	ποσοστό
γεωργός	63,41%
κτηνοτρόφος	14,63%
γεωργός-κτηνοτρόφος	12,20%
πρωτεύων εξωγεωργικό-δευτερεύων γεωργός	9,76%
πρωτεύων εξωγεωργικό-δευτερεύων κτηνοτρόφος	0,00%

Πίνακας 3.7. Αριθμός μελών οικογένειας

Αριθμός ενήλικων μελών	Ποσοστό	Αριθμός ανήλικων μελών	Ποσοστό
0 ενήλικα μέλη	0,00%	0 ανήλικα μέλη	60,90%
1 ενήλικο μέλος	12,20%	1 ανήλικο μέλος	17,10%
2 ενήλικα μέλη	58,50%	2 ανήλικα μέλη	17,10%
3 ενήλικα μέλη	17,10%	3 ανήλικα μέλη	4,90%
4 ενήλικα μέλη	9,75%		
5 ενήλικα μέλη	2,45%		
Σύνολο ενηλίκων			95
Σύνολο ανηλίκων			27
Γενικό σύνολο			122

Πίνακας 3.8. Αριθμός μελών οικογένειας απασχολούμενα στη γεωργική εκμετάλλευση

Αριθμός ενήλικων μελών	Ποσοστό	Αριθμός ανήλικων μελών	Ποσοστό
0 ενήλικα μέλη	0,00%	0 ανήλικα μέλη	87,80%
1 ενήλικο μέλος	14,65%	1 ανήλικο μέλος	12,20%
2 ενήλικα μέλη	65,85%		
3 ενήλικα μέλη	9,75%		
4 ενήλικα μέλη	9,75%		
Σύνολο ενηλίκων			88
Σύνολο ανηλίκων			5
Γενικό σύνολο			93

Πίνακας 3.9. Συνολικό ακαθάριστο ετήσιο γεωργικό εισόδημα

σε ποσά (χιλιάδες €)		σε ποσοστά
ελάχιστο	10.000	7,32%
μέγιστο	50.000	7,32%
μέσος όρος	25.853,66	4,88%
κάτω του μ. ο.		53,66%
άνω του μ. ο.		46,34%

Πίνακας 3.10. Συνολικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα

Κλίμακα εισοδήματος (σε €)	ποσοστό
έως 500	19,51%
501-1000	58,54%
1001-1500	14,63%
1501-2000	4,88%
2001-2500	0,00%
άνω των 2500	2,44%

Πίνακας 3.11. Μέγεθος ιδιόκτητης και ενοικιαζόμενης γης

μέγεθος ιδιόκτητης γης (στρέμ.)		σε ποσοστά	μέγεθος ενοικιαζόμενης γης (στρέμ.)		σε ποσοστά
σύνολο	707		σύνολο	439	
ποτιστική	592	83,73%	ποτιστική	419	95,44%
ξηρική	115	16,27%	ξηρική	20	4,56%
0 στρέμματα γης		17,07%	0 στρέμματα γης		36,59%
άνω του 1 στρέμμα		82,93%	άνω του 1 στρέμμα		63,41%

Πίνακας 3.12. Συνολικό εκτρεφόμενων ζώων

Μηδέν (0) εκτρεφόμενα ζώα	73,17%
Από 1 και άνω	26,83%
Ελάχιστος αριθμός ζώων ανά μονάδα	50
Μέγιστος αριθμός ζώων ανά μονάδα	600
μέσος όρος	417
κάτω του μ. ο.	90,91%
άνω του μ. ο.	9,09%

3.6. Διαδικασία και συνθήκες χορήγησης μέσου συλλογής δεδομένων

Η χορήγηση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο από 20 Απριλίου έως 4 Μαΐου του έτους 2008. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε στα δημοτικά διαμερίσματα που απαρτίζουν τον αγροτικό πληθυσμό του νομού.

Μέρος των ερωτηματολογίων συμπληρώθηκε από τον συνεντευκτή σε προσωπική συνέντευξη στα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και κατώτερου μορφωτικού επιπέδου, ενώ τα υπόλοιπα συμπληρώθηκαν από τα ίδια τα υποκείμενα του δείγματος, παρουσία πάντα του συνεντευκτή για ενδεχόμενες αποσαφηνίσεις. Η προσωπική επαφή με τον συνεντευκτή προσφέρεται για άμεσες διευκρινίσεις ως προς τις ερωτήσεις, τον σκοπό της έρευνας και την σημασία της συμμετοχής του ερωτώμενου. Στην αρχή της συνέντευξης, δινόταν στον ερωτώμενο μια ενημερωτική επιστολή, η οποία εσωκλειόταν στο ερωτηματολόγιο, για την έρευνα και την επιδιωκόμενη συνέντευξη, όπου και δινόταν έμφαση στο απόρρητο των στοιχείων και της ανωνυμίας. Επίσης διευκρινιζόταν ότι το ερωτηματολόγιο δεν είναι τεστ, ότι δεν υπάρχουν λάθος ή σωστές απαντήσεις και ότι θα αποδοθούν μόνο στατιστικά στοιχεία.

Σε κάθε ενότητα του ερωτηματολογίου προηγήθηκε μια σύντομη εισαγωγική περιγραφή σχετικά με το περιεχόμενο που θα ακολουθούσε. Κατά την διάρκεια της συνέντευξης δεν παρευρίσκονταν άλλα πρόσωπα λόγω του απορρήτου και γιατί ήταν πιθανό να επηρεάσουν τις απαντήσεις. Ο συνεντευκτή σε καμία περίπτωση δεν γνωστοποίησε τις δικές του απόψεις. Όλες οι ερωτήσεις ακολούθησαν την ίδια προκαθορισμένη σειρά, διαβάστηκαν ακριβώς όπως παρουσιάζονται στο ερωτηματολόγιο και οι απαντήσεις καταγράφονταν την στιγμή που διατυπώνονταν. Το λεξιλόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην διατύπωση των ερωτήσεων ήταν απλό, συγκεκριμένο και κατανοητό. Η κάθε ερώτηση δεν αναφερόταν σε περισσότερα του ενός θέματα, ήταν σύντομη, η διατύπωσή της δεν τον προέτρεπε προς μία συγκεκριμένη απάντηση και δεν προϋπόθετε γνώσεις που πιθανόν δεν είχε. Στο τέλος της συνέντευξης πραγματοποιούταν έλεγχος του ερωτηματολογίου για τυχόν παραλείψεις.

Η αντιμετώπιση από τα υποκείμενα θα μπορούσαμε να πούμε πως ήταν ανάλογη της ηλικίας και του φύλου του ερωτούμενου. Οι πιο νέοι ήταν πιο ανοιχτοί και πρόθυμοι στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και αρκετοί από αυτούς εξέφρασαν την επιθυμία να ενημερωθούν για τα αποτελέσματα της έρευνας. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία ερωτούμενοι ήταν πιο επιφυλακτικοί και χρειαζόταν μεγαλύτερη προσπάθεια, από μεριάς συνεντευκτή, ως προς την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων γιατί οι περισσότεροι επιθυμούσαν τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων με τη μορφή συνέντευξης. Όσον αφορά το γυναικείο πληθυσμό ήταν και ο πιο δύσκολος από πλευράς προσέγγισης οι μικρότερες ηλικίες δεν επιθυμούσαν τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και οι πιο μεγάλες σε ηλικία, όχι στο σύνολό τους, επιθυμούσαν τη γνώμη και την παρουσία του συζύγου τους, γεγονός που έβγαζε τα υποκείμενα αυτά εκτός έρευνας.

Ο βαθμός ανταπόκρισης σε γενικές γραμμές δεν ήταν ικανοποιητικός και ήταν και ένας από τους λόγους που ο τελικός αριθμός των ερωτηματολογίων παρέμεινε μικρός.

Λόγω του ότι η περίοδος χορήγησης πραγματοποιήθηκε σε περίοδο εορτών, λόγω φόρτου εργασίας, μία πρώτη δυσκολία ήταν η αναγνώριση του δείγματος. Πολλά από τα επισκεπτόμενα σπίτια άνηκαν σε πληθυσμό που πρώτον δεν ήταν μόνιμος και δεύτερον δεν είχε σχέση με τη γεωργία. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε χωρίς χρηματοδότηση με αποτέλεσμα το μεγάλο κόστος παραμονής και μετακίνησης να βαραίνει αποκλειστικά τον ερευνητή. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η μικρή παραμονή σε κάθε περιοχή διεξαγωγής της έρευνας που με τη σειρά της οδηγεί σε μικρότερη εκλεκτικότητα στο δείγμα. Η ικανότητα του συνεντευκτή να δημιουργήσει ένα ασφαλές πλαίσιο εμπιστοσύνης συμβάλλει στην καλύτερη επικοινωνία μεταξύ του ίδιου και του συνεντευξιαζόμενου. Επομένως, η εκπαίδευση των συνεντευκτών έχει κυρίαρχη σημασία στην θετική έκβαση της έρευνας. Η εκπαίδευση αυτή βέβαια δεν πραγματοποιήθηκε, γεγονός που αποτέλεσε μεγάλη δυσκολία αφού η έρευνα αυτή ήταν και η πρώτη που πραγματοποιούνταν από μέρους του ερευνητή. Τέλος η μη γνώση και κατοχή των στατιστικών προγραμμάτων S.P.S.S και S.A.S. που θεωρούνται τα πιο δημοφιλή προγράμματα για την ταχεία και ακριβή επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων, κατέστησε την επεξεργασία των δεδομένων χρονοβόρα και ίσως λιγότερο ποιοτική.

Επιπρόσθετα τονίζεται το ότι τα υποκείμενα έδωσαν ανώνυμα και αβίαστα τη συγκατάθεση τους για τη συμμετοχή τους στην έρευνα και διατήρησαν το δικαίωμα να αρνηθούν, έστω και κατά τη διάρκεια διεξαγωγή της έρευνας εάν θεωρούσαν πως κάποια από τις ερωτήσεις ήταν πολύ προσωπική, κατά τη γνώμη τους πάντα, και δεν επιθυμούσαν να απαντήσουν. Όλα τα στοιχεία και οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν κατά την διάρκεια της έρευνας είναι απόρρητες και εμπιστευτικές, με σεβασμό στον κώδικα ηθικής και δεοντολογίας.

3.7.ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι ερωτήσεις έχουν κλειστή και ανοιχτή μορφή με την δυνατότητα ελεύθερης διατύπωσης της απάντησης από τον ερωτώμενο. Η στατιστική επεξεργασία απαιτεί την μετατροπή και την σύμπτυξη των ελεύθερων απαντήσεων σε κωδικοποιημένες, ποσοτικές κατηγορίες. Η διαδικασία αυτή απαιτεί την καταγραφή όλων των απαντήσεων και στην συνέχεια την προσπάθεια ανεύρεσης των κοινών στοιχείων που θα αποτελέσουν τα κριτήρια κατηγοριοποίησης. Κατά την διάρκεια της κατηγοριοποίησης, εφαρμόστηκαν συστηματικά τα ίδια κριτήρια σε όλες τις απαντήσεις με σκοπό την ελαχιστοποίηση του σφάλματος. Οι ανοιχτές ερωτήσεις χρησιμοποιούνται στο ερωτηματολόγιο της ποσοτικής έρευνας, όταν ο ερευνητής επιθυμεί να προσθέσει στα στατιστικά του στοιχεία τις αναφορές σε απαντήσεις των ερωτώμενων που θα στοιχειοθετήσουν, περαιτέρω, κάποια συμπεράσματα και θα εμπλουτίσουν την στατιστική ανάλυση. Ο συνδυασμός κλειστών και ανοιχτών ερωτήσεων με αντίστοιχη ποσοτική και ποιοτική επεξεργασία των στοιχείων, αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό και ολοκληρωμένο τρόπο προσέγγισης (Παρασκευόπουλος, 1993· Javeau, 1996· Μαντζάρης, 2004· Bell, 2005).

Με την έναρξη της έρευνας διαμορφώθηκαν αρχεία (χειρόγραφα και ηλεκτρονικά) με σκοπό την συλλογή, ταξινόμηση και ανάλυση των δεδομένων. Η συγκέντρωση των ερωτηματολογίων και η καταχώρηση των δεδομένων (ποσοτικών και ποιοτικών) πραγματοποιήθηκε με το πρόγραμμα Excel. Με το ίδιο πρόγραμμα έγινε και η επεξεργασία των δεδομένων προς δημιουργία

στατιστικών αποτελεσμάτων που παρατίθενται με τη μορφή πινάκων και γραφημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

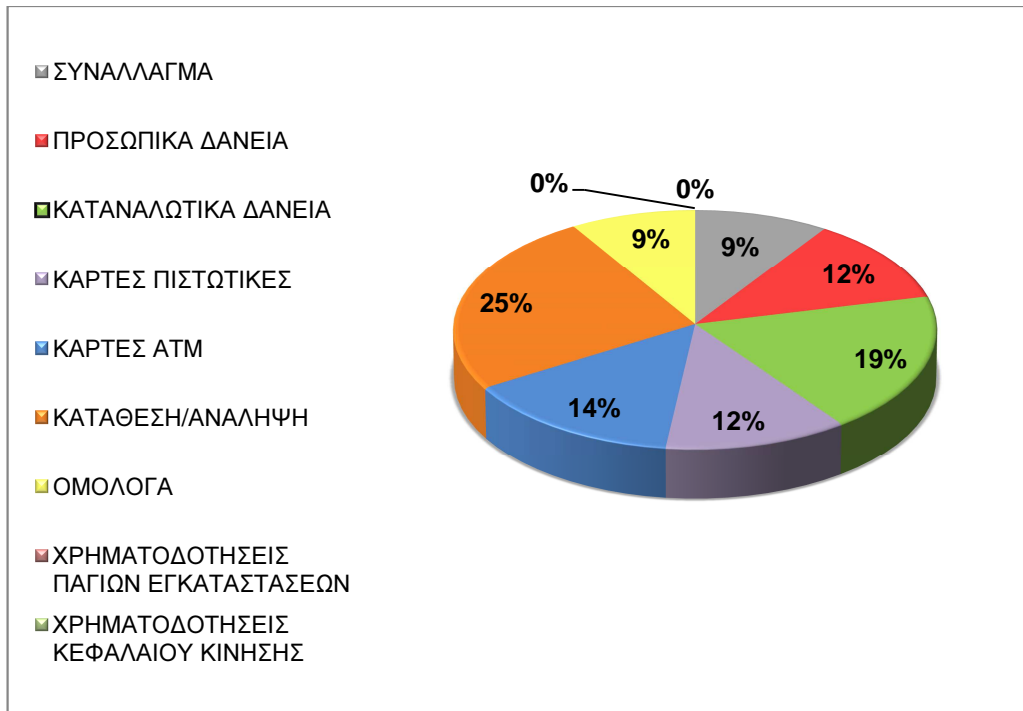
Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Για την καλύτερη περιγραφή και κατανόησή τους έχουν επιμεριστεί σε υποκεφάλαια, που το καθένα αντιστοιχεί και σε έναν από τους ερευνητικούς στόχους.

4.1.Πρώτος ερευνητικός στόχος: σχέση αγροτών με τις τράπεζες και τις παρεχόμενες από αυτές υπηρεσίες.

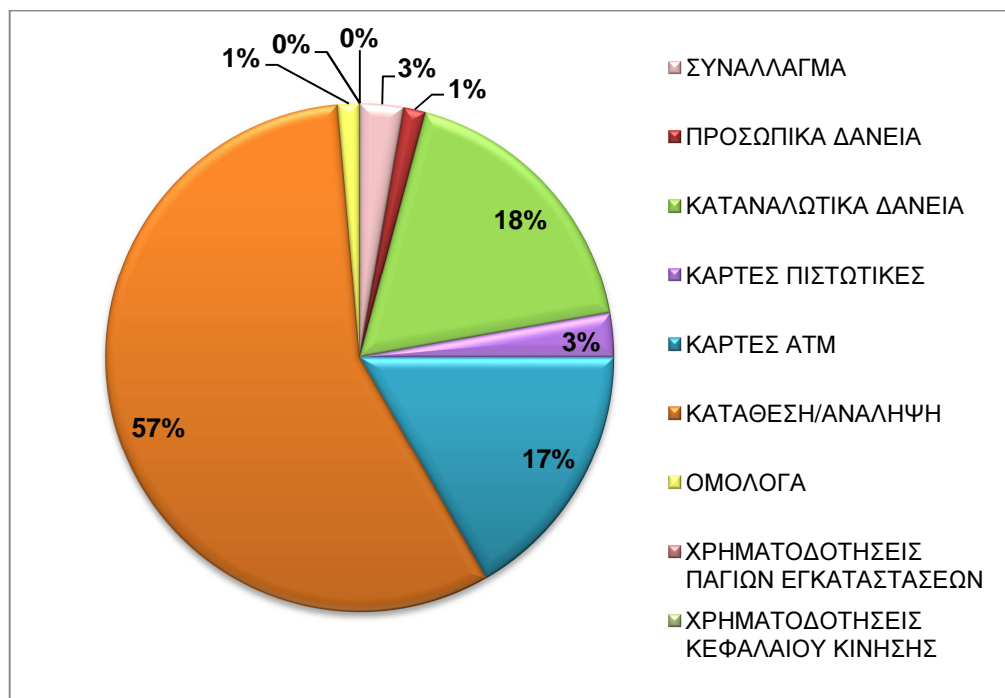
Στο γράφημα 4.1. δίδονται οι τραπεζικές υπηρεσίες που παρέχονται από τα τραπεζικά ιδρύματα και είναι γνωστές στους ερωτηθέντες. Με βάση τα στοιχεία παρατηρούμε πως η περισσότερο γνωστή υπηρεσία είναι αυτή της κατάθεσης/ανάληψης και οι λιγότερο γνωστές τα ομόλογα και το συνάλλαγμα. Εν αντιθέσει πλήρως άγνωστες στο σύνολο των ερωτηθέντων είναι οι υπηρεσίες που αφορούν τις χρηματοδοτήσεις πάγιων εγκαταστάσεων και κεφαλαίου κίνησης.

Εν συνεχεία παρατίθενται (γράφημα 4.2.) οι υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται από τους ερωτηθέντες. Άνω του ½ του συνόλου χρησιμοποιεί την κατάθεση/ανάληψη, τη δεύτερη θέση κατέχουν τα καταναλωτικά δάνεια (18%) και ακολουθούν με διαφορά μόλις μία ποσοστιαία μονάδα οι κάρτες των ΑΤΜ. Οι υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται λιγότερο είναι τα ομόλογα και τα προσωπικά δάνεια, ενώ οι χρηματοδοτήσεις πάγιων εγκαταστάσεων και κεφαλαίου κίνησης δεν χρησιμοποιούνται καθόλου.

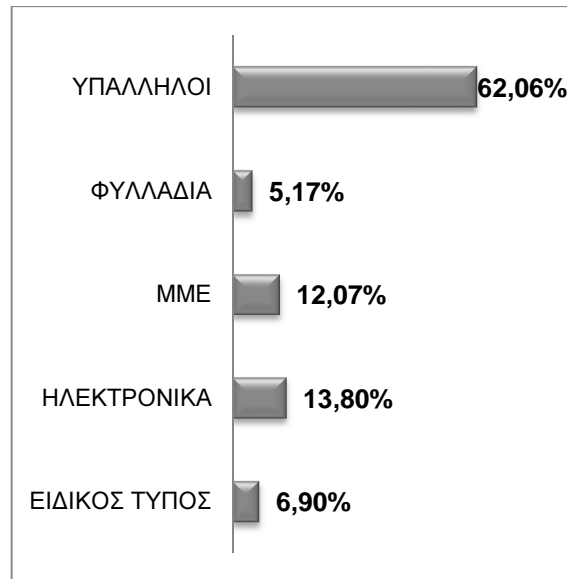
Όσον αφορά το πώς οι ερωτηθέντες επιθυμούν να ενημερώνονται από τα τραπεζικά ιδρύματα για τις υπηρεσίες τους, στο γράφημα 4.3. παρατηρούμε τα εξής: το 62,06% προτιμά να ενημερώνεται από τους ίδιους τους υπαλλήλους των τραπεζών. Ηλεκτρονικά επιθυμεί να ενημερώνεται μόλις το 13,8% των ερωτηθέντων και ακολουθεί η ενημέρωση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με ποσοστό 12,07%, ενώ η ενημέρωση μέσω ειδικού τύπου και φυλλαδίων αποτελεί τον λιγότερο επιθυμητό τρόπο ενημέρωσης.

Γράφημα 4.1. Γνωστές τραπεζικές υπηρεσίες

Γράφημα 4.2. Χρησιμοποιούμενες τραπεζικές υπηρεσίες

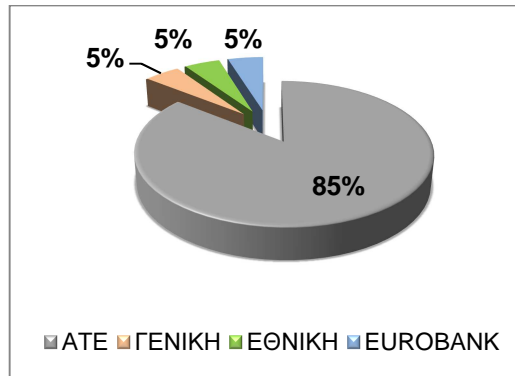
Γράφημα 4.3. Επιθυμητός τρόπος ενημέρωσης

Στον Πίνακα 4.1. παρουσιάζονται τα συναλλασσόμενα τραπεζικά ιδρύματα. Από τα στοιχεία του πίνακα 4.1. παρατηρούμε πως στο σύνολό τους οι ερωτηθέντες συναλλάσσονται με την Α.Τ.Ε.. Δεύτερη στις συναλλαγές έρχεται η Εθνική Τράπεζα (27%) και ακολουθούν η Γενική Τράπεζα (19%), η Eurobank και η Alpha Bank (13% έκαστη), η Εμπορική (11%), η Τράπεζα Πειραιώς (8%) και τελευταίες έρχονται η Τράπεζα Κύπρου, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και η Aspis bank (μόλις 3% έκαστη).

Πίνακας 4.1. Συναλλασσόμενα τραπεζικά ιδρύματα

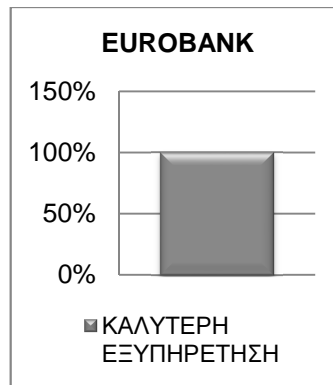
Τραπεζικά Ιδρύματα	Ποσοστό συνόλου ερωτηθέντων
Αγροτική Τράπεζα	100%
Εθνική Τράπεζα	27%
Εμπορική Τράπεζα	11%
Τράπεζα Κύπρου	3%
Τράπεζα Πειραιώς	8%
Alpha Bank	13%
Aspis Bank	3%
Eurobank	13%
Γενική Τράπεζα	19%
Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	3%

Στο γράφημα που ακολουθεί (γράφημα 4.4.) παρουσιάζεται η κύρια τράπεζα συναλλαγής των ερωτηθέντων. Παρατηρείται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (85%) χρησιμοποιεί ως κύρια τράπεζα για τις συναλλαγές του την Α.Τ.Ε.. Ακολουθούν ισόποσα (5% έκαστη) η Γενική, η Εθνική και η Eurobank.

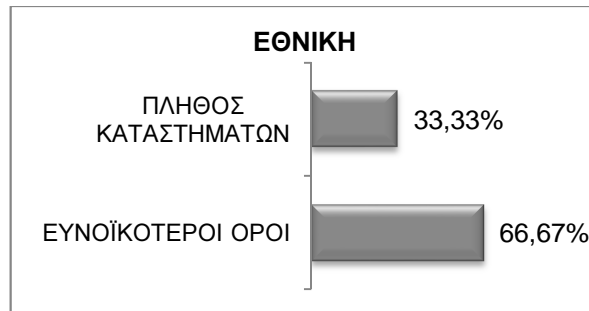
Γράφημα 4.4. Κύρια συναλασσόμενη τράπεζα

Οι λόγοι συναλλαγής με την εκάστοτε κύρια τράπεζα παρατίθενται στη συνέχεια. Ο λόγος του συνόλου των ερωτηθέντων που έχουν ως κύρια τράπεζα συναλλαγής την Eurobank, είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση (γράφημα 4.5.). Διαφοροποίηση απόψεων παρουσιάζεται σε αυτούς που έχουν ως κύρια τράπεζα συναλλαγής την Εθνική και τη Γενική, καθώς και σε αυτούς που έχουν την Α.Τ.Ε., όπου παρατηρείται πληθώρα διαφόρων απόψεων.

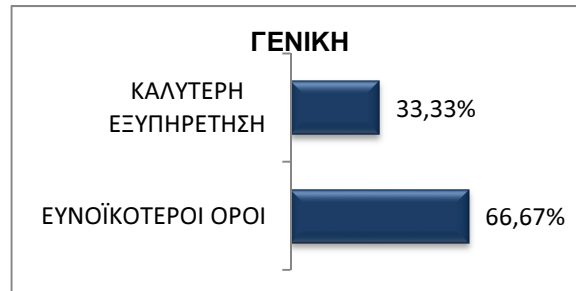

Γράφημα 4.5. Λόγοι συναλλαγής με Eurobank

Έτσι λοιπόν παρατηρούμε (γραφήματα 4.6., 4.7.) πως οι ευνοϊκότεροι όροι αποτελούν τον έναν από τους δύο λόγους συναλλαγής και με την Εθνική και με την Γενική με ποσοστό 66,67% και στις δύο περιπτώσεις. Το υπόλοιπο 33,33% στην περίπτωση της Εθνικής αφορά το πλήθος των καταστημάτων (γράφημα 4.6.), ενώ στην περίπτωση της Γενικής αφορά την καλύτερη εξυπηρέτηση (γράφημα 4.7.).

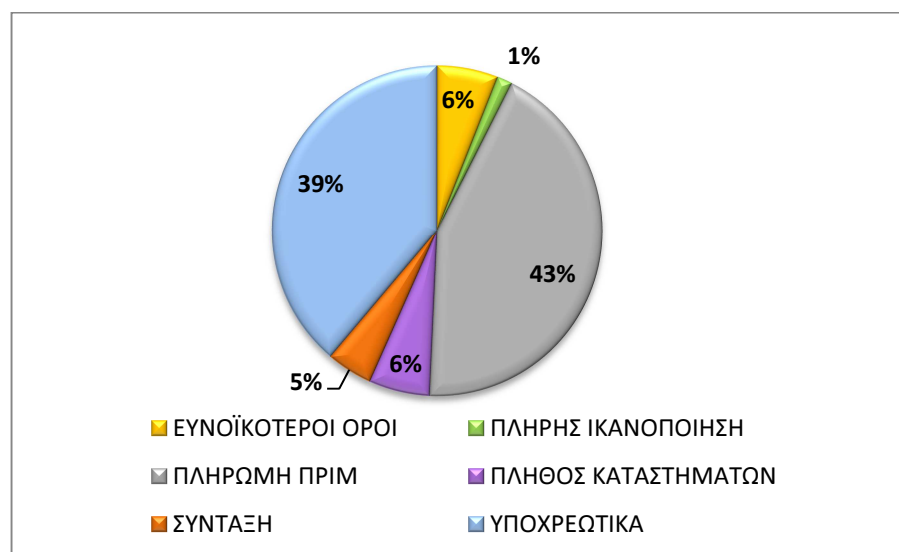

Γράφημα 4.6. Λόγοι συναλλαγής με Εθνική

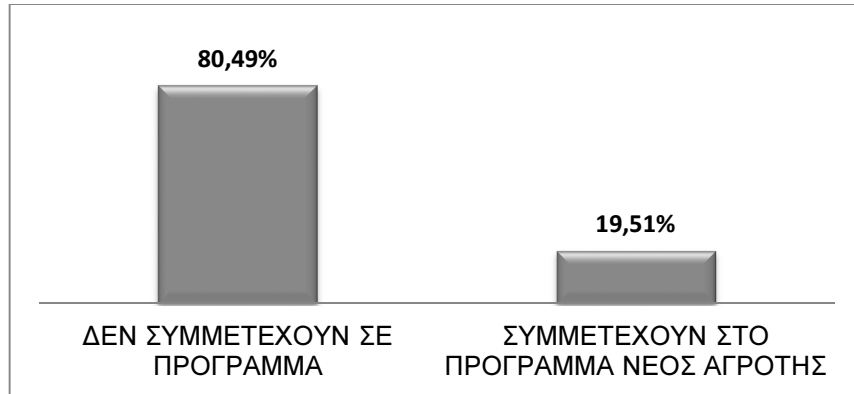
Γράφημα 4.7. Λόγοι συναλλαγής με Γενική

Όσον αφορά τους λόγους συναλλαγής με την Α.Τ.Ε. στο γράφημα 4.8. παρατηρούμε: πρωτεύοντα λόγο συναλλαγής αποτελεί η πληρωμή των πριμ με ποσοστό 43%. Το 39% θεωρεί την συναλλαγή του με την Α.Τ.Ε. υποχρεωτική, ενώ μόνο το 1% θεωρεί πως ο λόγος συναλλαγής του με την εν λόγω τράπεζα είναι η πλήρης ικανοποίησή του από αυτήν. Στην τρίτη θέση βρίσκονται οι ευνοϊκότεροι όροι και το πλήθος των καταστημάτων και ακολουθεί στην τέταρτη θέση ως λόγος συναλλαγής η απολαβή της σύνταξης από το συγκεκριμένο τραπεζικό ίδρυμα.

Γράφημα 4.8. Λόγοι συναλλαγής με Α.Τ.Ε.

Αναφορικά με την συμμετοχή των ερωτηθέντων σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), (Γράφημα 4.9.), το 19,51% συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Νέος Αγρότης», ενώ το υπόλοιπο 80,49% δεν συμμετέχει σε κάποιο από τα προγράμματα.

Γράφημα 4.9. Συμμετοχή σε πρόγραμμα της Ε.Ε.

Η συχνότητα συναλλαγής των ερωτηθέντων, (Πίνακας 4.2.), με τα τραπεζικά ιδρύματα ποικίλλει. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων συναλλάσσεται με τα τραπεζικά ιδρύματα μία φορά το μήνα. Η εβδομαδιαία συναλλαγή αλλά και αυτή των κάθε δύο ημερών αποτελούν το μικρότερο ποσοστό της συχνότητας συναλλαγής, ενώ σε καθημερινή βάση δεν συναλλάσσεται κανείς των ερωτηθέντων.

Πίνακας 4.2. Συχνότητα συναλλαγής με τραπεζικά ιδρύματα

Συχνότητα συναλλαγής	Ποσοστό
Καθημερινά	0,00%
Κάθε 2-3 Μέρες	4,88%
Μία Φορά την Εβδομάδα	4,88%
Μία Φορά Το Δεκαπενθήμερο	29,27%
Μία Φορά Το Μήνα	53,66%
Λιγότερο Από Μία Φορά Το Μήνα	7,32%

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 4.3. στο άνω του ½ του συνόλου των ερωτηθέντων δεν έχει χορηγηθεί κάποιο είδος δανείου. Ακολουθεί η χορήγηση αποκλειστικά μεσοπρόθεσμων δανείων (24,39%), ενώ η χορήγηση αποκλειστικά βραχυπρόθεσμων δανείων είναι της τάξεως του 7,32%. Τόσο η χορήγηση των μακροπρόθεσμων δανείων, όσο και ο συνδυασμός χορήγησης βραχυπρόθεσμων/μεσοπρόθεσμων και όλων των ειδών των δανείων,

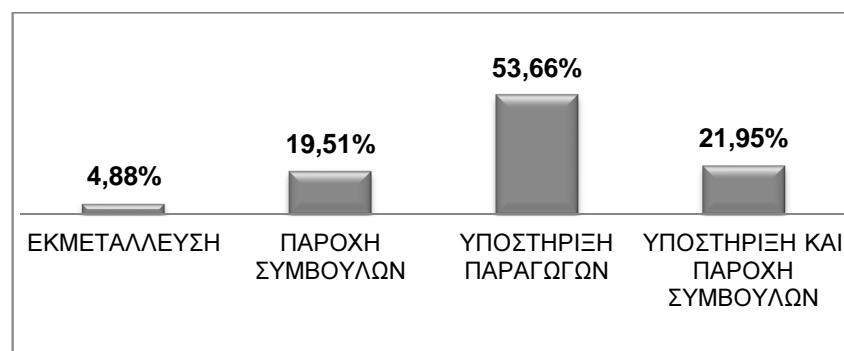
καταλαμβάνουν ποσοστό 2,44% των ερωτηθέντων, έκαστη. Για τα δάνεια αυτά στο σύνολό τους οι ερωτώμενοι δεν αντιμετώπισαν πρόβλημα στην πληρωμή των δόσεων και επομένως δεν έχουν μπει σε κάποιο πρόγραμμα ρυθμίσεως πτωτοκιών.

Πίνακας 4.3. Ποσοστό χορήγησης ανά είδος δανείου

Είδος δανείου	ποσοστό
Όλα τα είδη δανείου	2,44%
Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα δάνεια	2,44%
Μόνο βραχυπρόθεσμα	7,32%
Μόνο μεσοπρόθεσμα	24,39%
Μόνο μακροπρόθεσμα	2,44%
Κανένα είδος δανείου	60,98%

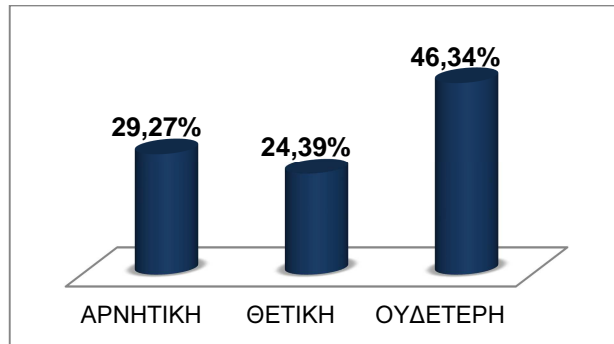
4.2.Δεύτερος ερευνητικός στόχος: η άποψη των αγροτών για τις τράπεζες και οι αλλαγές που επιθυμούν να γίνουν

Στο γράφημα 4.10. δίνεται η άποψη των όσων ερωτήθηκαν για το ποιον θεωρούν ως βασικό ρόλο των τραπεζών. Αναλυτικά διαπιστώνεται πως οι περισσότεροι, παραπάνω του 50%, θεωρούν την υποστήριξη των παραγωγών ως βασικό ρόλο, ενώ περίπου το $\frac{1}{5}$ (21,95%) θεωρεί πως και η υποστήριξη αλλά και η παροχή συμβουλών προς τους παραγωγούς αποτελούν αναπόσπαστα το βασικό ρόλο των τραπεζικών ιδρυμάτων. Η παροχή συμβουλών θεωρείται ως βασικός ρόλος από το 19,51%, ενώ περίπου 1 στους 20 ερωτηθέντες (4,88%) διαφοροποιεί την απάντηση του από τις ήδη υπάρχουσες στο ερωτηματολόγιο και απαντά πως η εκμετάλλευση αποτελεί τον βασικό ρόλο των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Γράφημα 4.10. Βασικός ρόλος τραπεζών

Σε γράφημα που ακολουθεί, γράφημα 4.11., δίδεται η γενική άποψη που έχουν οι ερωτηθέντες για τις τράπεζες. Αρνητική άποψη παρουσιάζει το 29,27% των ερωτηθέντων, ενώ με διαφορά περίπου 5 ποσοστιαίων μονάδων ακολουθούν αυτοί που έχουν θετική άποψη. Το μεγαλύτερο ποσοστό, 46,34%, είναι και αυτό που παρουσιάζει ουδέτερη άποψη για τα τραπεζικά ιδρύματα.

Γράφημα 4.11. Γενική άποψη για τα τραπεζικά ιδρύματα

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν τα χαρακτηριστικά που επιθυμούν οι ερωτηθέντες να έχουν οι τράπεζες αλλά και αυτά που αφορούν τις αλλαγές που προτείνουν να γίνουν προκειμένου να βελτιωθεί η συνεργασία τους με τα τραπεζικά ιδρύματα.

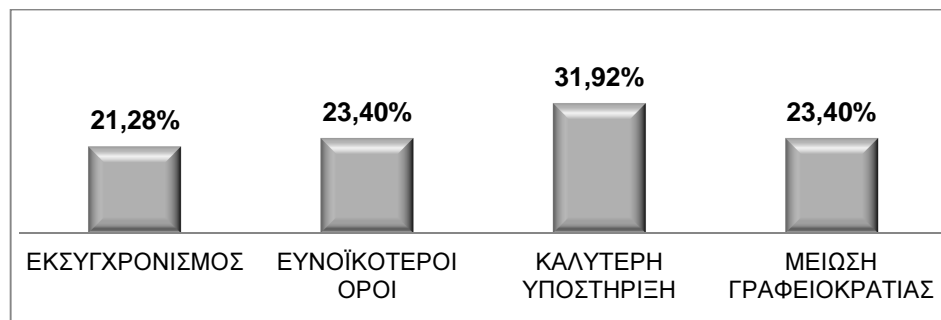
Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατίθενται στο γράφημα 4.12., το πιο επιθυμητό χαρακτηριστικό φαίνεται πως είναι η μείωση των χρηματικών επιβαρύνσεων των προσφερόμενων υπηρεσιών. Ακολουθεί η γρήγορη εξυπηρέτηση και στην τρίτη θέση των επιθυμητών χαρακτηριστικών βρίσκονται η ευελιξία λύσεων και η εξασφάλιση των χρημάτων. Τα λιγότερο επιθυμητά χαρακτηριστικά είναι το ευγενικό/εξυπηρετικό περιβάλλον και η κατανόηση εκ μέρους των υπαλλήλων.

Γράφημα 4.12. Επιθυμητά χαρακτηριστικά τραπεζών

Για τις αλλαγές που προτείνουν οι ερωτηθέντες προκειμένου να βελτιωθεί η συνεργασία τους με τις τράπεζες (γράφημα 4.13.) παρατηρούνται τα εξής: οι περισσότεροι προτείνουν να αλλάξει η υποστήριξη, να γίνει καλύτερη (31,92%). Οι αλλαγές που αφορούν τους ευνοϊκότερους όρους και τη μείωση της γραφειοκρατίας ακολουθούν με ποσοστό 23,4% η καθεμία, ενώ ο εκσυγχρονισμός των τραπεζών προτείνεται από το υπόλοιπο 21,28%.

Γράφημα 4.13. Προτεινόμενες αλλαγές

4.3.Τρίτος ερευνητικός στόχος: βαθμός ικανοποίησης των αγροτών από τις τράπεζες και τις παρεχόμενες τραπεζικές υπηρεσίες

Για την παράθεση των αποτελεσμάτων του στόχου αυτού γίνεται παράλληλα, αναφορά και χρήση των στοιχείων των πινάκων που βρίσκονται στο παράρτημα Β. Οι πίνακες αυτοί αφορούν:

- Πίνακας Β.1. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το φύλο των ερωτηθέντων
- Πίνακας Β.2. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων
- Πίνακας Β.3. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων
- Πίνακας Β.4. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το επάγγελμα των ερωτηθέντων
- Πίνακας Β.5. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ηλικία των ερωτηθέντων

Όσον αφορά το επίπεδο των υπηρεσιών που παρέχονται από τις τράπεζες (Πίνακας 4.4.) παρατηρούνται τα εξής:

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος συμφωνεί πως δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο από το επίπεδο υπηρεσιών. Τα χαμηλότερα ποσοστά του δείγματος αντιπροσωπεύουν τα δύο άκρα του βαθμού ικανοποίησης. Απόλυτα ικανοποιημένο εμφανίζεται το ποσοστό του δείγματος που αφορά την αξιοπιστία των συναλλαγών, την ποικιλία των υπηρεσιών και την εχεμύθεια των καταθέσεων. Απόλυτα δυσαρεστημένο παρουσιάζεται το ποσοστό εκείνο που αφορά στην αξιοπιστία των πληροφοριών.

Αναφορικά με το επίπεδο υπηρεσιών γενικότερα και ειδικότερα σε σχέση με το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την οικογενειακή κατάσταση, το επάγγελμα και την ηλικία των ερωτηθέντων (Πίνακες παραρτήματος) παρατηρούνται τα εξής:

1. Το 54,00% των αντρών δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο, ενώ οι γυναίκες του δείγματος κατά 43,63% είναι ικανοποιημένες.
2. Το σύνολο του δείγματος που δεν έχει τελειώσει το δημοτικό και το σύνολο των αποφοίτων τεχνικής εκπαίδευσης/Ι.Ε.Κ. δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο, όσοι έχουν τελειώσει το δημοτικό και την ανώτερη/ ανώτατη εκπαίδευση είναι ικανοποιημένοι κατά 41,67% και 62,50% αντίστοιχα, όσοι είναι κάτοχοι απολυτηρίου γυμνασίου, κάτοχοι απολυτηρίου λυκείου και κάτοχοι απολυτηρίου βτάξιου γυμνασίου δεν είναι ούτε ικανοποιημένοι, ούτε δυσαρεστημένοι κατά 57,50%, 60,00% και 50,00% αντίστοιχα.
3. Το σύνολο των άγαμων του δείγματος σε ποσοστό 42,5% τίθενται μεταξύ ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης, ούτε δυσαρέσκειας. Το 50,89% των έγγαμων και το 50% των χήρων δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο, ενώ οι διαζευγμένοι τίθενται μεταξύ πλήρους ικανοποίησης, ικανοποίησης, ούτε ικανοποίησης-ούτε δυσαρέσκειας και δυσαρέσκειας με 25% ανά περίπτωση.
4. Τα μεγαλύτερα ποσοστά των γεωργών, των κτηνοτρόφων και των γεωργών-κτηνοτρόφων αφορούν μέρος του δείγματος που δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο (41,34%, 70,84% και 70% αντίστοιχα), ενώ όσοι ασκούν πρωτεύων εξωγεωργικό επάγγελμα και

δευτερεύων το επάγγελμα του γεωργού τίθενται μεταξύ απόλυτης ικανοποίησης, ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης- ούτε δυσαρέσκειας (31,25% ανά περίπτωση).

5. Το μέρος του δείγματος που έχει ηλικία μεταξύ 26 και 35 ετών είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό του ικανοποιημένο (43,70%). Οι υπόλοιπες ηλικίες συμφωνούν στο ότι δεν είναι ούτε ικανοποιημένες, ούτε δυσαρεστημένες (50% 18-25, 40% 36-45, 68,75% 46-55, 58,34% 56-65 και 41,67% οι άνω των 65).

Επίσης σε ερώτηση αν θεωρούν το επίπεδο πληροφόρησης ικανοποιητικό το 21,95% απάντησε πως το θεωρεί ικανοποιητικό, ενώ το υπόλοιπο 78,05% μη ικανοποιητικό. Το ποσοστό αυτό του δείγματος που είναι ικανοποιημένο από το επίπεδο πληροφόρησης, θεωρεί επαρκή την πληροφόρηση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες (45,46%), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό μοιράζεται ισόποσα (27,27%) θεωρώντας επαρκή και την πληροφόρηση σε θέματα που τους ενδιαφέρουν και την πληροφόρηση για το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Πίνακας 4.4. ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΧΕΜΥΘΕΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ				
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	14,63%	4,88%	4,88%	2,44%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	9,76%	9,76%	9,76%	4,88%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	39,02%	51,22%	58,54%	43,90%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	34,15%	24,39%	19,51%	34,15%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	2,44%	9,76%	7,32%	14,63%

Για την ευελιξία ως προς τις ανάγκες των πελατών (Πίνακας 4.5.) παρατηρούνται τα εξής:

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος συμφωνεί πως δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο. Απόλυτα ικανοποιημένο είναι μικρότερο μέρος του δείγματος και αφορά την ευελιξία στη διαμόρφωση δόσεων δανείου και διαμόρφωση επιτοκίων δανεισμού, ενώ ακόμα μικρότερο μέρος του

δείγματος είναι ικανοποιημένο ως προς τη ταχύτητα της χορήγησης των δανείων.

Όσον αφορά την ευελιξία ως προς τις ανάγκες των πελατών γενικότερα και ειδικότερα σε σχέση με το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την οικογενειακή κατάσταση, το επάγγελμα και την ηλικία των ερωτηθέντων (Πίνακες παραρτήματος) παρατηρούνται τα εξής:

1. Και τα δύο φύλα εμφανίζουν μία ουδέτερη τάση, και για τα δύο τα μεγαλύτερα ποσοστά εμφανίζονται στο βαθμό εκείνο που ούτε ικανοποίηση, ούτε δυσαρέσκεια εκφράζει (69,32% και 58,32% αντίστοιχα).
2. Όσοι από το δείγμα φέρουν τίτλο σπουδών τεχνικής ή ανώτατης/ανώτερης εκπαίδευσης τίθενται μεταξύ ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης - ούτε δυσαρέσκειας (50% και 33,33% ανά περίπτωση). Το υπόλοιπο του δείγματος, ασχέτως μορφωτικού επιπέδου, δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο, είτε εκφρασμένο στο σύνολό του (όσοι δεν έχουν απολυτήριο δημοτικού) είτε στα μεγαλύτερα ποσοστά του (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση).
3. Ανεξαρτήτως της οικογενειακής κατάστασης το δείγμα δεν είναι ούτε ικανοποιημένο, ούτε δυσαρεστημένο.
4. Ανάλογα με το επάγγελμα τους εκτός των όσων επαγγέλλονται γεωργοί-κτηνοτρόφοι οι οποίοι παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά τους ισόποσα (33,33%) μεταξύ των βαθμών ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης - ούτε δυσαρέσκειας, οι υπόλοιποι (γεωργοί 70,51%, κτηνοτρόφοι 66,68% και όσοι ασκούν ως πρωτεύων επάγγελμα εξωγεωργικό και ως δευτερεύων γεωργός 66,66%) δεν είναι ούτε ικανοποιημένοι, ούτε δυσαρεστημένοι.
5. Εκτός των πιο νεαρών ηλικιών (18-25) που τα μεγαλύτερα ποσοστά τους εμφανίζονται ισόποσα (33,35%) στην ικανοποίηση και στην ούτε ικανοποίηση- ούτε δυσαρέσκεια, οι υπόλοιπες ηλικίες εκφράζουν με τα μεγαλύτερα ποσοστά τους ούτε ικανοποίηση - ούτε δυσαρέσκεια (77,78% 26-35, 80% 36-45, 50% 46-55, 55,55% 56-65 και 77,78% οι άνω των 65).

Πίνακας 4.5. ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΟΣΕΩΝ ΔΑΝΕΙΟΥ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ
ΒΑΘΜΟΣ			
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	4,88%	2,44%	7,32%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	2,44%	7,32%	9,76%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	58,54%	70,73%	65,85%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	29,27%	19,51%	17,07%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	4,88%	0,00%	0,00%

Σχετικά με το βαθμό ικανοποίησης από το κόστος και την απόδοση των συναλλαγών (Πίνακας 4.6.) παρατηρούνται τα εξής:

Οι απόψεις του δείγματος ποικίλουν. Το μεγαλύτερο ποσοστό, σε σχέση με την ικανοποίηση από τον τόκο δανειοδότησης, εμφανίζεται ούτε ικανοποιημένο- ούτε δυσαρεστημένο. Σε σχέση με την ικανοποίηση από τον τόκο κατάθεσης, το μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζεται ικανοποιημένο, ενώ σε σχέση με τις κρατήσεις/προμήθειες των συναλλαγών, το μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζεται απόλυτα ικανοποιημένο. Τα μικρότερα ποσοστά, όσον αφορά τον τόκο δανειοδότησης και τις κρατήσεις/προμήθειες των συναλλαγών, εμφανίζονται δυσαρεστημένα, ενώ αναφορικά με τον τόκο κατάθεσης εμφανίζονται και δυσαρεστημένα αλλά και απόλυτα δυσαρεστημένα.

Αναφορικά με το κόστος και την απόδοση των συναλλαγών γενικότερα και ειδικότερα σε σχέση με το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την οικογενειακή κατάσταση, το επάγγελμα και την ηλικία των ερωτηθέντων (Πίνακες παραρτήματος) παρατηρούνται τα εξής:

1. Ανεξαρτήτως φύλου, το δείγμα είναι δυσαρεστημένο (34,67% άντρες και 35,42% γυναίκες).
2. Όσοι δεν έχουν απολυτήριο δημοτικού, όσοι έχουν απολυτήριο γυμνασίου και όσοι έχουν τίτλο τεχνικής εκπαίδευσης είναι δυσαρεστημένοι (66,67%, 36,67%, 66,67% ανά περίπτωση). Όσοι έχουν απολυτήριο λυκείου και όσοι έχουν τίτλο σπουδών ανώτατης/ανώτερης εκπαίδευσης είναι απόλυτα δυσαρεστημένοι (46,67% και 50% αντίστοιχα). Όσοι έχουν τελειώσει δτάξιο γυμνάσιο

δεν είναι ούτε ικανοποιημένοι - ούτε δυσαρεστημένοι (55,56%) και όσοι έχουν τελειώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση τίθενται μεταξύ δυσαρέσκειας και ούτε δυσαρέσκειας - ούτε ικανοποίησης (35,18% ανά περίπτωση).

3. Οι άγαμοι και οι χήροι του δείγματος είναι ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι κατά 36,67% και 66,67% αντίστοιχα. Οι έγγαμοι είναι κατά 39,29% δυσαρεστημένοι, ενώ κατά 66,67% απόλυτα δυσαρεστημένοι παρουσιάζονται οι διαζευγμένοι.
4. Οι γεωργοί του δείγματος είναι κατά 35,90% δυσαρεστημένοι, ενώ οι κτηνοτρόφοι τίθενται μεταξύ των βαθμών ούτε ικανοποιημένος-ούτε δυσαρεστημένος και δυσαρεστημένος με 44,44% ανά περίπτωση. Οι γεωργοί-κτηνοτρόφοι του δείγματος είναι απόλυτα δυσαρεστημένοι (53,33%) και όσοι ασκούν ως πρωτεύων εξωγεωργικό επάγγελμα και ως δευτερεύων είναι γεωργοί, είναι κατά 41,67%, ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι.
5. Οι ηλικίες μεταξύ 18-25 και 36-45 είναι απόλυτα δυσαρεστημένες (44,45% και 50% αντίστοιχα), ενώ οι ηλικίες μεταξύ 26-35 και 46-55 (41,67% και 58,33% αντίστοιχα) είναι δυσαρεστημένες. Όσοι έχουν ηλικία μεταξύ 56-65 τίθενται μεταξύ δυσαρέσκειας και απόλυτης δυσαρέσκειας (40,74% ανά περίπτωση), ενώ όσοι έχουν ηλικία άνω των 65 είναι κατά 55,56% ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι.

Πίνακας 4.6. ΚΟΣΤΟΣ/ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΤΟΚΟΣ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΤΟΚΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ/ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ			
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	9,76%	39,02%	43,90%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	24,39%	46,34%	34,15%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	63,41%	9,76%	19,51%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	2,44%	2,44%	2,44%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	2,44%	0,00%

Σε ότι αφορά το προσωπικό των τραπεζικών ιδρυμάτων (Πίνακας 4.7.) παρατηρούνται τα εξής:

Σε σχέση με τις γνώσεις και τη φιλικότητα του προσωπικού των τραπεζικών ιδρυμάτων το δείγμα στο μεγαλύτερο ποσοστό του εμφανίζεται δυσαρεστημένο και απόλυτα δυσαρεστημένο αντίστοιχα στα μικρότερα ποσοστά του. Σε σχέση με την εξυπηρέτηση από το προσωπικό στα μεγαλύτερα ποσοστά του το δείγμα μοιράζεται μεταξύ ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης - ούτε δυσαρέσκειας, ενώ απόλυτα δυσαρεστημένο εμφανίζεται στο μικρότερο ποσοστό του.

Όσον αφορά το προσωπικό γενικότερα και ειδικότερα σε σχέση με το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την οικογενειακή κατάσταση, το επάγγελμα και την ηλικία των ερωτηθέντων (Πίνακες παραρτήματος) παρατηρούνται τα εξής:

1. Οι άντρες το δείγματος κατά 30,67% είναι ούτε ικανοποιημένοι - ούτε δυσαρεστημένοι, ενώ οι γυναίκες του δείγματος είναι ικανοποιημένες κατά 43,75%.
2. Όσοι δεν έχουν τελειώσει το δημοτικό (66,67%) και όσοι έχουν τεχνική εκπαίδευση (50%) είναι δυσαρεστημένοι. Όσοι έχουν τελειώσει το δημοτικό κατά 40,74% και όσοι έχουν ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση, στο σύνολό τους, είναι ικανοποιημένοι. Όσοι έχουν απολυτήριο γυμνασίου είναι κατά 30,01% απόλυτα δυσαρεστημένοι, ενώ όσοι έχουν απολυτήριο λυκείου είναι κατά 60% ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι. Όσοι έχουν απολυτήριο δτάξιου γυμνασίου τίθενται κατά 33,33%, ανά περίπτωση, απόλυτης ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης-ούτε δυσαρέσκειας.
3. Οι έγγαμοι (38,09%) και οι διαζευγμένοι (66,67%) του δείγματος παρουσιάζονται ικανοποιημένοι, οι άγαμοι (33,33%) παρουσιάζονται ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι, ενώ οι χήροι του δείγματος (50%) τίθενται μεταξύ απόλυτης ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης-ούτε δυσαρέσκειας.
4. Οι γεωργοί και οι ασκούντες πρωτεύων εξωγεωργικό επάγγελμα και δευτερεύων αυτό του γεωργού, παρουσιάζονται ικανοποιημένοι (κατά 35,90% και 41,67% αντίστοιχα). Οι κτηνοτρόφοι και οι γεωργοί-κτηνοτρόφοι παρουσιάζονται ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι κατά 55,56% και 40% αντίστοιχα.

5. Ικανοποιημένοι εμφανίζονται οι ηλικίας 26-35 (36,11%) και 56-65 (44,44%). Όσοι έχουν ηλικία μεταξύ 18-25 (κατά 44,45%) είναι δυσαρεστημένοι. Οι ηλικίας 36-45 τίθενται μεταξύ των βαθμών: ικανοποιημένος και δυσαρεστημένος κατά 30% ανά βαθμό. Όσοι έχουν ηλικία μεταξύ 46-55 είναι ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι κατά 41,67%, ενώ οι άνω των 65 ετών παρουσιάζονται με 33,33%, ανά περίπτωση, απόλυτα ικανοποιημένοι και ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι.

Επίσης σε ερώτηση αν θεωρούν την παρεχόμενη εξυπηρέτηση ικανοποιητική, το 80,48% των ερωτηθέντων δεν είναι ικανοποιημένο, το 12,2% είναι ικανοποιημένο, ενώ το 7,32% δεν απάντησε στην ερώτηση. Το ποσοστό αυτό του δείγματος που είναι ικανοποιημένο από την παρεχόμενη εξυπηρέτηση, θεωρεί, κατά 60%, ταχύτερη την παρεχόμενη εξυπηρέτηση, ενώ το υπόλοιπο 40% θεωρεί πως ο λόγος είναι η εύρεση λύσεων που είναι συμφέρουσες για τον πελάτη.

Πίνακας 4.7. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ	ΓΝΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΦΙΛΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΒΑΘΜΟΣ			
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	9,76%	12,20%	14,63%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	29,27%	14,63%	14,63%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	29,27%	31,71%	26,83%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	26,83%	39,02%	39,02%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	4,88%	2,44%	4,88%

Αναφορικά με το περιβάλλον των τραπεζικών ιδρυμάτων (Πίνακας 4.8.) παρατηρούνται τα εξής:

Δυσαρεστημένο παρουσιάζεται στα μεγαλύτερα ποσοστά του, το δείγμα, όσον αφορά το αίσθημα ασφάλειας και την άνεση του περιβάλλοντος χώρου, ενώ ικανοποιημένο παρουσιάζεται από τον αριθμό των ταμείων. Στα μικρότερα ποσοστά του παρουσιάζεται δυσαρεστημένο από τον αριθμό των ταμείων, απόλυτα δυσαρεστημένο από το αίσθημα ασφάλειας και απόλυτα ικανοποιημένο από την άνεση του περιβάλλοντος χώρου.

Όσον αφορά το περιβάλλον γενικότερα και ειδικότερα σε σχέση με το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την οικογενειακή κατάσταση, το επάγγελμα και την ηλικία των ερωτηθέντων (Πίνακες παραρτήματος) παρατηρούνται τα εξής:

1. Κατά 30,67% οι άντρες του δείγματος είναι δυσαρεστημένοι και κατά 43,75% οι γυναίκες του δείγματος είναι ικανοποιημένες.
2. Όσοι δεν έχουν τελειώσει το δημοτικό στο σύνολό τους είναι δυσαρεστημένοι καθώς και όσοι έχουν τεχνική εκπαίδευση κατά 50%. Όσοι έχουν τελειώσει το γυμνάσιο παρουσιάζονται κατά 33,33% ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι. Ικανοποιημένο παρουσιάζεται το υπόλοιπο του δείγματος με όσους έχουν τελειώσει το δημοτικό να είναι ικανοποιημένοι κατά 31,50%, όσοι έχουν απολυτήριο λυκείου κατά 46%, όσοι έχουν τελειώσει δτάξιο γυμνάσιο κατά 33,34% και όσοι έχουν ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση κατά 66,67%.
3. Οι άγαμοι του δείγματος κατά 36,67% είναι δυσαρεστημένοι, ενώ οι χήροι κατά 33,33% είναι ικανοποιημένοι. Οι έγγαμοι τίθενται μεταξύ δυσαρέσκειας και ικανοποίησης με 29,76% ανά περίπτωση, ενώ οι διαζευγμένοι με 33,33% ανά περίπτωση παρουσιάζονται δυσαρεστημένοι, ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι και ικανοποιημένοι.
4. Με 34,61% οι γεωργοί παρουσιάζονται δυσαρεστημένοι, ενώ με 44,44% οι κτηνοτρόφοι παρουσιάζονται ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι. Όσοι είναι γεωργοί-κτηνοτρόφοι εμφανίζονται κατά 53,34% ικανοποιημένοι. Όσοι έχουν πρωτεύων εξωγεωργικό και δευτερεύων το επάγγελμα του γεωργού τίθενται, με 33,33% ανά περίπτωση, μεταξύ ικανοποίησης και ούτε ικανοποίησης-ούτε δυσαρέσκειας.
5. Οι ηλικίες 18-25 (44,45%), 26-35 (33,36%) και 36-45 (33,33%) παρουσιάζονται δυσαρεστημένες. Ικανοποιημένοι εμφανίζονται οι ηλικίας 56-65 και οι άνω των 65 με 44,44% και 33,34% αντίστοιχα. Οι ηλικίας 46-55 παρουσιάζονται ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι κατά 33,33%.

Πίνακας 4.8. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΑΜΕΙΩΝ	ΑΝΕΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΑΙΣΘΗΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΒΑΘΜΟΣ			
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	17,07%	9,76%	14,63%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	63,41%	17,07%	12,20%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	17,07%	29,27%	19,51%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	2,44%	43,90%	46,34%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	7,32%

Σε ότι αφορά την προσβασιμότητα των τραπεζών (Πίνακας 4.9.) παρατηρούνται τα εξής:

Σχετικά με τα υποκαταστήματα και με την γεινίαση των καταστημάτων και των υποκαταστημάτων το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος εμφανίζεται ικανοποιημένο, ενώ στα μικρότερα ποσοστά εμφανίζεται δυσαρεστημένο και απόλυτα δυσαρεστημένο αντίστοιχα. Αντιθέτως σχετικά με τον αριθμό των ΑΤΜ το δείγμα εμφανίζεται ούτε ικανοποιημένο - ούτε δυσαρεστημένο στο μεγαλύτερο ποσοστό του, ενώ στο μικρότερο ποσοστό του εμφανίζεται απόλυτα ικανοποιημένο.

Σχετικά με την προσβασιμότητα των τραπεζών γενικότερα και ειδικότερα σε σχέση με το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, την οικογενειακή κατάσταση, το επάγγελμα και την ηλικία των ερωτηθέντων (Πίνακες παραρτήματος) παρατηρούνται τα εξής:

1. Ανεξαρτήτως φύλου, το δείγμα είναι δυσαρεστημένο (39,99% άντρες και 49,99% γυναίκες).
2. Όσοι δεν έχουν τελειώσει το δημοτικό στο σύνολό τους, όσοι έχουν απολυτήριο δημοτικού (κατά 50%), όσοι έχουν απολυτήριο λυκείου (κατά 60%) και όσοι έχουν τελειώσει το 6τάξιο γυμνάσιο (κατά 33,34%) είναι δυσαρεστημένοι. Όσοι έχουν απολυτήριο γυμνασίου δεν είναι ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι (33,34%). Όσοι από το δείγμα έχουν τίτλο σπουδών ανώτερης/ανώτατης κατά 50% είναι ικανοποιημένοι, ενώ όσοι έχουν τεχνική εκπαίδευση τίθενται μεταξύ

των εξής βαθμών ικανοποίησης: ούτε ικανοποιημένος-ούτε δυσαρεστημένος, δυσαρεστημένος και απόλυτα δυσαρεστημένος (33,33% ανά βαθμό).

3. Το μέρος του δείγματος που δήλωσε ως οικογενειακή κατάσταση διαζευγμένος/η, τίθενται μεταξύ (με 33,33% ανά περίπτωση) απόλυτα δυσαρεστημένοι, ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι και απόλυτα ικανοποιημένοι. Το υπόλοιπο δείγμα ανεξαρτήτου οικογενειακής κατάστασης είναι δυσαρεστημένο (άγαμοι 50%, έγγαμοι 42,86% και χήροι 50%).
4. Όσοι από το δείγμα έχουν ως πρωτεύων εξωγεωργικό επάγγελμα και ως δευτερεύων είναι γεωργοί είναι, κατά 33,33%, ικανοποιημένοι. Το υπόλοιπο δείγμα ανεξαρτήτου επαγγέλματος είναι δυσαρεστημένο (γεωργοί 44,87%, κτηνοτρόφοι 50% και γεωργοί-κτηνοτρόφοι 46,67%).
5. Οι ηλικίες μεταξύ 36-45 δεν είναι ούτε ικανοποιημένοι ούτε δυσαρεστημένοι (33,34%). Το υπόλοιπο δείγμα ανεξαρτήτου ηλικίας είναι δυσαρεστημένο (18-25 44,45%, 26-35 55,56%, 46-55 50%, 56-65 44,44% και άνω των 65 33,34%).

Πίνακας 4.9. ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΥΠΟΚΑΤ/ΜΑΤΑ	ΓΕΙΤΝΙΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΙΑ/ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΜ
ΒΑΘΜΟΣ			
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	14,63%	21,95%	2,44%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	63,41%	60,98%	7,32%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	9,76%	9,76%	73,17%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	4,88%	4,88%	9,76%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	7,32%	2,44%	7,32%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό αποπειράται μία ερμηνεία των αποτελεσμάτων και παράλληλα μια προσπάθεια σύνδεσης του ερευνητικού τμήματος της μελέτης με το θεωρητικό της υπόβαθρο. Για το εγχείρημα αυτό ακολουθείται ένας νοητός διαχωρισμός με βάση τους ερευνητικούς στόχους, όπως αυτοί έχουν τεθεί στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας και σε αυτό των αποτελεσμάτων.

Όπως αναφέρθηκε στο θεωρητικό μέρος της μελέτης τα τραπεζικά ιδρύματα που ασκούν αγροτική πίστη είναι η Αγροτική Τράπεζα, η Τράπεζα Πειραιώς, η Εθνική Τράπεζα και η Συνεταιριστική Τράπεζα. Παρόλα αυτά όμως η τράπεζα Πειραιώς δεν αποτελεί ούτε κύρια συναλλασσόμενη τράπεζα, αλλά ούτε και ευρέως συναλλασσόμενη τράπεζα από τους παραγωγούς του νομού Πιερίας, αφού μόλις το 8% του δείγματος δήλωσε πως συναλλάσσεται μαζί της. Όσον αφορά την Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας γι' αυτήν δεν έγινε κανένας λόγος από τους ερωτηθέντες, παρόλο που λειτουργεί από το 1998 (μία δεκαετία προ της έρευνας) και ως το τέλος του 2006 αριθμούσε 2.937 μέλη. Κύριες συναλλασσόμενες τράπεζες για τους παραγωγούς του νομού Πιερίας αποτελούν η Α.Τ.Ε. παρόλο που οι περισσότεροι θεωρούν υποχρεωτική τη συναλλαγή τους με αυτή, η Εθνική Τράπεζα, η Γενική Τράπεζα και η Eurobank.

Η συναλλαγή των ερωτηθέντων με τα τραπεζικά ιδρύματα γίνεται, στο μεγαλύτερο ποσοστό της, με συχνότητα μία φορά ανά μήνα. Περισσότερο χρησιμοποιούμενες αλλά και γνωστές τραπεζικές υπηρεσίες είναι αυτές της ανάληψης και της κατάθεσης. Οι λόγοι συναλλαγής των παραγωγών περιορίζονται σε δάνεια, αν και το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δεν έχει συνάψει δάνειο με κάποιο από τα τραπεζικά ιδρύματα, παροχή συντάξεως και πληρωμή προμηθειών (μεσολαβητικός ρόλος). Αξιοσημείωτο παραμένει το γεγονός πως οι χρηματοδοτήσεις πάγιων εγκαταστάσεων αλλά και κεφαλαίου κίνησης αγνοούνταν από το σύνολο των ερωτηθέντων.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους οι ερωτηθέντες δήλωσαν πως επιθυμούν έναν πιο προσωπικό τρόπο ενημέρωσης όπως είναι αυτός από τους ίδιους τους υπαλλήλους των τραπεζικών ιδρυμάτων. Αυτό έρχεται και σε πλήρη ισορροπία με το γεγονός πως στην ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν για το ποιος

είναι ο βασικός ρόλος των τραπεζών, οι περισσότεροι δήλωσαν αυτόν της υποστήριξης των παραγωγών.

Η γενική άποψη των παραγωγών για τις τράπεζες είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό της ούτε αρνητική, ούτε θετική αλλά ουδέτερη. Οι αλλαγές που επιθυμούν για τη βελτίωση της συνεργασίας τους με τα τραπεζικά ιδρύματα αφορούν την υποστήριξή τους και την μείωση των χρηματικών επιβαρύνσεων των παρεχόμενων υπηρεσιών (τόκοι, έξοδα, προμήθειες).

Όσον αφορά το βαθμό ικανοποίησης από το επίπεδο των υπηρεσιών το οποίο περιλαμβάνει την αξιοπιστία των πληροφοριών και των συναλλαγών, την ποικιλία των υπηρεσιών και την εχεμύθεια των καταθέσεων οι παραγωγοί εμφανίζονται ούτε ικανοποιημένοι αλλά ούτε και δυσαρεστημένοι. Σχετικά με την ικανοποίηση από την ευελιξία ως προς τις ανάγκες των πελατών η οποία περιλαμβάνει την ταχύτητα χορήγησης των δανείων, την ευελιξία διαμόρφωσης δόσεων δανείων και τη διαμόρφωση επιτοκίων δανεισμού οι παραγωγοί και εδώ εμφανίζονται ούτε ικανοποιημένοι αλλά ούτε και δυσαρεστημένοι.

Σε σχέση με το κόστος και την απόδοση των συναλλαγών τους, εμφανίζονται ικανοποιημένοι από τον τόκο καταθέσεως, ούτε ικανοποιημένοι αλλά ούτε και δυσαρεστημένοι σε ότι αφορά των τόκο δανειοδότησης και πλήρης ικανοποιημένοι από τις κρατήσεις/πρόμηθεια των συναλλαγών, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την παραπάνω δήλωσή τους πως επιθυμούν την μείωση των επιβαρύνσεων των υπηρεσιών που παρέχονται σε αυτούς.

Αναφορικά με το προσωπικό των τραπεζικών ιδρυμάτων και το βαθμό ικανοποίησής τους από αυτό, οι παραγωγοί εξέφρασαν την δυσαρέσκειά τους από τις γνώσεις και τη φιλικότητα του προσωπικού, ενώ από ούτε ικανοποίηση-ούτε δυσαρέσκεια έως ικανοποίηση εξέφρασαν για την εξυπηρέτησή τους από το προσωπικό των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Σε ότι αφορά την προσβασιμότητα των τραπεζών από το πλήθος των υποκαταστημάτων αλλά και από την γεινίαση αυτών σε σχέση με τις οικίες και τις γεωργικές επιχειρήσεις τους οι παραγωγοί δηλώνουν ικανοποιημένοι, ενώ από το πλήθος των ATM δηλώνουν ούτε ικανοποιημένοι-ούτε δυσαρεστημένοι αφού μόλις το 17% κάνει χρήση των μηχανημάτων αυτών. Σχετικά με το περιβάλλον των τραπεζών οι παραγωγοί εμφανίζονται δυσαρεστημένοι από την άνεση του χώρου αλλά και από το αίσθημα της ασφάλειας και ικανοποιημένοι από των αριθμών των ταμείων.

Υπό μία γενικότερη άποψη θα μπορούσαμε να πούμε πως κατά τη διάρκεια της έρευνας παρόλο που το δείγμα απαρτίζεται από σχετικά νεαρές ηλικίες, κατά το μεγαλύτερο μέρος του, παρατηρήθηκε μία γενικότερη άγνοια από μέρους των παραγωγών σε ότι αφορά την αγροτική πίστη, είτε σχετικά με τους φορείς της, είτε με τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Επίσης διαπιστώθηκε αδράνεια σε ό,τι αφορά την ενημέρωσή τους για θέματα που τους αφορούν καθώς μόλις το ¼ των φορέων άσκησης αγροτικής πίστης είναι γνωστό στους αγρότες.

Ξεκινώντας την έρευνα αυτή αλλά και κατά τη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων της πιστευτό παρέμενε το γεγονός πως η γενικότερη άποψη των παραγωγών αλλά και ο βαθμός ικανοποίησης τους από την αγροτική πίστη θα συνέπιπτε με αυτόν της δυσαρέσκειας. Προς εκπλήξεως, τα συμπεράσματα της μελέτης αυτής διέψευσαν τα αναμενόμενα, από πλευράς ερευνητή. Το αποτέλεσμα της ουδετερότητας τόσο στην γενική άποψη, όσο και στον βαθμό ικανοποίησης αποτελεί σημείο εκκίνησης του συλλογισμού πως, από πλευράς ερωτηθέντων, δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση αλλά ούτε και επιθυμία αυτής.

Παρόλο που ο ανταγωνισμός-προσφορά στον τομέα της αγροτικής πίστης ολοένα και αυξάνεται, αξιοσημείωτο παραμένει το γεγονός πως η ζήτηση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αγροτική πίστη, η ροή κεφαλαίων προς τον αγροτικό χώρο είναι κάτι που έχει απασχολήσει και προβληματίσει τις εκάστοτε κυβερνήσεις επί σειράς ετών. Οι πρώτες προσπάθειες για χρηματοδότηση του αγροτικού τομέα ξεκίνησαν μετά το τέλος της Επανάστασης του 1821, τότε που οι κύριοι οικονομικοί κλάδοι της χώρας μας ήταν το εμπόριο και η γεωργία.

Στην αρχή φορέας άσκησής της ήταν η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, μετέπειτα φορείς ήταν οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί και η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. Σήμερα έχουν προστεθεί στους φορείς της η Τράπεζα Πειραιώς, η Εθνική Τράπεζα αλλά και οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, οι οποίες προέρχονται από εξέλιξη των πιστωτικών συνεταιρισμών.

Το εξεταζόμενο θέμα αφορά το βαθμό ικανοποίησης των παραγωγών του νομού Πιερίας από την άσκηση της αγροτικής πίστης. Παράλληλα εξετάσθηκε η σχέση των παραγωγών με τα τραπεζικά ιδρύματα που σήμερα ασκούν την αγροτική πίστη και τις υπηρεσίες που παρέχονται από αυτά καθώς και η άποψή τους για τις τράπεζες και τις αλλαγές που επιθυμούν να γίνουν ώστε να βελτιωθεί η μεταξύ τους συνεργασία.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στις γεωργικές περιοχές του νομού Πιερίας με απλή δειγματοληπτική διαδικασία και ως μέσο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο που απαρτιζόταν από κλειστές και ανοιχτές ερωτήσεις.

Τα κυριότερα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα αυτή είναι τα εξής:

- Η γενική άποψη των παραγωγών για τις τράπεζες είναι ουδέτερη.
- Δεν είναι ενημερωμένοι για θέματα που αφορούν την αγροτική πίστη και τους φορείς άσκησής της.
- Ο βαθμός ικανοποίησής τους ποικίλει ανάλογα με την εξεταζόμενη περίπτωση αλλά γενικότερα εκφράζεται από το βαθμό που αντιστοιχεί σε: ούτε ικανοποιημένος-ούτε δυσαρεστημένος.

Παρόλη την ομαλή έκβαση της μελέτης αυτής στο σημείο αυτό γίνεται μία επισήμανση των αδύναμων εκείνων σημείων της μελέτης ως υποδείξεις σχετικά με τη βελτίωση της μεθοδολογίας της.

Τα αδύναμα σημεία της μελέτης είναι τα εξής:

- Η εκπαίδευση των συνεντευκτών είναι κυρίαρχης σημασίας στην θετική έκβαση της έρευνας. Η εκπαίδευση αυτή όμως δεν πραγματοποιήθηκε, γεγονός που αποτέλεσε μεγάλη δυσκολία αφού η έρευνα αυτή ήταν και η πρώτη που πραγματοποιούνταν από μέρους του ερευνητή.
- Ο βαθμός ανταπόκρισης δεν ήταν ικανοποιητικός και αυτό αποτέλεσε έναν από τους λόγους που ο τελικός αριθμός των ερωτηματολόγιων παρέμεινε μικρός.
- Παντελής έλλειψη χρηματοδότησης για την υποστήριξη αυτού του εγχειρήματος με αποτέλεσμα τη μικρή παραμονή σε κάθε περιοχή διεξαγωγής της έρευνας που με τη σειρά του οδηγεί σε μικρότερη εκλεκτικότητα του δείγματος.
- Η εκμάθηση στατιστικού προγράμματος (π.χ. SPSS) που χρησιμοποιείται για την καταχώρηση και την επεξεργασία των στοιχείων ήταν αδύνατη και η χρήση του προγράμματος Excel κατέστησε χρονοβόρα αλλά και λιγότερο ποιοτική τη διαδικασία της επεξεργασίας των δεδομένων και κατ' επέκταση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Εν κατακλείδι, βάση των αποτελεσμάτων, τονίζεται το γεγονός πως η ενημέρωση των παραγωγών σε θέματα αγροτικής πίστης θα πρέπει να γίνει πιο ουσιώδης και πιο αποτελεσματική. Θα πρέπει μελλοντικά να διεξαχθούν περισσότερες έρευνες για το συγκεκριμένο θέμα για να γίνουν, όπου χρειάζονται, σημαντικές και αποτελεσματικές αλλαγές έτσι ώστε το σύστημα της αγροτικής πίστης να φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα και για τους ασκούντες αλλά και για τους λαμβάνοντες.

ΠΛΗΡΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γραμματόπουλος Γ. Χρ., (1964), *Η Αγροτική Πίστις εις την Δυτικήν Ευρώπην και εν Ελλάδι*, Αθήνα, [εκδ. συγγρ.], [ανάτυπο στο περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος»]
- Δεμίρης Χ. Κλ., (1993), *Χρηματοδοτήσεις - Θεωρία και Πράξη*, Αθήνα, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
- Ερευνητική Ομάδα: Αβδελίδης Π., Ψυχογιός Δ., Ναούμη Μ., Μιχαλακοπούλου Α., Παπαπέτρου Γ., Νομικού Ε., (1981), *Το Αγροτικό Συνεταιριστικό Πρόβλημα της Χώρας*, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
- Ζητρίδης Α. Χ., (1973), *Το Τραπεζικόν Σύστημα Της Ελλάδος*, (2^η έκδ.), Σειρά Ειδικών Μελετών, αριθμός 17, Αθήνα, Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών
- Καλαφάτης Θ., (1992), *Πιστωτικό Σύστημα - Οικονομία και Κοινωνία*, Τρίτος Τόμος συγγράμματος Αγροτική Πίστις και Οικονομικός Μετασχηματισμός στη Β. Πελοπόννησο, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης
- Κορίζης Α. Γ., (1925), *Η Αγροτική Πίστις και Η Εθνική Τράπεζα*, Ομιλία εν τη Εταιρία των Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
- Κουσουλάκου Ε. & Λαζαρίδης Π., (1988), *Το Πιστωτικό Έργο της Α.Τ.Ε. στη δεκαετία 1976-1985*, Αθήνα, Διεύθυνση Μελετών και Προγραμματισμού Α.Τ.Ε., Τμήμα Στατιστικής
- Μελάς Λ. Μ., (1902), *Περί της Γεωργικής Πίστεως*, Αθήνα, βασιλική τυπογραφία Ραφτάνη-Παπαγεωργίου
- Μπαλτάς Ν. Κ., (1984), *Χρηματοδότηση Επενδύσεων του Αγροτικού Τομέα*, Αθήνα, Διεύθυνση Μελετών και Προγραμματισμού Α.Τ.Ε.
- Πετρίδης Δ. Π., (1934), *Η Αγροτική Πίστις: Θεωρία-Εφαρμογή*, Αθήνα, βιβλιοπωλείων Κάουφμαν
- Ροντήρης Α., (1911), *Η Γεωργική Πίστις Εν Ελλάδι*, Απόσπασμα ανέκδοτου έργου, Αθήνα, τυπογραφείο Π. Λεωνή

- Στεφανίδης Δ. Σ., (1947), *Η Αγροτική Πίστις εις το Πλαίσιον της Οικονομικής μας Ανασυγκροτήσεως*, Αθήνα, εκδόσεις Οργανισμού Ανασυγκροτήσεως
- Χαλικιά Δ. Ι., (1976), *Δυνατότητες και Προβλήματα Πιστωτικής Πολιτικής· Η Ελληνική Εμπειρία*, Αθήνα, Αρχείο Μελετών και Ομιλιών, αριθμός 32, Τράπεζα της Ελλάδος
- Υπό Συζήτησιν Θέματα, (1928), *Η Γεωργική Τράπεζα*, Γνώμαι των Ενώσεων και των Γεωργικών Συνεταιρισμών Περί Αυτής (Τηλεγραφήματα και Ψηφίσματα) – Η Συζήτησις Εν Τω, Τύπω
- Νόμος 602/1914 «Περί Συνεταιρισμών»
- Νόμος 1667/1986 «ΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»
- Νόμος 4332/1914 «ΠΕΡΙ ΚΥΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ "ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ"»

Βιβλιογραφικές αναφορές:

- Ανδρεαδάκης Ν. Σ. & Βάμβουκας Μ. Ι., (2005), *Οδηγός για την Εκπόνηση και τη Σύνταξη Γραπτής Ερευνητικής Εργασίας*, Αθήνα, εκδόσεις Ατραπός
- Βάμβουκας Μ. Ι., (2006), *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*, (8^η έκδ.), Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρη
- Bell J., (2005), *Πώς να Συντάξετε μία Επιστημονική Εργασία: Οδηγός Ερευνητικής Μεθοδολογίας*, (Πανάγου Ε., Μεταφρ.), Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχμιο
- Γερακάρης Μ. Κ., (1935), *Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί της Ελλάδος και η Εποπτεία της Αγροτικής Τράπεζας (1930-1934)*, Αθήνα, [εκδ. συγγρ.]
- Δαμιανός Δ. & Παπαγεωργίου Κ. & Σπαθής Π., (2005), *Αγροτική Πολιτική*, Αθήνα, εκδόσεις Σταμούλη
- Δήμου Ν., (1984), *Η Αγροτική Πίστη στην Ελλάδα και η Άσκησή της από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος*, Θεσσαλονίκη, Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις Α.Ε.

- Δρούγκας Β. & Μηλιάκος Δ., (1986), *Η Α.Τ.Ε. και το Τραπεζικό Σύστημα*, Μελέτες για την Αγροτική Οικονομία, αριθμός 21, Αθήνα, Διεύθυνση Μελετών και Προγραμματισμού Α.Τ.Ε., Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων
- Javeau C., (1996), *Η Έρευνα με Ερωτηματολόγιο*, (Τζαννόνε-Τζώρτζη Κ., Μετάφρ.), Αθήνα, εκδόσεις Τυπωθήτω
- Καλαφάτης Θ., (1990), *Αγροτική Πίστη και Παραγωγή*, Πρώτος Τόμος συγγράμματος Αγροτική Πίστη και Οικονομικός Μετασχηματισμός στη Β. Πελοπόννησο, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης
- Κλήμης Α. Ν., (1954), *Αγροτική Πίστις- ιστορία ιδρύσεως της αγροτικής τραπεζής*, (2η έκδ.), Βιβλίο πρώτο, Αθήνα, Σύλλογος Υπαλλήλων Α.Τ.Ε.
- Κούρκουλος Α., (2003), *Οικονομική*, (4^η έκδ. βελτιωμένη), Αθήνα, εκδόσεις Σταμούλη
- Κουτογλίδης Χ., (2005), *Οργάνωση και Διαχείριση Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων*, (1^η έκδ.), Θεσσαλονίκη, τμήμα εκδόσεων Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης
- Κουτσουμάρης Γ. Φ., (1987), *Γεωργική Ανάπτυξη και Γεωργική Οικονομική Πολιτική: Η Ελληνική Περίπτωση*, Αθήνα, εκδόσεις Παπαζήση
- Μαντζάρης Γ., (2004), *Επιστημονική Έρευνα: Συγγραφή-Διαμόρφωση-Παρουσίαση*, Θεσσαλονίκη, εκδοτική παραγωγή c4v Β. Ματθαϊάδης-Π. Παπαγεωργιάδης Ο.Ε.
- Μαριάδης Σ., (2000), *Γεωργικοί Συνεταιρισμοί Οργάνωση-Λειτουργία*, [διδασκτικές σημειώσεις] Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
- Παπαγεωργίου Κ. & Σπαθής Π., (2000), *Αγροτική Πολιτική*, (1^η έκδ.), Αθήνα, εκδόσεις Στοχαστής
- Παρασκευόπουλος Ι. Ν., (1993), *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*, (τόμος β), Αθήνα, [εκδ. συγγρ.]
- Σέμος Α. Β., (2004), *Αγροτική Πολιτική-Πολιτική Αγροτικών Προϊόντων*, Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Ζήτη
- Σπαθής Π. & Σταματούκος Γ., (1991), *Αγροτική Πίστη*, Αθήνα, Α.Τ.Ε.
- Τσιπλητάρης Α. Φ. & Μπαμπάλης Θ. Κ., (2006), *Δέκα Παραδείγματα Μεθοδολογίας Επιστημονικής Έρευνας*, Αθήνα, εκδόσεις Ατραπός
- Χατζηαντωνίου Α., (1990), *Συστήματα Αγροτικής Πίστης στο Διεθνή Χώρο*, Αθήνα, Διεύθυνση Μελετών και Προγραμματισμού Α.Τ.Ε., Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων

Εργασίες:

- Η. Τσουραπάς, (2007), *Το Τραπεζικό Σύστημα στην Ελλάδα και Ο Ρόλος της Αγροτικής Τράπεζας Στη Γεωργία*, [εργασία στα πλαίσια του μαθήματος Αγροτική Πίστη και Γεωργικές Ασφαλίσεις], Θεσσαλονίκη

Διαδίκτυο:

- Στοιχεία αναφορικά με τη Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας, ανακτήθηκε από <http://www.pieriabank.gr/>
- Στοιχεία για την διοίκηση και την οικονομία του νομού Πιερίας, ανακτήθηκε από <http://www.pieria-tourism.gr/index.html>
- Στοιχεία αναφορικά με τον πληθυσμό του νομού Πιερίας και της Ελλάδας, ανακτήθηκε από <http://www.statistics.gr>
- Ιστορικά στοιχεία για την Α.Τ.Ε. «*Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΙ ΕΠΕΤΕΛΕΣΕ ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΩΤΑ ΕΤΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ*», ανακτήθηκε από <http://alex.eled.duth.gr/leukoma/htm/l37.htm>
- Στοιχεία αναφορικά με την τράπεζα Πειραιώς, ανακτήθηκε από <http://www.piraeusbank.gr/>
- Στοιχεία αναφορικά με την τράπεζα Α.Τ.Ε., ανακτήθηκε από <http://www.atebank.gr/atebank>
- Στοιχεία αναφορικά με την Εθνική τράπεζα, ανακτήθηκε από <http://www.nbg.gr/>
- Πίνακας «*Πληθυσμός και Έκταση Δήμων Νομού Πιερίας*», ανακτήθηκε από <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/pieria/pr40st.pdf>
- Στοιχεία για τον νομό Πιερίας και χάρτης διοικητικής διαίρεσης νομού Πιερίας, ανακτήθηκε από http://el.wikipedia.org/wiki/Νομός_Πιερίας
- Στοιχεία για το δήμο Κατερίνης, ανακτήθηκαν από <http://el.wikipedia.org/wiki/Κατερίνη>,
<http://www.katerini.gr/>
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-katerinis.html>
- Στοιχεία για το δήμο Αιγινίου, ανακτήθηκαν από http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Αιγινίου
<http://www.aiginio.gr/> <http://www.pieria-tourism.gr/dimos-aiginiou.html>

- Στοιχεία για το δήμο Ανατολικού Ολύμπου ανακτήθηκαν από
<http://www.dimosanatolikouolymprou.gr/>
http://el.wikipedia.org/wiki/Ανατολικός_Όλυμπος
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-anatolikou-olymprou.html>
- Στοιχεία για το δήμο Δίου, ανακτήθηκαν από
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Δίου
<http://www.dion.gr/>
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-diou.html>
- Στοιχεία για το δήμο Ελαφίνας, ανακτήθηκαν από
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Ελαφίνας
<http://www.elafina.gr/>
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-elafinas.html>
- Στοιχεία για το δήμο Πιερίων, ανακτήθηκαν από
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Πιερίων
<http://www.dimospierion.gr/>
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-pierion.html>
- Στοιχεία για το δήμο Κολινδρού, ανακτήθηκαν από
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Κολινδρού
<http://www.kolindros.gr/>
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-kolindrou.html>
- Στοιχεία για το δήμο Κορινού, ανακτήθηκαν από
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-korinou.html>
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Κορινού
<http://www.korinos.gr/>
- Στοιχεία για το δήμο Λιτοχώρου, ανακτήθηκε από
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Λιτοχώρου
<http://www.litohoro.gr/>
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-litohorou.html>
- Στοιχεία για το δήμο Μεθώνης, ανακτήθηκαν από
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Μεθώνης_Πιερίας
<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-methonis.html>
- Στοιχεία για το δήμο Παραλίας, ανακτήθηκαν από
<http://www.dimosparalias.gr/>
http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Παραλίας_Πιερίας

<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-paralias.html>

- Στοιχεία για το δήμο Πέτρας, ανακτήθηκαν από

http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Πέτρας_Πιερίας

<http://www.dimospetras.gr/>

<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-petras.html>

- Στοιχεία για το δήμο Πύδνας, ανακτήθηκαν από

<http://www.pieria-tourism.gr/dimos-pydnas.html>

http://el.wikipedia.org/wiki/Δήμος_Πύδνας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ : ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ : ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ : ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008

Ονομάζομαι Σπανού Ελένη και είμαι σπουδάστρια στο Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης στο Τμήμα Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων. Πραγματοποιώ έρευνα, στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας, για τις τράπεζες και ζητώ την πολύτιμη βοήθειά σας στην προσπάθειά μου αυτή. Σας εγγυώμαι προσωπικά και εκ μέρους της Σχολής που φοιτώ πως οι απαντήσεις σας είναι απόλυτα εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά από το προσωπικό του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης για στατιστικούς και μόνο λόγους.

Dimos | Δήμος : _____

Sex | Φύλο:

1. Άνδρας 2. Γυναίκα

Age | Ηλικία:

1. 18 – 25 4. 46 – 55

2. 26 – 35 5. 56 - 65

3. 36 – 45 6. Άνω των 65

Fam. Sta. | Οικογενειακή κατάσταση:

1. Άγαμος/η 3. Διαζευγμένος/η

2. Έγγαμος/η 4. Χήρος/α

Educ. | Μορφωτικό επίπεδο:

1. Δεν έχω τελειώσει το δημοτικό

5. Απολυτήριο 6τάξιου γυμνασίου

2. Απολυτήριο δημοτικού

6. Τεχνική εκπαίδευση / Ι.Ε.Κ.

3. Απολυτήριο γυμνασίου

7. Ανώτερη/Ανώτατη εκπαίδευση

4. Απολυτήριο λυκείου

8. Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

Prof. | Επάγγελμα:

1. Γεωργός

2. Κτηνοτρόφος

3. Γεωργός – Κτηνοτρόφος

4. Πρωτεύων εξωγεωργικό επάγγελμα και δευτερεύων γεωργός

5. Πρωτεύων εξωγεωργικό επάγγελμα και δευτερεύων κτηνοτρόφος

Num. Memb. | Αριθμός μελών οικογένειας:

Memb-e | Ενήλικα _____

Memb-a | Ανήλικα _____

Total | Σύνολο _____

Num. Memb.2 | Αριθμός μελών οικογένειας που απασχολούνται στην γεωργική

εκμετάλλευση:

Memb2-e | Ενήλικα _____

Memb2-a | Ανήλικα _____

Total 2 | Σύνολο _____

Money | Συνολικό ακαθάριστο ετήσιο γεωργικό εισόδημά _____ €

Isodima | Συνολικό καθαρό μηνιαίο γεωργικό εισόδημα

1. έως 500 € 4. 1501- 2000 €

2. 501 – 1000 € 5. 2001 – 2500 €

3. 1001 – 1500 € 6. Άνω των 2500€

Land | Μέγεθος ιδιόκτητης γης σε στρέμματα _____

Από αυτή πόση είναι:

Pot. | ποτιστική _____ στρ.

Χir. | ξηρική _____ στρ.

Land 2 | Μέγεθος ενοικιαζόμενης γης σε στρέμματα _____

Από αυτή πόση είναι:

Pot. 2 | ποτιστική _____ στρ.

Xir. 2 | ξηρική _____ στρ.

Animal | Σύνολο εκτρεφόμενων ζώων _____

Q1 | Ποιος είναι κατά τη γνώμη σας ο βασικός ρόλος της Τράπεζας;

1. Υποστήριξη των παραγωγών
2. Παροχή συμβουλών προς αυτούς
3. Άλλος _____

Q2 | Θεωρείτε ότι η παρεχόμενη εξυπηρέτηση από τις τράπεζες είναι ικανοποιητική;

1. Ναι
2. Όχι
3. Δεν ξέρω/Δεν απαντώ

Q2yes | Αν Ναι για ποιους λόγους;

Q2-1 | Ταχύτερη εξυπηρέτηση

Q2-2 | Εύρεση λύσεων που σας συμφέρουν

Q2-3 | Άλλος λόγος _____

Q3 | Ποιες από τις παρακάτω αλλαγές θα προτείνατε προκειμένου να βελτιωθεί η συνεργασία σας με τις τράπεζες;

Q3-1 | Καθιέρωση ευνοϊκότερων όρων συνεργασίας (π.χ. χορήγηση χαμηλότοκου δανείου για την εκμετάλλευσή μου)

Q3-2 | Καλύτερη υποστήριξη (π.χ. καλύτερη εξυπηρέτηση, φιλικότερη αντιμετώπιση)

Q3-3 | Μείωση της γραφειοκρατίας

Q3-4 | Εκσυγχρονισμός τραπεζών

Q3-5 | Άλλο _____

Q4 | Συναλλάσσετε με κάποια τράπεζα; (σε περίπτωση που έχετε πιστωτική κάρτα και τη χρησιμοποιείτε για ανάληψη χρημάτων ή δεν την χρησιμοποιείτε απαντήστε ναι και συνεχίστε με τις ερωτήσεις που σας αφορούν)

1. Ναι
2. Όχι

Q5 | Με ποιες τράπεζες συναλλάσσετε;

Q5-1 | ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Q5-8 | EUROBANK

Q5-2 | ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Q5-9 | GENIKI BANK

Q5-3 | ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Q5-10 | MARFIN EGNATIA BANK

Q5-4 | ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ

Q5-11 | MILLENNIUM BANK

Q5-5 | ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Q5-12 | NOVA BANK

Q5-6 | ALPHA BANK

Q5-13 | PROBANK

Q5-7 | ASPIS BANK

Q5-14 | ΑΛΛΗ _____

Q6 | Με ποια τράπεζα συναλλάσσεσθε κυρίως;

Q7 | Αναφέρατε τρεις λόγους για τους οποίους συναλλάσσεσθε κυρίως με την παραπάνω τράπεζα;

Q8 | Ποιες από τις παρακάτω τραπεζικές υπηρεσίες γνωρίζετε;

Q8-1 | Καταθέσεις / Αναλήψεις

Q8-6 | Συνάλλαγμα

Q8-2 | Κάρτες ATM

Q8-7 | Ομόλογα

Q8-3 | Πιστωτικές κάρτες

Q8-8 | Χρηματοδοτήσεις για πάγιες

Q8-4 | Καταναλωτικά δάνεια

εγκαταστάσεις

Q8-5 | Προσωπικά δάνεια

Q8-9 | Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαια

κίνησης

Q9 | Ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες χρησιμοποιείτε;

Q9-1 | Καταθέσεις / Αναλήψεις

Q9-2 | Κάρτες ATM

Q9-3 | Πιστωτικές κάρτες

Q9-4 | Καταναλωτικά δάνεια

Q9-5 | Προσωπικά δάνεια

Q9-6 | Συνάλλαγμα

Q9-7 | Ομόλογα

Q9-8 | Χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις

Q9-9 | Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαια κίνησης

Q10 | Πόσο συχνά συναλλάσσεσθε με την τράπεζα;

Q10-1 | Καθημερινά

Q10-2 | Κάθε 2-3 μέρες

Q10-3 | Μία φορά την εβδομάδα

Q10-4 | Μία φορά το δεκαπενθήμερο

Q10-5 | Μία φορά το μήνα

Q10-6 | Λιγότερο από μία φορά το μήνα

Q11 | Σε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις σημειώστε στο αντίστοιχο τετραγωνάκι τον βαθμό ικανοποίησής σας από την τράπεζα με την συναλλάσσεσθε.

Αντιστοιχία

5: απόλυτα ικανοποιημένος/η

2: δυσαρεστημένος/η

4: ικανοποιημένος/η

1: απόλυτα δυσαρεστημένος/η

3: ούτε ικανοποιημένος/η-ούτε δυσαρεστημένος/η

Q11-1 | Τόκος δανειοδότησης _____

Q11-2 | Τόκος κατάθεσης _____

Q11-3 | Εξυπηρέτηση από το προσωπικό _____

Q11-4 | Γνώσεις προσωπικού _____

Q11-5 | Φιλικότητα προσωπικού _____

Q11-6 | Αριθμός ταμείων _____

Q11-7 | Άνετο περιβάλλον _____

Q11-8 | Ποικιλία υπηρεσιών _____

Q11-9 | Αίσθημα ασφάλειας _____

Q11-10 | Εχεμύθεια καταθέσεων _____

Q11-11 | Υποκαταστήματα _____

Q11-12 | Κρατήσεις/προμήθεια συναλλαγών _____

Q11-13 | Αξιοπιστία πληροφοριών _____

Q11-14 | Γειτνίαση στην οικία /επιχείρηση _____

Q11-15 | Αριθμός ATM _____

Q11-16 | Αξιοπιστία συναλλαγών _____

Q11-17 | Ταχύτητα χορήγησης δανείων _____

Q11-18 | Ευελιξία στην διαμόρφωση δόσεων δανείου _____

Q11-19 | Διαμόρφωση επιτοκίων δανεισμού _____

Q12 | Ποια είναι η γενική εικόνα που έχετε για τις τράπεζες;

(παρακαλώ απαντήστε επιγραμματικά)

Q13 | Επιλέξτε τα χαρακτηριστικά που επιθυμείτε να έχουν οι τράπεζες;

Q13-1 | Γρήγορη εξυπηρέτηση

Q13-2 | Εξασφάλιση των χρημάτων σας

Q13-3 | Ευγενικό και εξυπηρετικό περιβάλλον

Q13-4 | Να μην επιβαρύνουν με πολλά χρήματα τις υπηρεσίες που προσφέρουν

Q13-5 | Ευελιξία λύσεων προς τις ανάγκες και το συμφέρον σας

Q13-6 | Να σας αντιμετωπίζουν με κατανόηση

Q13-7 | Άλλο χαρακτηριστικό _____

Q14 | Κρίνετε το επίπεδο της πληροφόρησης από την τράπεζα ικανοποιητικό;

1. Ναι

2. Όχι

Q14yes | Αν ναι γιατί;

Q14-1 | Σας παρέχουν επαρκή πληροφόρηση με τα θέματα που σας ενδιαφέρουν

Q14-2 | Σας πληροφορούν για τις υπηρεσίες που προσφέρουν

Q14-3 | Σας πληροφορούν για το κόστος των υπηρεσιών που παρέχουν

Q15 | Με ποιον τρόπο προτιμάτε να ενημερώνεστε από τις τράπεζες;

Q15-1 | Μέσω των υπαλλήλων

Q15-2 | Μέσω φυλλαδίων της τράπεζας

Q15-3 | Μέσω ειδικού τύπου

Q15-4 | Από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Q15-5 | Ηλεκτρονικά

Q16 | Έχετε πάρει βραχυπρόθεσμα δάνεια (έως 1 έτος αποπληρωμής) την τελευταία δεκαετία;

1. Ναι 2. Όχι

Q17 | Έχετε πάρει μεσοπρόθεσμα δάνεια (από 2 έως 5 χρόνια αποπληρωμής) την τελευταία δεκαετία;

1. Ναι 2. Όχι

Q18 | Έχετε πάρει μακροπρόθεσμα δάνεια (από 6 χρόνια αποπληρωμής και άνω) την τελευταία δεκαετία;

1. Ναι 2. Όχι

Q19 | Είχατε πρόβλημα στην πληρωμή των δόσεων;

1. Ναι 2. Όχι

Q20 | Έχετε μπει σε πρόγραμμα ρύθμισης για τα πανωτόκια;

1. Ναι 2. Όχι

Q20yes | Αν ναι δηλώστε τον τρόπο ρύθμισης του δανείου.

Q21 | Κρατάτε λογαριασμούς για τις οικονομικές δοσοληψίες της εκμετάλλευσής σας;

1. Ναι

2. Όχι

Q22 | Μπήκατε σε κάποιο/α πρόγραμμα/τα από την Ευρωπαϊκή Ένωση;

1. Ναι

2. Όχι

Q23 | Σε ποιο/α προγράμματα και ποια χρονιά.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΛΗΞΗΣ

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β
ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Πίνακας Β.1. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το φύλο των ερωτηθέντων

ΑΝΤΡΕΣ						
ΠΡΟΤΑΣΗ ΒΑΘΜΟΣ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	1,33%	2,67%	5,33%	8,00%	8,00%	2,67%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	2,67%	22,67%	29,33%	5,33%	20,00%	16,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	30,67%	29,33%	30,67%	29,33%	54,00%	69,32%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	34,67%	30,67%	20,00%	39,99%	8,00%	5,33%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	30,67%	14,67%	14,67%	17,33%	10,00%	6,67%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ						
ΠΡΟΤΑΣΗ ΒΑΘΜΟΣ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	2,08%	2,08%	2,08%	9,38%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	2,08%	43,75%	43,75%	8,33%	40,63%	31,25%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	31,25%	10,42%	27,08%	33,33%	39,06%	58,32%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	35,42%	31,25%	18,75%	49,99%	9,38%	8,33%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	31,25%	12,50%	8,33%	6,25%	1,56%	2,08%

Πίνακας Β.2. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων

ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	0,00%	33,33%	0,00%	100,00%	100,00%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	66,67%	100,00%	66,67%	100,00%	0,00%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	1,85%	3,70%	3,71%	5,55%	6,94%	1,85%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	31,50%	40,74%	5,55%	41,67%	20,37%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	35,18%	13,00%	25,92%	33,35%	36,12%	68,52%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	35,18%	31,40%	18,52%	50,00%	8,33%	5,56%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	27,78%	20,40%	11,11%	5,55%	6,94%	3,70%

Πίνακας Β.2. συνέχεια...

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	3,33%	2,50%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	20,00%	23,33%	3,33%	12,50%	30,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	30,00%	33,33%	23,33%	33,34%	57,50%	60,00%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	36,67%	30,00%	23,33%	30,00%	12,50%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	16,67%	30,01%	30,00%	15,00%	10,00%
ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΛΥΚΕΙΟΥ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	10,00%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	46,00%	33,33%	0,00%	20,00%	13,33%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	20,00%	27,00%	60,00%	33,33%	60,00%	66,67%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	27,00%	6,67%	60,00%	10,00%	13,33%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	46,67%	0,00%	0,00%	6,67%	0,00%	6,67%

Πίνακας Β.2. συνέχεια...

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ 6ΤΑΞΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	11,11%	33,33%	22,22%	25,00%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	22,22%	33,34%	22,22%	11,11%	16,67%	0,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	55,56%	22,22%	33,33%	22,22%	50,00%	77,78%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	22,22%	11,12%	33,34%	8,33%	22,22%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	22,22%	11,11%	0,00%	11,11%	0,00%	0,00%
ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ/ΙΕΚ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	16,67%	16,67%	0,00%	0,00%	50,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	16,67%	33,33%	33,33%	33,33%	100,00%	50,00%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	66,67%	50,00%	50,00%	33,33%	0,00%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	16,67%	0,00%	0,00%	33,33%	0,00%	0,00%

Πίνακας Β.2. συνέχεια...

ΑΝΩΤΕΡΗ/ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%	25,00%	16,67%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	16,67%	66,67%	100,00%	50,00%	62,50%	33,33%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	33,33%	0,00%	16,67%	12,50%	33,33%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	0,00%	0,00%	16,67%	0,00%	16,67%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Πίνακας Β.3. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων

ΑΓΑΜΟΣ/Η						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	6,67%	0,00%	10,00%	10,00%	3,33%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	33,33%	30,00%	3,33%	42,50%	16,67%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	36,67%	10,00%	33,33%	30,00%	42,50%	66,67%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	36,67%	30,00%	50,00%	2,50%	10,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	30,00%	13,33%	6,67%	6,67%	2,50%	3,33%
ΕΓΓΑΜΟΣ/Η						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	1,19%	0,00%	2,38%	2,38%	5,36%	1,19%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	1,19%	29,76%	38,09%	7,14%	24,11%	26,19%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	26,19%	26,19%	27,38%	32,14%	50,89%	63,09%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	39,29%	29,76%	16,67%	42,86%	10,71%	3,57%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	32,14%	14,29%	15,48%	15,48%	8,93%	5,95%

Πίνακας Β.3. συνέχεια...

ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	33,33%	25,00%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	33,33%	66,67%	0,00%	25,00%	0,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	33,33%	0,00%	33,33%	25,00%	100,00%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	33,33%	33,33%	0,00%	25,00%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	66,67%	0,00%	0,00%	33,33%	0,00%	0,00%
ΧΗΡΟΣ/Α						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	16,67%	50,00%	16,67%	37,50%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	33,33%	0,00%	16,67%	12,50%	0,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	66,67%	16,67%	50,00%	16,67%	50,00%	66,67%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	16,67%	0,00%	50,00%	0,00%	33,33%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	16,67%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Πίνακας Β.4. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με το επάγγελμα των ερωτηθέντων

ΓΕΩΡΓΟΣ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	1,28%	2,56%	2,56%	5,13%	5,76%	1,28%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	28,21%	35,90%	3,84%	32,70%	21,79%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	30,77%	16,67%	21,80%	30,76%	41,34%	70,51%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	35,90%	34,61%	23,07%	44,87%	10,60%	3,85%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	32,05%	17,95%	16,67%	15,40%	9,60%	2,56%
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΣ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,17%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	22,22%	27,78%	5,55%	12,50%	16,66%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	44,44%	44,44%	55,56%	38,90%	70,84%	66,68%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	44,44%	22,22%	5,56%	50,00%	8,33%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	11,12%	11,11%	11,11%	5,55%	4,16%	16,66%

Πίνακας Β.4. συνέχεια...

ΓΕΩΡΓΟΣ-ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΣ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	6,67%	10,00%	6,67%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	53,34%	33,33%	0,00%	20,00%	33,33%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	6,67%	13,33%	40,00%	33,33%	70,00%	33,33%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	40,00%	33,33%	26,67%	46,67%	0,00%	20,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	53,33%	0,00%	0,00%	13,33%	0,00%	6,67%
ΠΡΩΤΕΥΟΝ ΕΞΩΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΩΝ ΓΕΩΡΓΟΣ						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	8,33%	25,00%	16,67%	31,25%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	25,00%	33,33%	41,67%	33,33%	31,25%	16,67%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	41,67%	33,33%	25,00%	16,67%	31,25%	66,66%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	8,33%	16,68%	8,33%	25,00%	6,25%	16,67%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	25,00%	8,33%	0,00%	8,33%	0,00%	0,00%

Πίνακας Β.5. Ο βαθμός ικανοποίησης σε σχέση με την ηλικία των ερωτηθέντων

18-25						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	11,11%	0,00%	33,33%	25,00%	11,10%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	33,33%	33,33%	0,00%	16,67%	33,35%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	22,22%	0,00%	22,22%	11,11%	50,00%	33,35%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	33,33%	44,45%	44,45%	44,45%	0,00%	11,10%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	44,45%	11,11%	0,00%	11,11%	8,33%	11,10%
26-35						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	2,78%	2,78%	2,78%	0,00%	2,08%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	30,55%	36,11%	5,55%	43,70%	13,89%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	38,88%	13,87%	33,33%	33,34%	41,67%	77,78%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	41,67%	33,36%	13,89%	55,56%	8,33%	5,55%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	16,67%	19,44%	13,89%	5,55%	4,22%	2,78%

Πίνακας Β.5. συνέχεια...

36-45						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΜΜΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	3,34%	3,33%	5,00%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	20,00%	30,00%	3,33%	20,00%	20,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	26,67%	26,67%	10,00%	33,34%	40,00%	80,00%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	23,33%	33,33%	30,00%	30,00%	17,50%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	50,00%	20,00%	26,66%	30,00%	17,50%	0,00%
46-55						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΜΜΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	25,00%	33,33%	8,33%	25,00%	50,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	41,67%	33,33%	41,67%	41,67%	68,75%	25,00%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	58,33%	25,00%	8,33%	50,00%	0,00%	0,00%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	16,67%	16,67%	0,00%	6,25%	25,00%

Πίνακας Β.5. συνέχεια...

56-65						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΜΜΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	0,00%	0,00%	3,70%	11,10%	3,71%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	3,70%	44,44%	44,44%	11,11%	25,00%	25,93%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	14,81%	29,63%	40,74%	29,64%	58,34%	55,55%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	40,74%	25,93%	14,81%	44,44%	5,56%	11,11%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	40,74%	0,00%	0,00%	11,11%	0,00%	3,71%
Άνω των 65						
ΠΡΟΤΑΣΗ	ΚΟΣΤΟΣ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΑΜΜΑΓΩΝ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΣ						
ΑΠΟΛΥΤΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	11,11%	33,33%	22,22%	33,33%	0,00%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η	22,22%	33,34%	22,23%	11,11%	16,67%	0,00%
ΟΥΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η- ΟΥΤΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	55,56%	22,22%	33,33%	22,22%	41,67%	77,78%
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	0,00%	22,22%	11,11%	33,34%	8,33%	22,22%
ΑΠΟΛΥΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΣ/Η	22,22%	11,11%	0,00%	11,11%	0,00%	0,00%

